

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

28887 e. 12

CENTURY
ICALS.

SERLE.

out of his parentage we are Mr. Romaine is the earliest followed by thirty years of his death. It was in March of that year, first heard Romaine in 1764 that their personal letters are forty-eight years occur in the first ten years being dated March 14, 1764, as Romaine's editor residing in or near London, independence. Through this our way. One of Serle's intimates that he was a remark of Newton Secretary when Lord Dartmouth, which was from August could hardly have been misquoting, but our efforts earlier than 1776 have 1774, Romaine purposes ay, perhaps, be conjectured

count Howe, and General to proceed to America, to extend the royal clemency allowed two secretaries, a respectively Henry Strachey and 2l. per diem. The principal work by extending, meaning Hours of H to be

more commissioners were added. In this department Mr. Serle continued for the rest of his life, residing, of course, in London. Romaine's letters now disappear, the last of them being dated January 6, 1794; but another occurs from Newton, whose language shows how much Mr. Serle's character had impressed him. In 1794 Newton writes from his house at Hoxton: "The stock of my imaginary pleasures has been increased by the settlement of dear Mr. Serle in London; but it chiefly consists in knowing that he is within three miles of me, for it is possible that our respective engagements may not permit us to meet much more frequently than if he still lived at Heckfield, and my mind could travel thither as quickly as to Buckingham-gate. With such a man I could like to pass a day every week." The house was in James-street, Buckingham-gate, looking into Birdcage-walk, and not far from Buckingham Palace, and some of the existing houses are old enough to have been his. A pleasant walk through the park took him to his constant place of worship, the Lock Chapel, at Hyde-park-corner, at first served by Thomas Scott, and afterwards by Mr. Fry. Occasionally he heard Rowland Hill at Surrey Chapel.

Soon after his removal to London he lost two old and valued friends by death, the pious Mrs. Meech, of Poundsford-park, near Taunton, early in 1795, and Mr. Romaine on July 26, 1795. This year he commenced a correspondence, reaching to 1811, with some eminent lady, whose name is withheld, dealing with religious subjects, and from it were printed in 1861 his "Letters addressed to a Lady." In 1803 another of his works appeared, "Charis (χαρις); or Reflections chiefly upon the office of the Holy Spirit in the salvation of man," a study of St. Luke xi. 13, on the question whether the unrenowned man can *ex mero motu* and without the agency of the Spirit of God desire the gift of divine grace.

In 1805 occurred the last incident we have discovered of his valuable life prior to his final illness. Leigh Richmond, having left his Isle of Wight curacy, had come to London to assist Mr. Fry at the Lock, where his talents were soon

Bidborough, perhaps the following particulars may be interesting in confirmation of the facts that the Smythe family were truly Evangelical in their principles, and in spreading the knowledge of the Word of God.

It is, then, to be noted that one of the family, named Sir Thomas Smythe, was resident at Oldbounds (now called Great Bounds) in the year 1619: and in that year, by his will, he gave the rents and proceeds of certain houses and lands for the benefit of the poor residents in five parishes, Bidborough being one of them, and a new scheme for the management of the charity was settled so lately as in March of last year by the High Court of Justice. But the point to be specially noted is that Sir Thomas Smythe directed that a certain number of loaves of bread should be given to "the poorest and honestest householders" every Sunday who came regularly to church to hear the Word of God preached, which course, he says, he has done in his life.

The signature of Sir S. S. Smythe frequently appears in the records of the parish of Bidborough, during the period of the Rev. Edmund Latter's ministry, who was rector of Bidborough from 1731 to 1789. He seems to have regularly entered the registers in the parish church registry till 1785, about four years before his death; but from 1786 to his death the services of the Church were conducted, and he was only assisted, by the Rev. Edmund Latter, his son and curate, who from the date of his baptism was about twenty-seven years of age when he began to assist his venerable father. It would, therefore, appear, that the curate assisting him in his enfeebled years, referred to in the article last week, was his son; and that Lady Smythe received spiritual blessing from the ministry of the Word by one of the Latters.

The desire of the Smythe family, as patrons of the living of Bidborough, to promote Evangelical principles has been faithfully carried out by all the succeeding patrons. The Rev. J. Brock, who succeeded Mr. Latter, had, during his forty years' ministry, the assistance of the Revs. E. B. Elliott and J. Tucker, the former of whom wrote the notes of "Horæ Apocalyptice" at Bidborough. The latter (Mr. Tucker) became the first vicar of the neighbouring Church of Southborough (close to Newbounds), and subsequently rendered such eminent services in connection with the Church Missionary Society. The desire of the Smythe family that the pure Word of God should be preached in Bidborough was fulfilled in his (Mr. Tucker's) ministry.

1268

change, till now the South Sea Islander Manchester print and Bradford cloth, from the pulpit, the school, and the newspaper.

The weather of Samoa is generally of the barometer being 30 deg. 20 m although during a cyclone, April 1851. The temperature is likewise equable climate, moderate, ranging from 65 to 75 deg. During the seven years 1851-56 earthquakes were recorded, shocks of motion, which was horizontal, either N. to S.

No human work is perfect, but we have approached much nearer perfect interesting volume a few chapters or Samoa, for the islands contain many soon to become as much mere memories he describes. We should not know how well qualified Dr. Turner that his son-in-law Rev. S. J. Whimie valuable contributions to the knowledge flora. The dwarf Dodo (*Didunculus*) passed over without a word, and most of which are incidentally mentioned, and are fast perishing before the with rivals.

In an appendix Dr. Turner gives a list of 132 of the words in commonest use in fifty-nine different Polynesian dialects, not that the list is complete, for many blanks are left, but some

Indian Institute, Oxford.

THE MALAN LIBRARY

PRESENTED

BY THE REV. S. C. MALAN, D.D.,

VICAR OF BROADWINDSOR,

January, 1885.

especially seeing that the said imperfectly acquainted with the profess to detect every difference men take courage to reply that different cannot be made wholly translation, least of all in such a is presented by our English Bible? in saying that far greater differences pages of any one writer of repute in can possibly be established between had Eloists of the Pentateuch. We riment further if we had space to do Religious Encyclopaedia. The pre-informs us that the three volumes of a size to about seven or eight volumes which it is based. For this con- indebted to the learned and industrious Samuel Jackson and the Messrs. of the work is, of course, Pres-iscopal, and more American than induces omissions on the one side, it conserve and give prominence to can ill spare from our Library of which it is impossible to foresee.

Wilson is conspicuous by his absence. Dean Stanley's influence in America is recognized by a very kindly biography, and his position is well and fairly depicted on the whole. Yet the biography of Zwingle gives no distinct account of what we commonly understand by Zwinglianism.

after a Prayer-book necessary for distribution to confirmation.

We have received an well-known *Church Companion* and all other h date. Mr. R. S. Ferguson and Speakers" are enriched from *Church* information as to the received the *Guide*, printed Eccelesiastical Art Exhibition *Bible-Lilies* (J. E. Hart Scripture selections for a month. It is most prettily *Touchstones*, by Bishop by the Rev. F. Bourdillon noticed together. In the Scriptural texts to the On the subject of "Holy is gradual and progressive for another state. Mr. short chapters, each upon evenings in the family, gatherings.

From "THE CHRISTIAN O By A. MacLaren, D From J. and A. Church From GRIFFIN and The African Cr Sunningdale Street

1268

FRITHIOF'S BAUTA - STONE.
Sogne-fjord, Bergens side, Norway.

1268

48 Sweit

Malan

B I H A N G

TILL

FRITHIOFS SAGA,

EPISK DIKT

AF

ESAIAS TEGNÉR.

STOCKHOLM.

A. BONNIER.

MDCCLXXXIX.

28887

E. 12

STOCKHOLM.
NORDSTRÖMSKA BOKTRYCKERIET,
1839.

TO
FERDINAND BRAUNERHJELM,

NOT LESS

THE ENLIGHTENED

FRIEND OF HIS COUNTRY

THAN THE UNWEARIED

IMPROVER OF ITS SOIL,

THIS APPENDIX

IS

very gratefully
and affectionately

INSCRIBED.

slags fullständigt helt, af den litteratur som tillhör Frithiofs Saga.

De bifogade planscherna och musik-bilagorna utgöra en del af upplysningarne till den Engelska öfversättningen.

Det hela, hoppas jag, skall med välvilja emottagas af alla dem, som älska Frithiofs skald och våra storartade nordiska fornminnen.

Stockholm i Juli 1839.

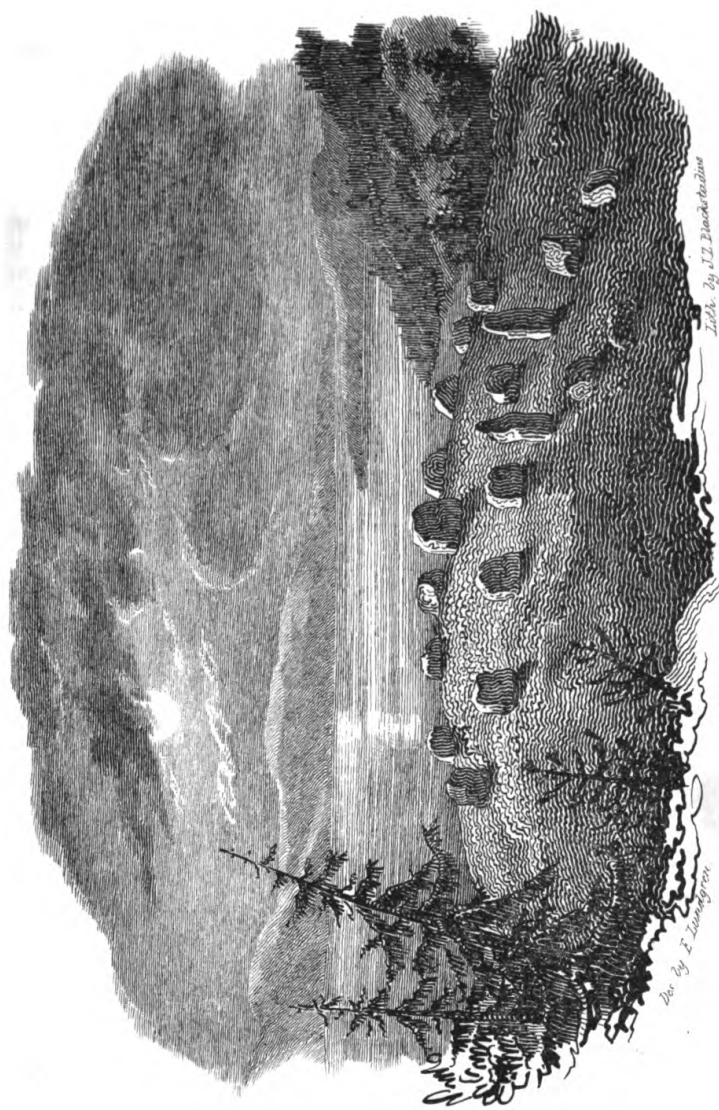
G. S.

F Ö R E T A L.

Till min Engelska öfversättning af *Frithiofs Saga*, har jag varit lycklig att erhålla icke blott den berömde författarens bifall; men äfven bidrag både af honom sjelf och af tvenne bland Sveriges utmärkte litteratörer. De meddelade uppsatserna lemna en klar bild af den store skaldens lefnad, jemte vigtiga upplysningar om den nordiska forntiden.

Som jag hyst den förmodan, att dessa afhandlingar skulle vara kärkomna äfven för Svenska läsare, har jag förskaffat mig de aktningsvärde författarnes tillåtelse, att utgifva dem på originalspråket, och i följd deraf lemnas härmed åt allmänheten tvenne uppsatser, den ena af Biskop FRANZÉN och den andra af Riksantikvarien HILDEBRAND.

Ehuru *Frithiofs Saga* af TEGNÉR redan äger en allmän Europeisk ryktbarhet, är den ursprungliga sagan, i sin enkla och konslösa skönhet, likväl föga bekant äfven i dess nordiska hemland. För att afhjelpa denna brist, har Förste Amanuensen i Kongl. Bibliotheket, A. I. ARWIDSSON, på min anmodan, benäget meddelat en öfversättning deraf. — Genom alla dessa bidrag uppstår ett

Engr. by J.L. Eschscholtz

Des. by F. Jungermann

SCANDINAVIAN TING - PLACE

Dist. - Mound.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

STUDY IN LITERATURE

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

1963

FRITHIOF DEN DJERFVES

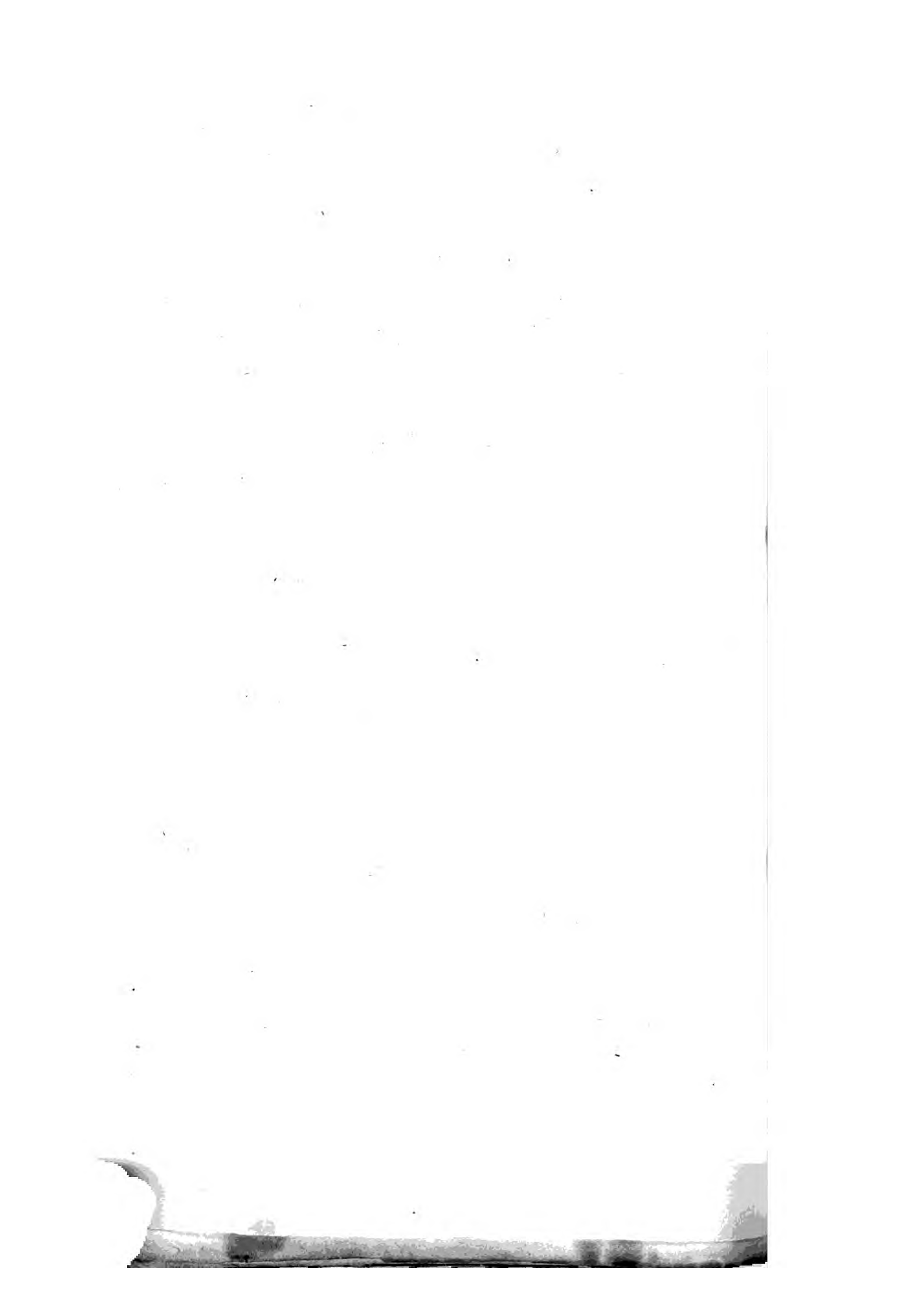
SAGA.

Öfversättning från Isländskan

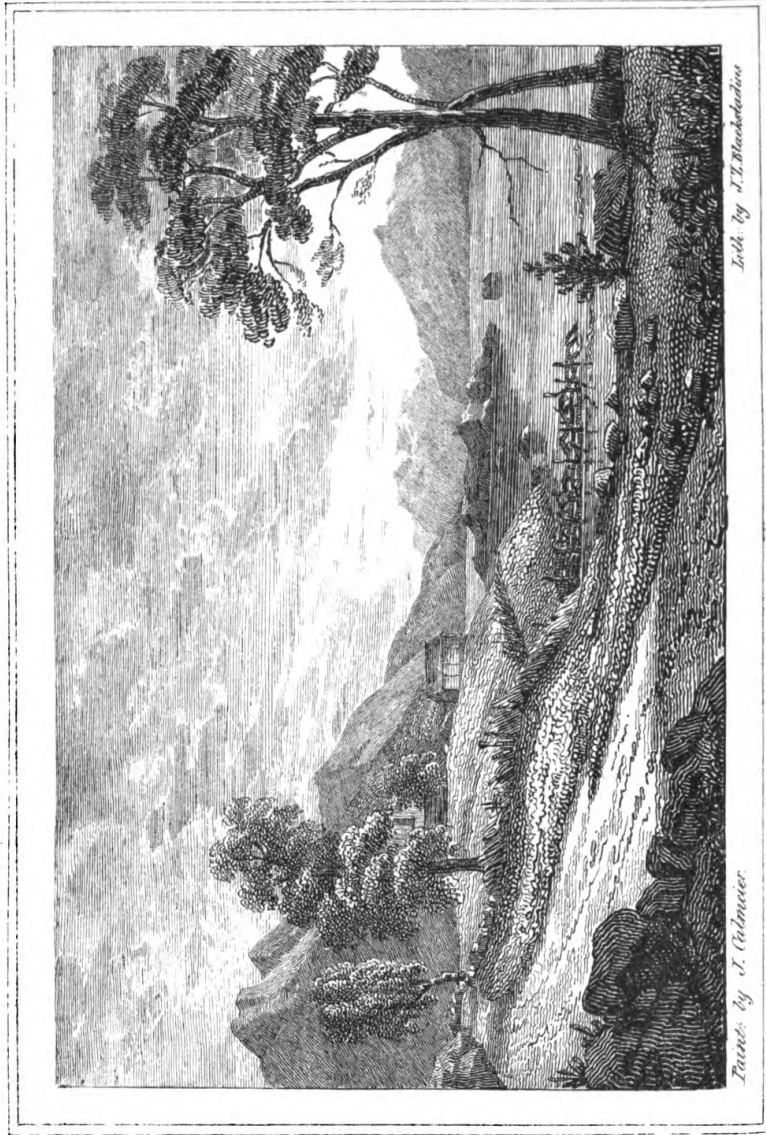
af

ADOLF IWAR ARWIDSSON.

STOCKHOLM,
NORDSTRÖMSKA BOKTRYCKERIET,
1839.

FRAMNÄS
from Balders Strand.

ns

i

en

i

ga-

ch

id-

d.

m.

en

ke

or-

n,

xt

n,

ra

in

tt

d.

ig

m-

lt-

sig,

KAP. I.

Om Konung *Beles* och *Thorsten Vikingssons* bane och död.

Så börjar denna saga, att Konung *Bele* styrde Sognefylke i Norrige. Han hade tre barn; *Helge* hette hans ena son, den andre *Halfdan* och dottern *Ingeborg*. *Ingeborg* var fager i anletet och vettig i hugen; hon var den yppersta af konungabarnen. Det sträckte sig en strand utmed vestra fjorden, och här låg en stor gård, kallad *Baldurshage*. Der var ett fridlyst ställe och ett stort gudahus, omgifvet af en hög skidgård. Här voro många gudar; dock var *Baldur* mest dyrkad af dem. Hedna män nitälskade så mycket för ställets helgd, att ingen skada fick der tillfogas hvarken folk eller djur, och karlar icke hafva samqväm med qvinnor.

Konungen rådde om *Syrstrand*; men på andra sidan fjorden stod en gård, som hette *Framnäs*. Der bodde en man, benämnd *Thorsten*; han var *Vikings* son. Hans gård låg straxt invid konunga bostaden. Med sin hustru hade *Thorsten* en son, som hette *Frithiof*. Han var större och starkare än andra män, och redan i sin ungdom väl¹⁾ öfvad uti alla idrotter. Han kallades *Frithiof den Djerfve*. Han²⁾ var så vänsäll, att alla önskade honom godt.

Konungabarnen voro ännu helt unga, då deras moder afled. *Hilding* hette en förmögen bonde*) i Sogne; han tillbjöd sig att uppfostra konungadottern, och blef hon der väl och med om-

*) *Bonde* (Isl. *búandi*, *bóndi*), en som ägde sitt eget ho (*bú*), sitt eget landbruk; en fri man, oberoende genom sin jordegendom, en *man för sig*, såsom det då kallades.

sorg uppfödd; hon vardt kallad *Ingeborg den Fagra*. Äfven *Frithiof* blef uppfostrad hos *Hilding* bonde, och sålunda fosterbroder till konungadottern; och de öfverträffade alla andra barn.

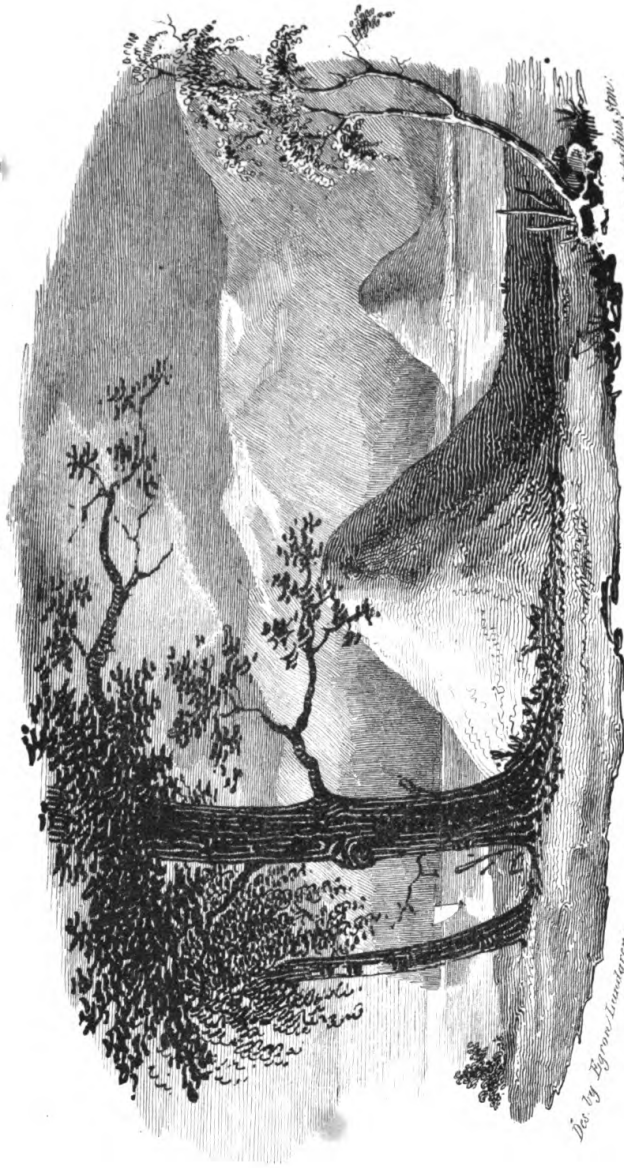
Konung *Beles* lösegendom började mycket förskingras, då han nu blifvit gammal. *Thorsten* hade en tredjedel af riket att råda öfver, och ägde han uti honom sin största styrka. *Thorsten* gaf åt konungen ett gästabud hvar tredje år, med stor kostnad; men konungen höll hvartannat år gästabud åt *Thorsten*³⁾.

Hclge Belesson blef tidigt en nitisk afguda offerare; och bröderna voro icke vänsälle^{*}). *Thorsten* ägde ett skepp, kalladt *Ellida*. Der rodde femton man vid hvardera bordet; det hade höga stammar och var starkt bygdt, som ett hafsskepp; bordet var beslaget med jern. Och så stark var *Frithiof*, att han i förstäfven af *Ellida* rodde med två åror, hvardera tretton alnar lång, då till alla de andra årorna behöfdes två man. *Frithiof* tycktes således öfvergå alla öfriga yngre män på denna tid, hvarföre konungasönerna afundades honom, att han vunnit större beröm än de.

Konung *Bele* vardt nu sjuk, och då han blef allt svagare, kallade han sina söner till sig, och talade till dem: "denna sjukdom blir min bane; men derom vill jag bedja eder, att J länge behållen de vänner jag haft, ty mig synes, att eder fattas mycket, vid sidan af *Thorsten* och hans son *Frithiof*, både i rådhighet och mod. Hög skolen J kasta öfver mig. — "Sedan dog *Bele*. Derefter blef *Thorsten* sjuk. Han talade då till sin son *Frithiof*⁴⁾: "det vill jag bedja dig, att du visar ett fogligt sinne emot konungasönerna; ty sådant höfves för deras värdighets skull, ehuru mitt sinne säger mig, att äfven du vill sträfva uppåt. Jag vill blifva höglagd midt emot kung *Beles* hög, ned vid

^{*}) Älskade af folket.

Des. by E. von Linné

Utöf. by J. L. Blomquist, Stockholm.

THE CAIRNS OF KING BELE AND THORSTEN VIKINGSSON
King Beles och Thorstens Vikingssons Högar.
(Composition after Sjögar.)

sjön, då det blir oss lätt att samtala om stundande händelser.”

~~Frithiofs festbröder hette Pjärr och Asa.~~

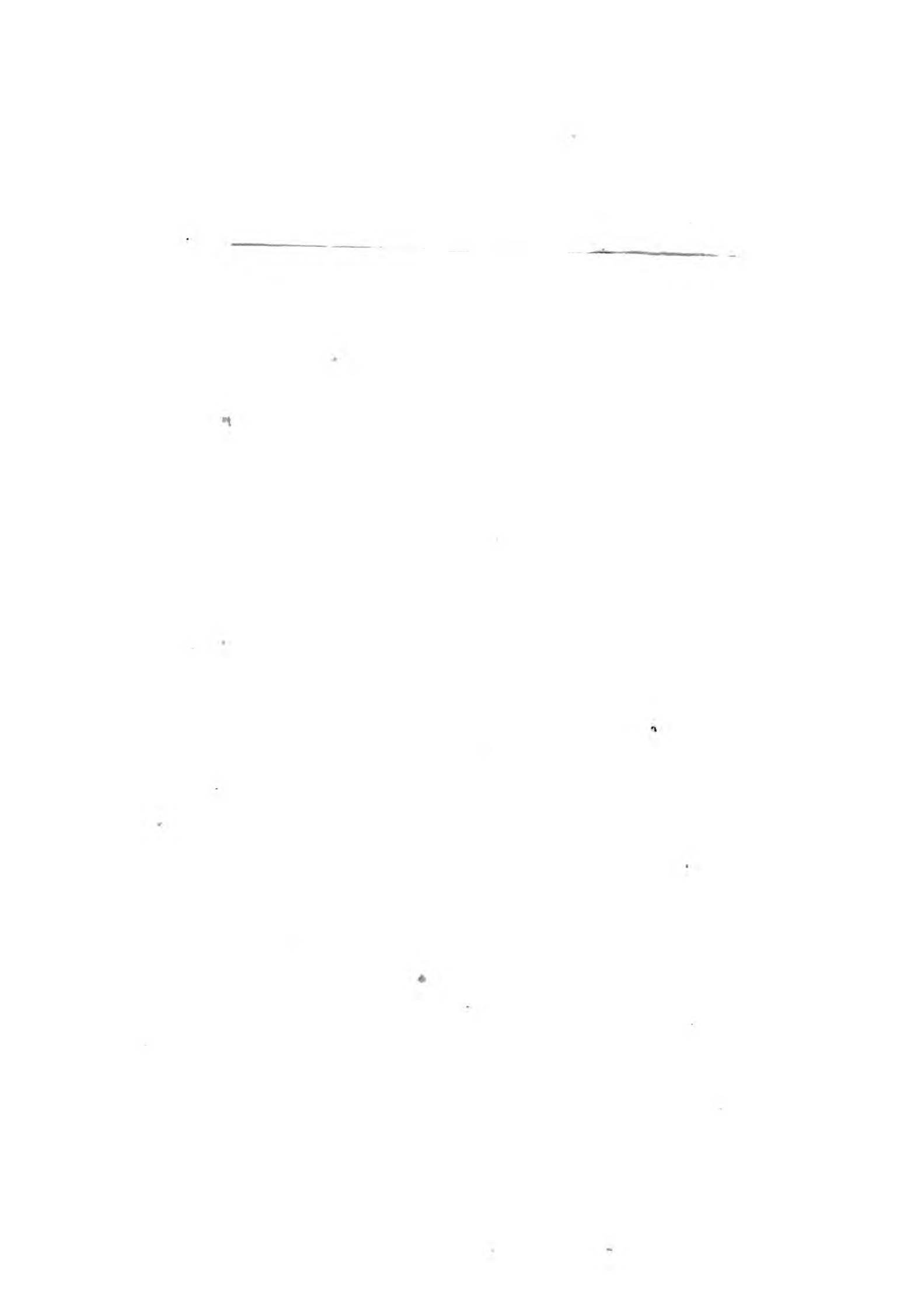
de
ch
nd

as

an-
fs-
om
len
lan
dre
lig-
ri-
rre
ri-

ri-
nd-
var
am-
bar
ter

Þort uerpa diei *Frithiofs* tungumál. Hans iosterbröder
Björn spurde honom om orsaken. Han sade, att det lekte ho-

sjön, då det blir oss lätt att samtala om stundande händelser.” — *Frithiofs* fosterbröder hette *Björn* och *Asmund* ⁵⁾; de voro stovväxte och starke män. Kort derpå dog *Thorsten*, och vardt höglagd, såsom han hade sagt; men *Frithiof* tog land och lösören efter honom.

KAP. II.

Frithiof friar till *Ingeborg*, konungabrödernas syster.

Frithiof blef en ryktbar man, och utmärkte sig uti alla mandomsprof. Sin fosterbroder *Björn* unnade han bäst; men *Asmund* tjenade dem båda. *Frithiof* tog skeppet *Ellida*, såsom den största kostbarhet efter sin fader, och en guldring, den andra kostbarheten; det fanns ingen dyrbarare i Norrige. Han var så gifmild, att de fleste män sade honom ej förtjena mindre heder än de begge bröderna, med undantag af konungavärdigheten. Derföre fattade ock desse hat och fiendskap emot *Frithiof*, och det likade dem illa, att han blef hällen för en större man än de; men de tyckte sig finna, att *Ingeborgs* och *Frithiofs* hug sökte hvarandra.

Nu inföll tiden, att konungarne reste till gästabud hos *Frithiof* på Framnäs, och tillgick der efter sedvanan, att han undfägnade dem bättre än de voro vane hos alla andra. Der var också *Ingeborg*, och talade hon och *Frithiof* länge tillsammans. Konungadottern sade till honom: ”du äger en kostbar guldring.” — ”Sannt är det,” genmälte *Frithiof*. — Derefter foro bröderna hem, och tillväxte deras afund emot *Frithiof*.

Kort derpå blef *Frithiof* tungsinn. Hans fosterbroder *Björn* sporde honom om orsaken. Han sade, att det lekte ho-

nom i hugen ⁶), att bedja om *Ingeborg*: "och ehuru jag är af ringare stånd än hennes bröder, så tycker jag mig likväl icke mindre mächtig." — *Björn* mälte: "lät oss göra så!" — Derpå for *Frithiof*, med några män, till bröderna.

Konungarne sutto på sin faders grafhög ⁷). *Frithiof* hälsade dem höfligt, och ställde sedan fram sin begäran, att han bad om deras syster *Ingeborg*. Konungarne svarade: "icke är det talet särdeles klokt, att vi skulle gifta henne med en man utan värdighet, och det afslå vi i allo." — *Frithiof* svarade: "då är mitt ärende snart afslutadt; men deraf följer, att jag aldrig skall lemna er bistånd, huru mycket ni ock må behöfva det." — De sade, att de ej vårdade sig derom; och *Frithiof* for hem och blef åter munter.

KAP. III.

Konung *Rings* härbud emot *Beles* söner.

Ring hette en konung; han rådde öfver Ringarike, hvilket låg i Norrige ⁸). Han var en rik och mächtig fylkes konung, och redan kommen till hög ålder. Han sade till sina män: "det hafver jag sport, att konung *Beles* söner brutit vänskapen med *Frithiof*, som är ryktbarast bland de flesta män. Nu vill jag sända budskap till dessa konungar, och förelägga dem det vilkor, att de blifva mig underdåniga och betala mig skatt, eller ock anfaller jag dem med en här, och blir det lätt att besegra dem; ty emot mig kunna de mäta sig hvarken i stridskrafter eller förstånd, men mig ger det mycket rykte på gamla dagar att ombringa dem."

Derefter foro sändemän till bröderna, och sade dem sålunda: "konung *Ring* sänder eder bud, att J skolen gifva ho-

Engr. by J.T. Blackwelder

Painted by J. Calverley

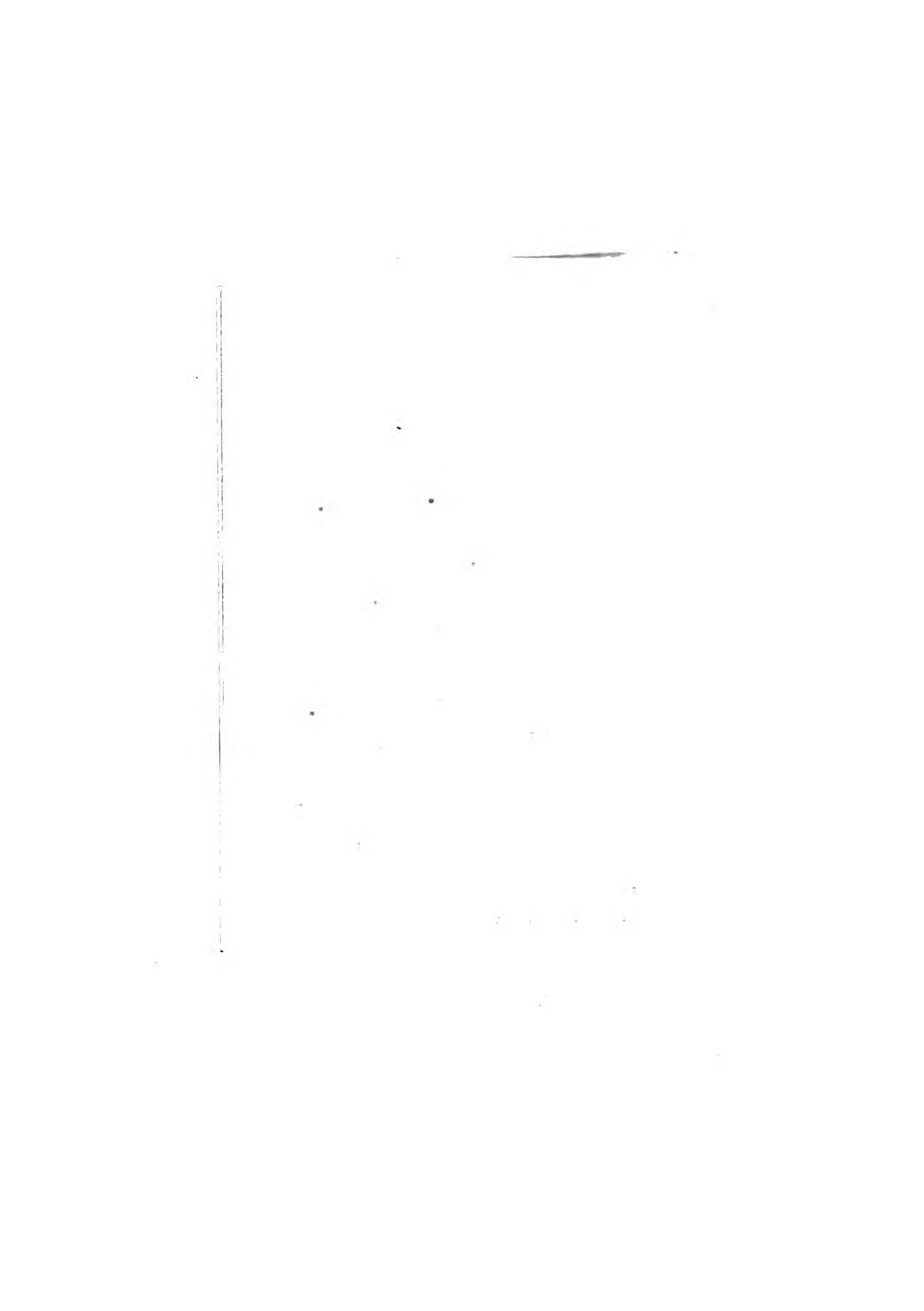
BALDER'S HOLM (BAL HOLMEN)
North View.

nom skatt, eller vill han härja edert rike." — De svarade sig
 ei vilja lära i sina unga år, det de icke ville kunna på äldre

l
 .
 -
 3
 .
 d
 .
 n
 f
 le
 ö-
 n-
 of
 va
 .
 ör
 ar.
 rd.
 na-
 les
 'g;
 kor
 ade
 på

konung *King*:

Nu rustade de sig och läto flytta *Ingeborg* till *Baldurs-*
hage, samt åtta qvinnor med henne, menande att *Frithiof* ej

nom skatt, eller vill han härja edert rike." — De svarade sig ej vilja lära i sina unga år, det de icke ville kunna på äldre dagar, att med vanära tjena honom, "utan skola vi samla allt det manskaf vi kunna få." — Och så vardt det gjordt. Men då de tyckte sin härsmagt vara liten, sände de *Frithiofs* fosterfader *Hilding* till honom, för att bedja honom fara konungarne till hjälp. *Frithiof* satt vid schackspelet, då *Hilding* anlände. Han talade till honom sålunda: "våra konungar sända dig helsing, och bedja dig komma dem till bistånd i kriget emot konung *Ring*, som vill anfalla deras rike med öfvermod och orättvisa." — *Frithiof* svarade honom icke, utan sade till *Björn*, med hvilken han spelade: "der är tomt rum, fosterbroder; men därför behöfver du ej förändra draget, ty jag ernar angripa den röde, och se om den är försvarad." 9). *Hilding* mälte derefter: "så bad konung *Helge* säga dig, *Frithiof*, att du skulle deltaga i denna härfärd, annars förestå dig hårda vilkor, då bröderna komma tillbaka." — *Björn* sade då: "tvenne utvägar finnas der, fosterbroder, och tvenne sätt att spela." — *Frithiof* svarade: "då synes bäst, att först draga konungen, så blifva begge dragen lättare."

Intet annat besked erhöill *Hilding* på sitt uppdrag, utan for hastigt tillbaka till konungarne, och sade dem *Frithiofs* svar. De sporde *Hilding*, hvilken tydning han tog ur dessa ord. *Hilding* sade: "när han talade om den tomta platsen, då menade han uteblifvandet från färden med er; men när han låddes angripa den röde, då syftade han på eder syster *Ingeborg*; akta henne därför väl! Men då jag hotade med hårda vilkor af eder, menade *Björn* tvenne utvägar finnas, och *Frithiof* sade det vara bäst att först draga konungen; dermed syftade han på konung *Ring*."

Nu rustade de sig och läto flytta *Ingeborg* till Baldurs-hage, samt åtta qvinnor med henne, menande att *Frithiof* ej

kunde vara så djerf, att han for dit till henne; ty ingen vågade der göra något ondt. Bröderna drogo söderut till Jadar, och mötte konung *Ring* i Soknarsund. Men konungen var mest vredgad deröfver, att bröderna sagt, att det var skam för dem att strida med en så gammal man, som ej kunde komma upp på hästryggen utan bistånd.

KAP. IV.

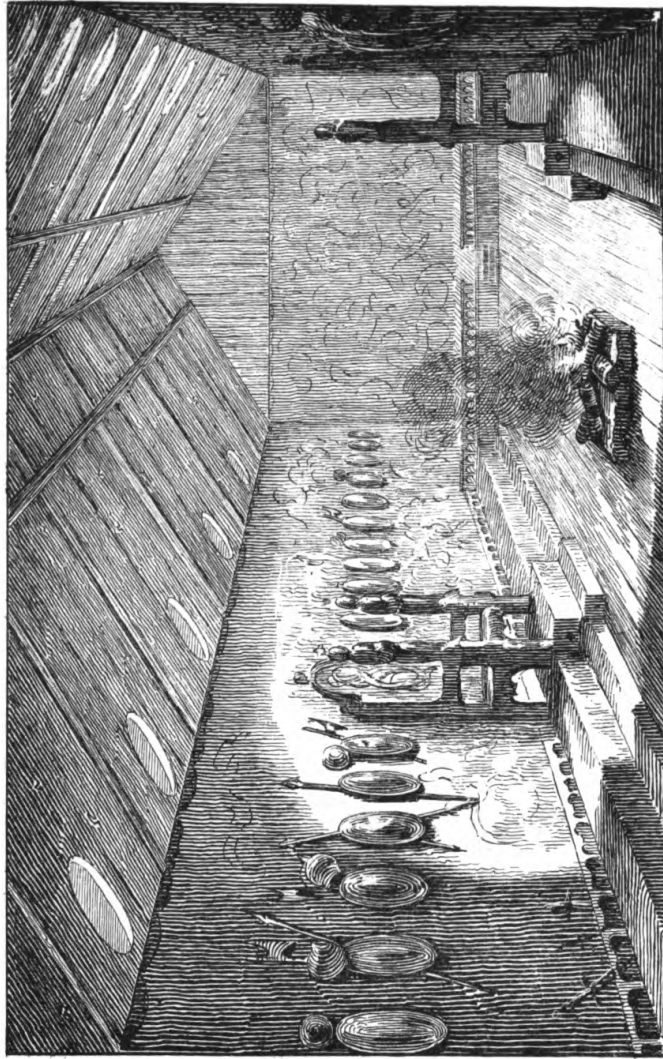
Frithiof far till Baldurshage.

Så snart konungarne voro borta, tog *Frithiof* på sig sina högtidskläder och satte guldringen på sin hand. Sedan gingo fosterbröderna till sjön, och lade ut Ellida. *Björn* sporde: "hvartut skola vi hålla, fosterbroder?" — *Frithiof* svarade: "till Baldurshage, att skämta med *Ingeborg*." — "Det är ej rådligt," sade *Björn*, "att förtörna gudarne emot sig." — *Frithiof* svarade: "det vill jag våga; ty jag aktar mera *Ingeborgs* hyllest, än Baldurs!"

Derefter rodde de öfver fjärden och gingo upp i Baldurshage, uti *Ingeborgs* kammare. Hon satt här med åtta mör; de voro äfven åtta män. Då de kommo dit, var allt der beklädt med dyrbara tyger och tapeter. *Ingeborg* stod då upp och mälte: "huru är du så djerf, *Frithiof*, att du kommer hit, utan mina bröders tillåtelse, och förtörnar gudarne emot dig?" — *Frithiof* svarade: "huru det ock må vara, aktar jag mera din kärlek än gudarnes vrede." — *Ingeborg* tillade: "du skall vara här välkommen och alla dina män." — Derpå gaf hon honom plats att sitta bredvid sig, och drack honom till med det bästa vin, och sutto de så och skämtade med hvarandra.

Då såg *Ingeborg* den gode ringen på hans hand, och sporde honom, om han var ägare till denna dyrbarhet. *Frithiof*

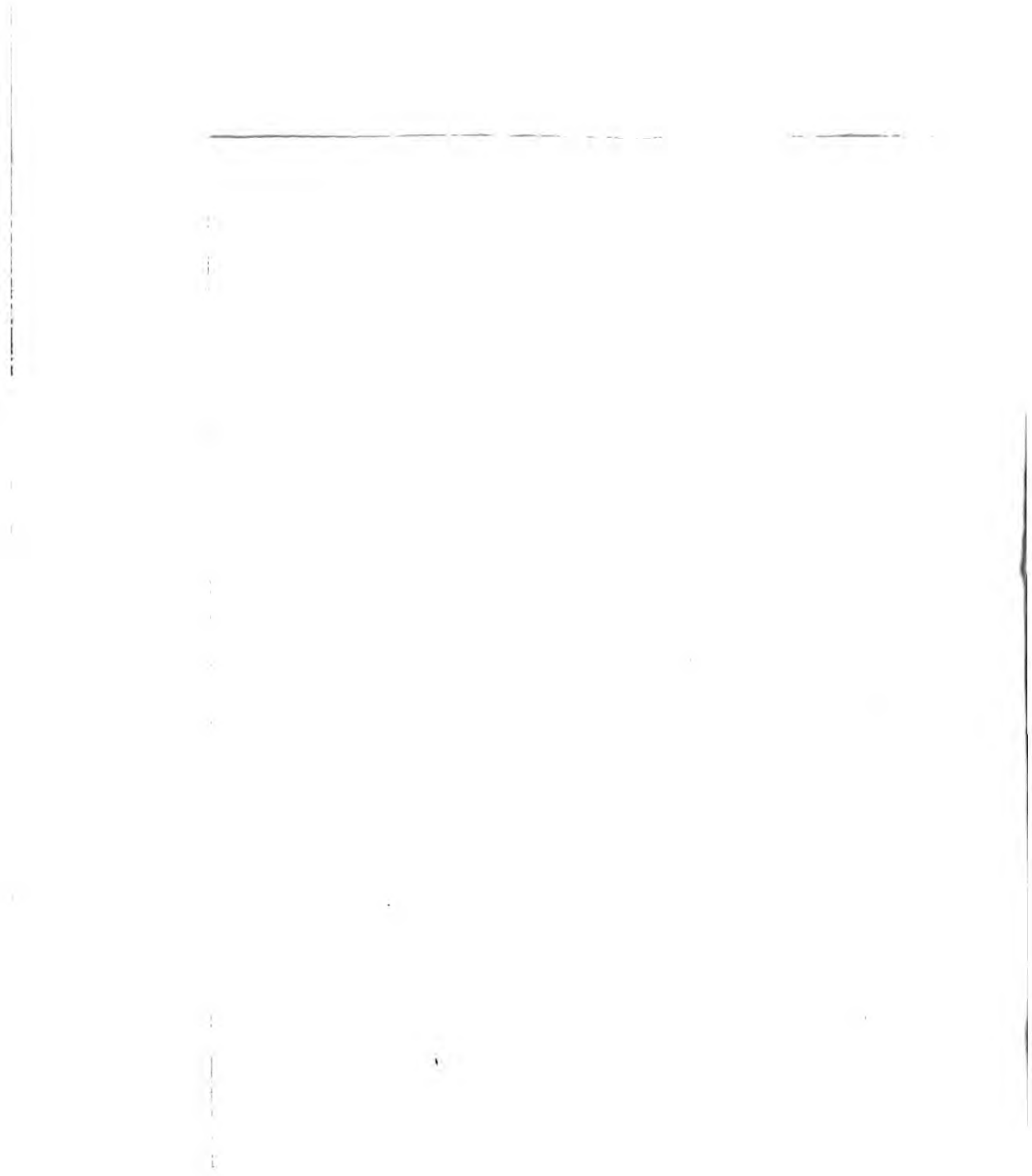
Des. by Egon. Lundgren.

Enth. by J. J. Black-stadius, Stockholm.

THORSTEN VIKINGSON'S HALL (SAL)
*Restored according to descriptions in the Sagas
(Comparison after Sagorna.)*

~~svarade sig på den. Hon visade ringen mycket Frithiof~~

Sedan for *Frithiof* hem, och nästa morgon gick han ut tidigt, och då han kom in qvad han visan:

svarade sig äga den. Hon prisade ringen mycket. *Frithiof* mälte: "gifva vill jag dig ringen, om du lofvar att aldrig skilja dig vid den, och sända mig den tillbaka då du ej mera vill hafva den; och härmed skola vi fästa hvarandra vår tro." — Och med detta löfte om trohet skiftade de ringar. *Frithiof* var ofta i Baldurshage om nätterna, och for dit hvar dag dess- emellan och skämtade med *Ingeborg*.

KAP. V.

Om *Frithiof* och *Beles* söner.

Nu är att säga om bröderna, att de mötte konung *Ring*, och hade han större krigsstyrka. Då gingo män emellan dem och sökte förlika dem, så att ingen ofred skulle uppstå. Konung *Ring* sade sig vilja det med vilkor, att konungarne gáfvo sig under hans våld, och lemnade honom *Ingeborg*, deras fagra syster, jemte en tredjedel af all deras egendom. Konungarne jakade härtill; ty de sågo att de hade öfvermagten emot sig. Förlikningen blef avslutad med fast aftal, och skulle brölloppet hållas i Sogni, då konung *Ring* kom att möta sin fästeqvinna. Foro bröderna nu hem med sin här, och voro högst missbelätne.

Men då *Frithiof* förmodade, att bröderna skulle komma hem, talade han till konungadottern: "väl och rikligt hafven J undfägnat oss, och Baldur bonde har icke vredgats öfver oss; men när J veten konungarne vara hemkomne, så utbred ert lakan öfver Disarsalen, ty den är högst här i gården, så kunna vi se det från vår by." — Konungadottern svarade: "ingen har gjort detta före eder; men visserligen hafva vi emottagit eder såsom vänner, då ni kom hit."

Sedan for *Frithiof* hem, och nästa morgon gick han ut tidigt, och då han kom in qvad han visan:

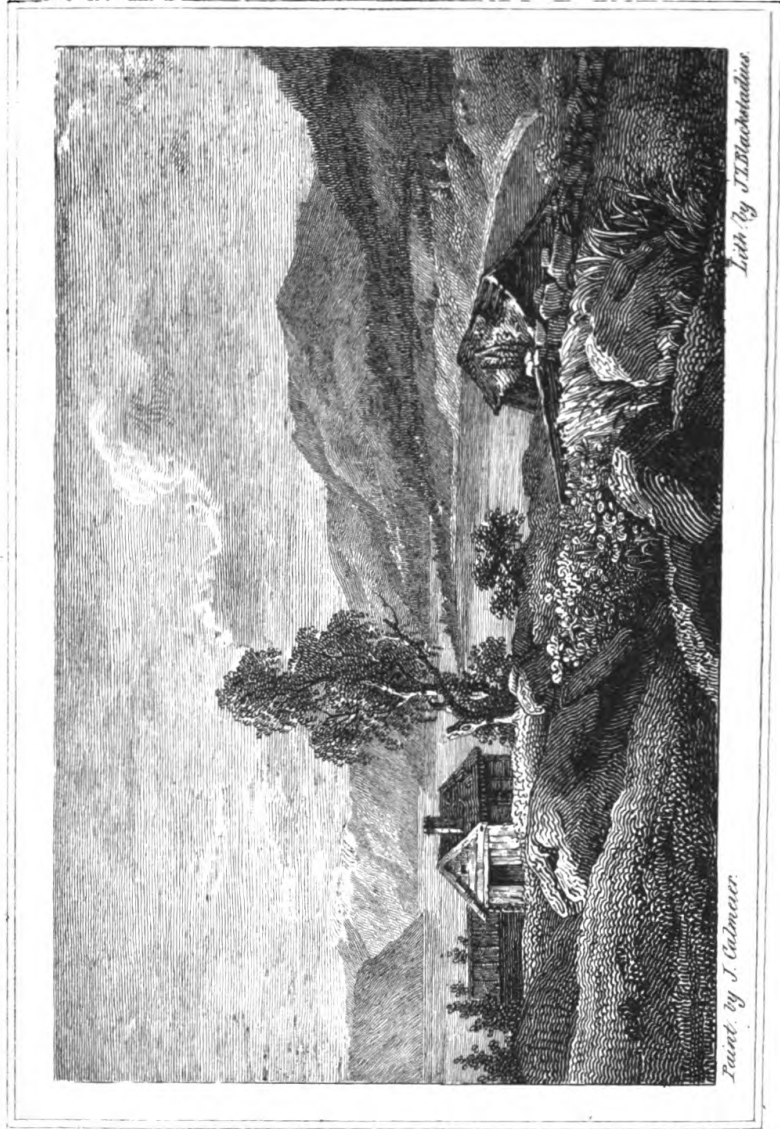
"Förkunna jag vill
 Kämparne våra,
 Att ute det är
 Med lustiga färden.
 Ej skola stridsmän
 Med skeppen ¹⁰) fara;
 Ty nu äro blöjor
 På bleket komne!

De gingo då ut och sågo att hela Disarsalen var täckt med blekt lärft. *Björn* mälte då: "nu månne konungarne vara hemkomne, och hafva vi föga tid att sitta stilla; derföre synes mig rådligast, att samla manskap." — Och så vardt det gjordt, och samlade sig der många och talrika män.

Bröderna sporde snart om *Frithiofs* och *Björns* företag och deras manskaps styrka. Konung *Helge* sade då: "underligt synes mig, att Baldur skall tåla hvarje förhånelse af *Frithiof* och hans folk. Män skola sändas till honom, för att erfaras, hurudan förlikning han vill bjuda oss, eller skall han förvisas ur landet; ty jag ser oss ej denna gång äga styrka att strida med honom."

Fosterfadern *Hilding* bar konungens ord till *Frithiof*, och jemte honom *Frithiofs* vänner. De talade så: "det vilja konungarne hafva i förlikning af dig, *Frithiof*, att du hemtar skatten från Orknej öarne, hvilken ej blifvit betald, sedan konung *Bele* dog; ty de behöfva ägodelar, då de nu skola bortgifta sin syster *Ingeborg*, med många lösören." — *Frithiof* svarade: "endast en sak bibehåller freden emellan oss, vördnaden för hädangångne fränder; men ingen tro vilja bröderna hålla emot oss. Derföre vill jag hafva betingat, att all vår egendom skall vara fredad medan jag är borta." — Detta vardt lofvadt och fästadt med ed.

Painted by J. Chalmers.

Lith. by J. Blackbaldus.

BALDER'S STRAND

Sogne-fjord, Bergens' dist., Norway.

Nu redde sig *Frithiof* till sin färd, och valde med sig dri-
stige och stridsamme män; de voro tillsamman aderton. Dessa

~~han valde till sig till följe till sin färd till konung *Helge* och~~

Han

nung

lo de

Ialf-

tyrel-

ränna

hans

ä det.

egen-

och

sän-

att de

ingen

er och

r eller

ningar.

ra-madr,

sonster,

egent-

llkom-

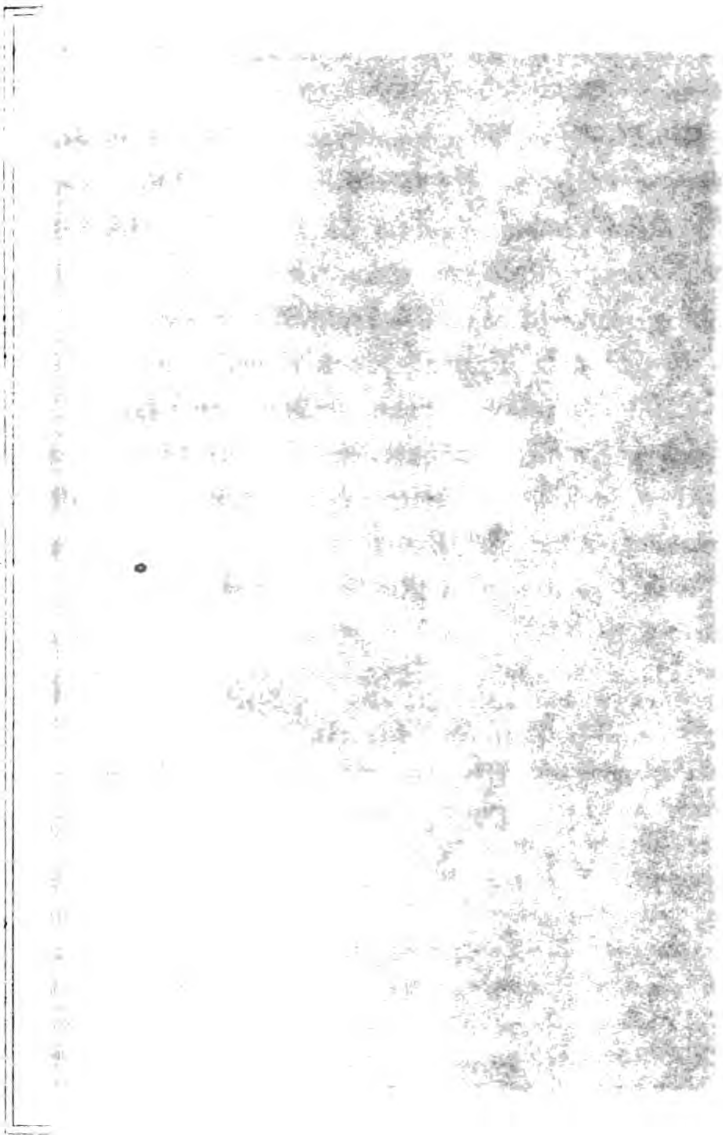
erkstäl-

er, m.

ga kun-

chanda

före öf-

Nu redde sig *Frithiof* till sin färd, och valde med sig dristige och stridsamme män; de voro tillsamman aderton. Desse sporde *Frithiof*, om han icke ville fara till konung *Helge* och förlikas med honom, och sålunda afvärja Baldurs vrede. Han svarade: "det löfte gör jag, att jag ej begär fred af konung *Helge!*" — Derefter gick han om bord på *Ellida*, och höllo de ut åt *Sognefjorden*.

Och när *Frithiof* var faren hemifrån, talade konung *Halfdan* till sin broder *Helge*: "det förråder en kraftfullare styrelse¹¹⁾, att *Frithiof* får gälda något för sitt brott. Vi vilja bränna hans gård, och väcka en sådan storm emot honom och hans män, att de aldrig skola trifvas." — *Helge* sade sig bifalla det. Sedan brände de ned hela *Framnäs*, och röfvade bort all egendom. Derpå sände de efter tvenne trollqvinnor, *Heide* och *Hamglame*, och gäfvode dem skänker, på det att de måtte sända ett så starkt oväder öfver *Frithiof* och hans män, att de skulle alla omkomma i hafvet. Desse tillredde nu förtrollningen med all magt, och foro upp på trollhällen *) med trollsånger och besvärjelser.

*) I det gamla Norden trodde man, att alla ovanliga tilldragelser eller mera sällsynta naturhändelser, voro framkallade genom förtrollningar. Både män och qvinnor öfverlemnade sig åt detta yrke. En *galdr-madr*, trollkarl, begagnade härvid runor eller trollsånger, och hans konster, hvilka ansågos för de mäktigaste, benämndes *galdr*. — *Vala* var egentligen en spåqvinna, hvilken förutsade menniskor deras tillkommande öden; men hon utöfvade äfven trollerier. Dessa verkställdes oftast genom *seid*, en sjudning och kokning af giftige örter, m. m., samt ansågos för det mest afskyvärda i denna öfvernaturliga kunskap. Då det onda skulle utöfvas, upprestes först, under allehanda signier och trollformler, en upphöjning, kallad *hyall* (ofvanföre öfversatt med: trollhällen), och der utfördes sjelfva besvärjelsen.

KAP. VI.

Frithiofs färd till Orknej Öarne.

Men då *Frithiof* och hans män hunnit ut ur Sogne, uppstod ett skarpt väder och en stark storm, så att vågorna gingo väldigt höga och dref skeppet våldsamt fram; ty det var olastadt, och ett bland de bästa som kunde läggas ut i sjön. Då quad *Frithiof*:

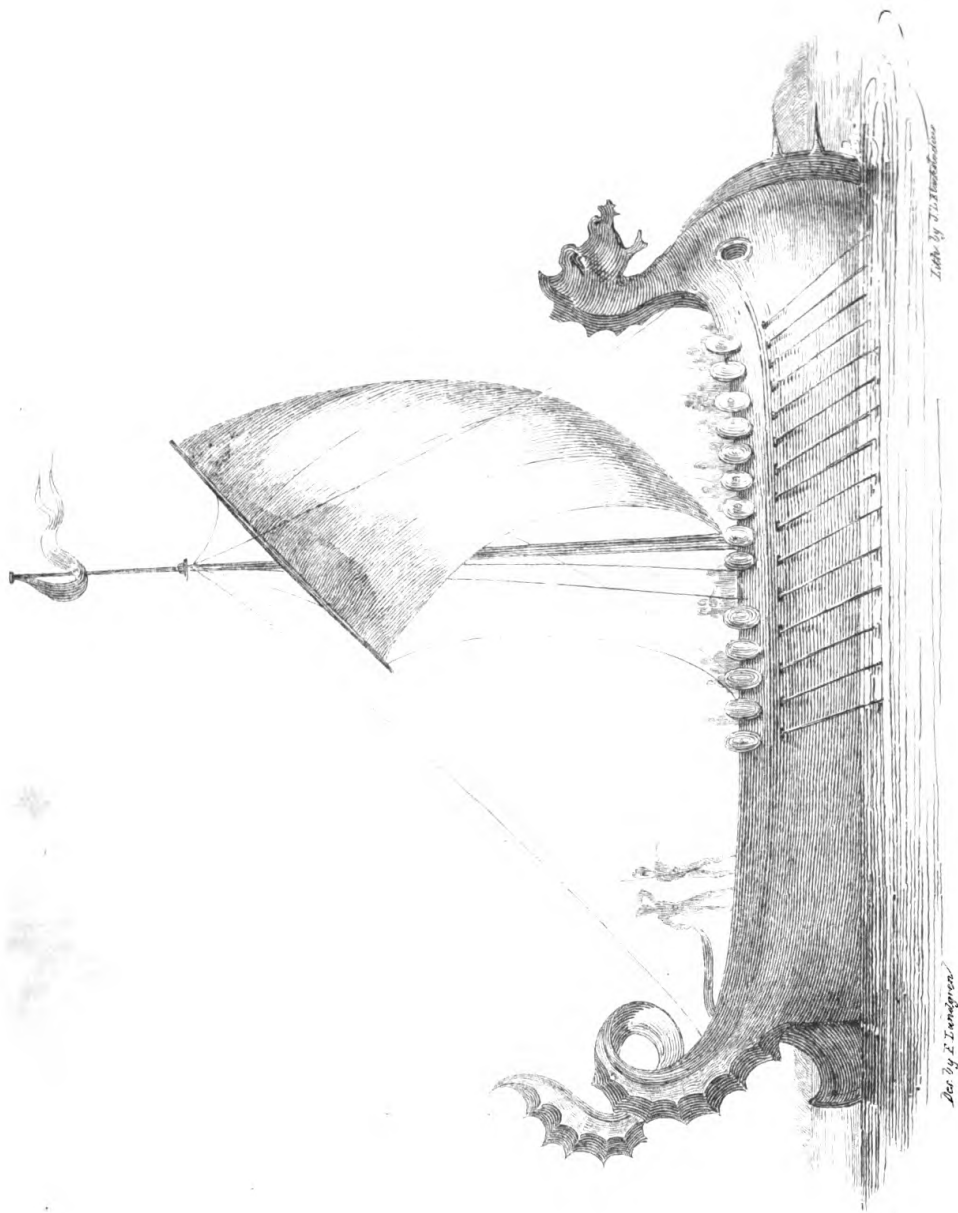
Skyndsamt lät jag ur Sogne
 Böljans gångare simma;
 Men jungfrun ¹²⁾ hon satt med sorger,
 Midt i Baldurshage.
 Skummande stürtsjön nu rasar.
 Sällhet åt fagra brudar,
 De som oss väl unna,
 Äfven om Ellida sjunker!

Björn sade: "det vore väl om du hade annat att göra, än att qvåda om möarne i Baldurshage."— "Icke skulle det minskas deraf," svarade *Frithiof*. Då dref nordanstormen dem till sunden, nära de öar som kallas Solundar, och var vädret nu som hårdast. Då quad *Frithiof*:

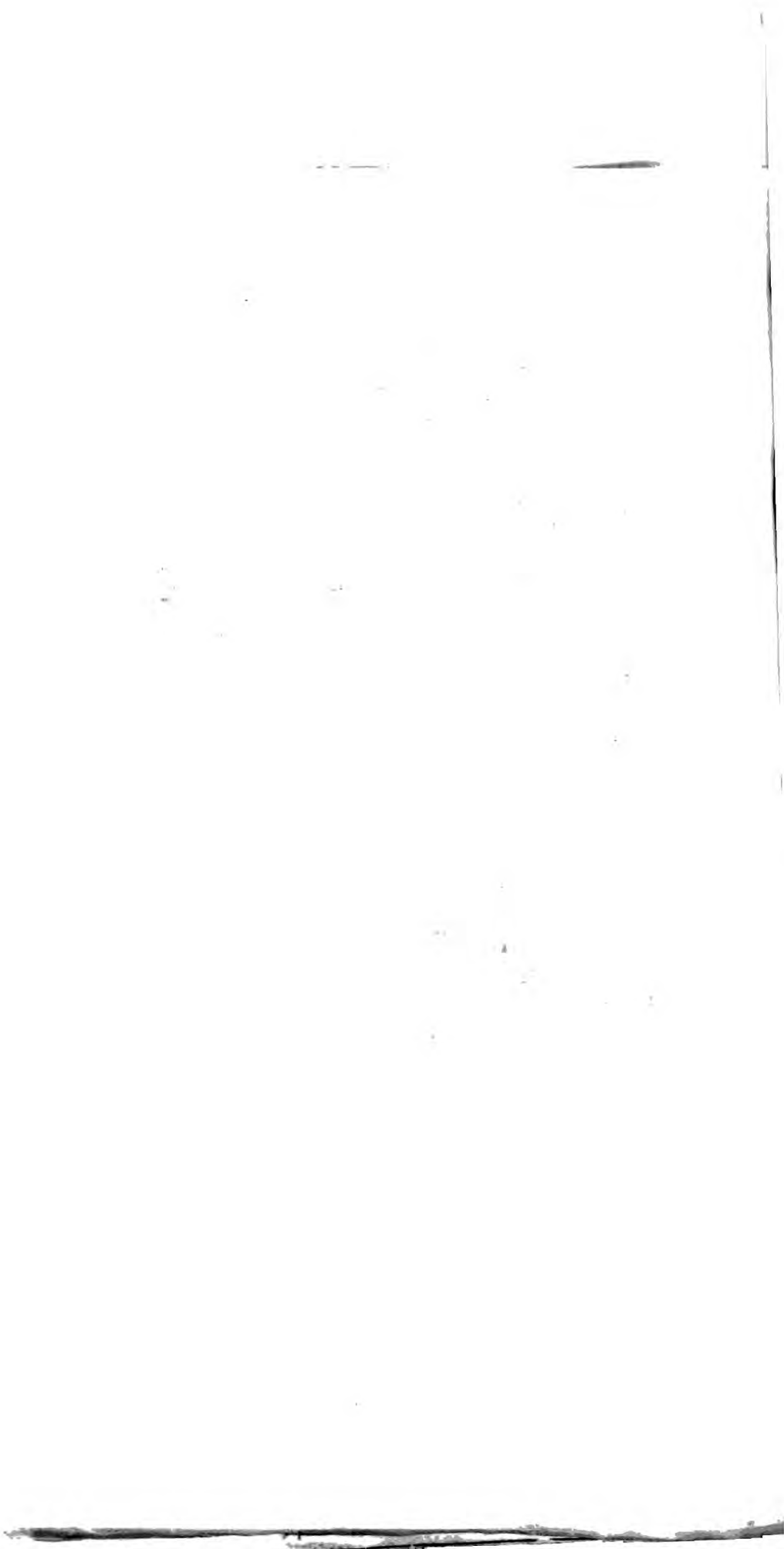
Högt börjar sjön att svälla,
 Slår emot mörka skyar;
 Det vålla gamle galdrar *),
 Som brusande vågor gunga.
 Icke jag skall emot hafvet
 I stormande oväder strida;
 Kunna vid Solundars ¹³⁾ kuster,
 Klädde med is ¹⁴⁾, vi oss skydda!

*) Trollqvinnor.

ELLIDA
The Red Rover - Ship

Nu lade de till under Solundar öarne, och ernade bida derstädes; men vädret saktade sig, och de vände åter, och höllo ut från ön. Tycktes dem nu färden god; ty de hade en tid gynnande vind; men då denne allt mera växte upp, qvad *Frithiof*:

Fordom jag var
Fjerran vid Framnäs,
Rodde jag der
Ingeborg till möte.
Nu skall jag segla
I vredgade vågor,
Låta lätt undan,
Långdjuret löpa.

Och då de kommo fjerran ut på hafvet, hvälfde sjön andra gången våldsamt öfver dem, och en stark storm med yrväder uppstod, att man ej kunde se från ena stammen till den andra, och vågorna slogo öfver skeppet, så att man måste ösa oafbrutet. Då qvad *Frithiof*:

Ej se för vågor
Och trollväckta vädret,
Vi på hafvet komne,
Stolte konungs kämpar.
Och stånda nu alle
Bortom Solunds hamnen,
Aderton män som ösa,
Att Ellida värja.

Björn mälte: "den vida far, får mycket pröfva." — "Det är sannt, fosterbroder," svarade *Frithiof*, och qvad:

Vällar Helgi att vågor
Växa emot Rimfaxe;
Ej är som bjärta bruden
I Baldurshage kyssa!

Olika mände mig unna,
Ingeborg eller drotten;
 Ville hellre hon vore
 Målet för min väntan!

"Må vara," sade *Björn*, "att hon önskar dig bättre än det nu är; likväl är detta icke att klaga öfver." — *Frithiof* sade: "att tillfälle nu vore att pröfva gode färdmän, ehuru det var blidare i Baldurshage." Nu redde de sig till med raskhet; ty der voro djerfve män samlade om bord, och skeppet var det bästa som funnits i nordanlandet. *Frithiof* qvad en sång:

För vågor ej se vi
 Vester i hafvet komne.
 Ægir nu häfves,
 Hvit såsom aska;
 Skummande böljor,
 Störta som svanor.
 Ellida kastas
 Af krossande vågen.

Då slog stora störtvågor öfver dem, så att de alla nödgades stå i ösrummet. *Frithiof* qvad:

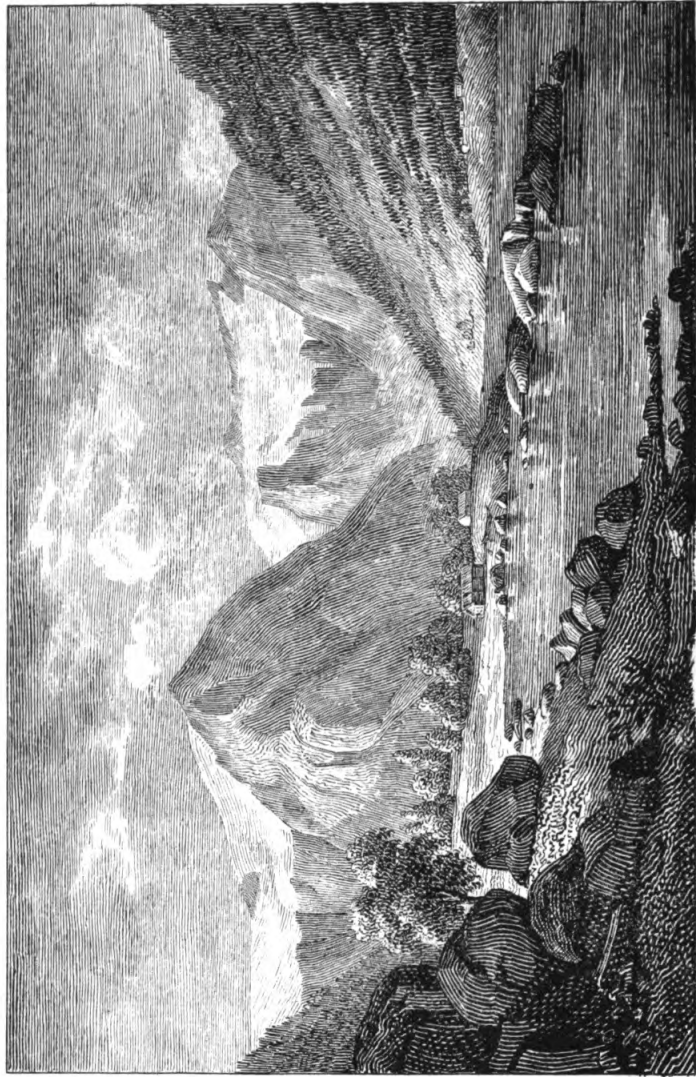
Väldig mig tilldricker vågen *);
 Visst de klaga om jag sjunker
 I svanebölja, öster
 Der som blöjan låg på bleke.

Björn sade: "menar du att möarne i Sogne fälla många tårar efter dig?" — "Det tror jag visst," svarade *Frithiof*. — Nu gick sjön¹⁵⁾ så högt, att den störtade in likt en fors; men det hjälpte dem, att skeppet var godt, samt att der voro hårdhändte män inom bords. Då qvad *Björn* en sång:

Ej är som en enka
 I för dig vill skänka;

*) Originälets ord *marin* betyder äfven jungfrun, mön.

Paint. by J. Colvener.

Lith. by J. J. Blackwell, New York.

SOGNY FÄLLEN,
From Finnes Church, Dale-(Dalsen)-Strand.

**Ej som brud i blomma,
Bad dig till sig komma.**

Salt i ögat

En gång i tiden
Så var det
Så var det

Asmund sade: "Det är som om du är en brud i blomma,
som lyser så ljukt i ditt medelstånd. Det är som om du är en brud
i blomma, när du är den största i ditt släkte." *Asmund* sade:
"Hvi gråder du öfver *Asmund*?" *Asmund* sade: "Hvi gråder
det fattas," svarade *Asmund* och gick en stund.

Hvi svårt i den vid masten,
Sjör den på sinne skippat
Hvi svårt i den vid masten,
Sjör den på sinne skippat
Lagligare i ditt dröhet!
Dagvard åt borden borta
Är ett lifligt öst,
I lifvande i lifvande

"Du prisar ej ditt barns minne för det är som om du är
Asmund och när du är en skicklig man. Men du är
barns minne och minnande" *Asmund* sade: "Du är en
en skicklig man och du är en skicklig man. Men du är
den, som var en man. Men du är en skicklig man. Men du är
lätter. Men du är en skicklig man."

Hvi svårt i den vid masten,
Sjör den på sinne skippat
Hvi svårt i den vid masten,
Sjör den på sinne skippat
Lagligare i ditt dröhet!
Dagvard åt borden borta
Är ett lifligt öst,
I lifvande i lifvande

En annan!

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Ej som brud i blomma,
 Bad dig till sig komma.
 Salt är i vårt öga,
 Der vågorna oss löga;
 Böljans armar hvita
 Ögonlocken bita.

Asmund sade: "det skadar ej, att ni får pröfva era armar; ty ni hade intet medlidande med oss, då vi gnedo oss i ögonen, när ni fordom stod så tidigt upp i Baldurshage." — "Hvi qväder du icke *Asmund*?" sade *Frithiof*. — "Ej skall det fattas," svarade *Asmund* och qvad en sång:

Här vardt möda vid masten,
 Sjön den pressade skeppet¹⁶⁾;
 Ensam jag emot åtta
 Inom bords skulle äflas.
 Dägligare var till dunbädd
 Dagvard åt bruden bära,
 Än att Ellida ösa,
 I hotande¹⁷⁾ böljan.

"Du prisar ej ditt bistånd mindre än det är," sade *Frithiof* och log; "men du visar släktskap med träleätten, då du börjar tala om matredning." — Växte vädret nu så ånyo, att de störtvågor som våldsamt brakade mot skeppet, tycktes för dem, som voro derpå, likare med bergspetsar och fjällar, än med böljor. Då qvad *Frithiof*:

Satt jag på bolster
 I Baldurshage,
 Qvad det jag kunde
 För konungadottern.
 Nu skall jag säkert
 Rans säng beträda,
 Men *Ingeborgs*
 En annan!

Björn mälte: "du qvider ynkligt, fosterbroder, och förtviflan höres i dina ord, hvilket är illa af en så rask sven." — **Frithiof** sade: "det är hvarken förtviflan eller qvida, ehuru jag qvåder om våra fröjderesor; men kanhända blir det taladt oftare härom, än nödigt är. De fleste män skulle dock tycka den vara vissare än lifvet, om de funno sig i den ställning som vi; likväl skall jag ännu svara dig något." — Han qvad:

Den seger har jag skördat,
Ej skänktes dig den lycka,
Bland tjenstemör åtta
Att **Ingeborg** omfamna!
Bytte vi då brända ringar,
I Baldurshage samman.
Var då **Vigle** fjerran,
Vårdaren af **Halfdans** länder.

Björn svarade: "med det som skedt är, fosterbroder, måste man vara tillfreds!" — Då kom en så stor störtväg, att den slet lös klamparne och begge halsarne, och kastade fyra man öfver bord, hvilka alla drunknade. Då qvad **Frithiof**:

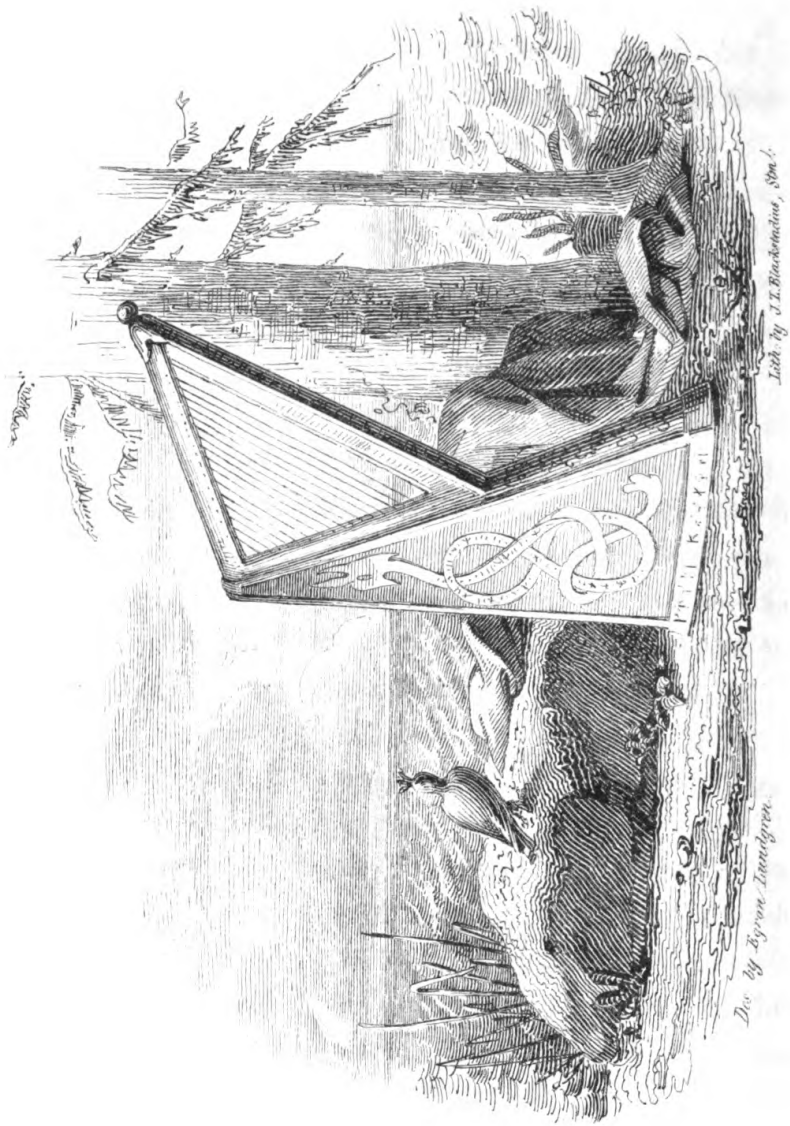
Brusto begge halsar,
För hafvets stora bölja,
Sjunko svenner fyra,
I sjöns afgrunder.

"Nu ser det ut," sade **Frithiof**, "att några af våra män skola fara till **Ran**. Men föga synas vi värdige sändebud, då vi komma dit, om vi ej rusta oss oförskräckt. Mig tyckes rådligast, att hvar man har något guld på sig." — Då högg han sönder ringen **Ingeborgsnöt** *), skiftade den emellan sina män, och qvad en sång:

Styckas

*) *Nautr* (nötr) betecknar ett tings förra ägare. Uti sammansättningar bildar ordet ett namn, som utmärker tingets märkvärdighet eller höga värde för innehafvaren, till följd af föregående ägare.

Engr. by J. I. Blackstone, Son.

Des. by Byron Landygre.

INGEBORG'S HARP
Composition after the 2^d time (1851)

—

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is extremely faint and illegible.

Styckas ringen röde
 Som Haldans rike fader,
 Fordom frägdad ägde,
 Förr än oss Aegir dränker.
 Ses skall guld på gäster,
 Om gästning vi behöfva;
 Det pryder raske kämpar,
 Midt i Ranes hofsäl.

Björn mälte då: "detta är ännu icke säkert, churu sådant ej synes olik." — Då funno *Frithiof* och hans män, att skeppet dref starkt fram, men de viste icke hvartut; ty ett tjockt mörker omgaf dem, med höga böljor och storm, snöflagor, frost och bister köld, så att man ej kunde se emellan skeppsstammarna. Då steg *Frithiof* upp i masten, och när han kom ned, qvad han till sina stallbröder: "jag såg en mycket underlig syn," sade han; "en stor hval lade sig i ring¹⁸) omkring skeppet, och förmodar jag, att vi äro komne nära något land, samt att han vill hindra oss att landa. Jag tänker, kung *Helge* har icke vänligen beredt för oss, och han har vist icke sändt oss någon vänsändning. Tvenne qvinnor ser jag på hvalens rygg, och säkert vålla de denna förstörande storm, med sina värsta seid- och galdr-konster. Nu skola vi röna, hvilkendera förmår mera, vår lycka eller deras trollskap, och styren J mot dem; men jag skall med en stör genombulta dessa troll." — Och han qvad denna visa:

Ser jag trollkonor
 Tvenne på böljan;
 Dem hafver *Helge*,
 Hit mot oss skickat.
 På dem skall skära
 Sönder å midten
 Ryggen, Ellida
 Innan hon stadnar.

Men det är sagdt, att det skaplygne följde **Ellida**, att hon förstod mennisko mål. Då mälte **Björn**: "nu få vi se dessa bröders ärlighet mot oss." — Och **Björn** sprang till rodret, och **Frithiof** grep en stör och löpp till framstammen, och quad denna sång:

Hel dig, Ellida,
 Löp du på böljan!
 Bryt du trollkonans
 Tänder och panna,
 Kinder och käftar
 På konan onda,
 Fot eller begge
 På fula trollet.

Derpå sköt han forken emot den ena hamnlöperskan*), och Ellidas köl träffade ryggen på den andra, och sålunda bröts ryggen af dem begge; men hvalen dykade ned, och de sågo ej mera till honom. Då började vädret lugnas; men skeppet var i marvatten. **Frithiof** ropade nu på sina män, och bad dem ösa upp skeppet. **Björn** sade: "förgäfves är det, att arbeta härpå." — "Vakta dig för förtviflan, fosterbroder," genmälte **Frithiof**, "och det har förr varit mannsed, att hjälpa till, medan man förmår, hvad sedan ock må hända." — Och han quad denna visa:

Ej höfves kämpar
 För döden qvida!
 Varer då glade
 Stridsbröder, mina!

*) Trollqvinnan, som påtagit sig en fremmande skepnad. — I det gamla Norden trodde man på förmågan, att genom trolldom ombyta hamn.

FRITHIOF HOS ANGANTYR .

Accompagnement de E. DRAKE.

Méloë en gammal (hittills out-gifven) Engelsk Julvisa.

Röst.

Alt. Nu är allt så-ga ha-ru Jart

Piano forte.

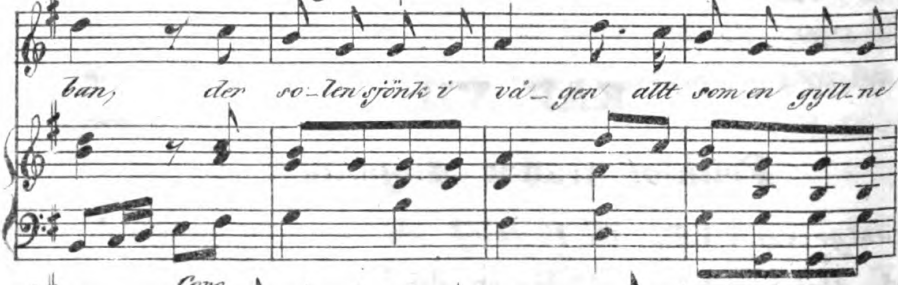
ANGANTYR satt i sin u-ti sin sal af fu-ru och

drack med si-na män. Han var så glad i hägen, såg ut åt blånad

ban, der so-len sjönk i vå-gen allt som en gyll-ne

Coro
svan. der so-len sjönk i vå-gen allt som en gyll-ne svan.

Det månne båda
Mina drömmar,
Att jag engång skall
Ingeborg äga!

Då öste de upp skeppet, och voro komne nära land; men nu kastade sig åter ett oväder emot dem. Då fattade *Frithiof* tvenne af årorna vid fören, och rodde kraftigt med dem. Så klarnade vädret, och de sågo att de voro komne utanför *Effiasund*, och landstego der. Skeppsfolket var mycket uttröttadt; men så rask var *Frithiof*, att han bar upp från stranden åtta af sina män, men *Björn* bar två och *Asmund* en. Då quad *Frithiof*:

Jag bar upp
Till eldstaden,
Svenner trötte
Af drifvevädret.
Nu har jag seglet
Lyftat å sanden;
Ej mot hafs-möar ¹⁹⁾,
Lätt är att strida.

KAP. VII.

Frithiof träffar *Angantyr*.

Angantyr var i *Effia*, då *Frithiof* och hans män kommo der i land. Det var hans sed då han drack, att en man skulle sitta utmed fönstret af drickesstugan, och se ut emot vinden och hålla vakt. Han skulle dricka ur djurs horn, och när ett var tömdt, fylles ett annat. Han hette *Halvard* som höll vakt, då *Frithiof* kom i land. *Halvard* såg *Frithiofs* och hans stallbröders färd, och quad:

Män ser jag ösa,
 I starkt oväder,
 Sex på Ellida;
 Men sju vid årorna.
 Den der stridsraske
 Liknar vid stammen,
 Frithiof den djerfve,
 Som årorna förer.

Och då han druckit ut hornet, kastar han det in genom fönsterskifvan *), och sade till qvinnan, som skänkte i dryckerna:

Tag du af golvet,
 Gångfagra qvinna,
 Hvälfvande hornet,
 Det jag utdruckit.
 Män ser på sjön jag,
 Hjelp de behöfva,
 Trötte af stormen,
 Innan hamn de hinna.

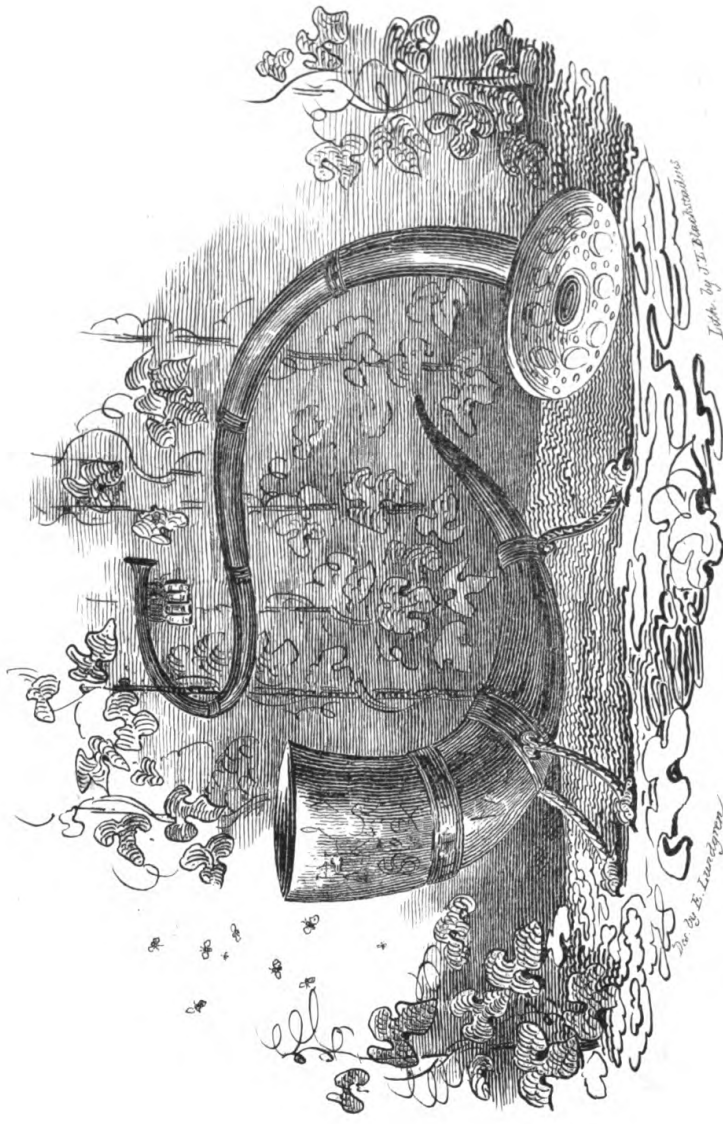
Jarlen hörde hvad *Halvard* qvad, och sporde om tidender. *Halvard* svarade: "Män äro här komne i land och synas mycket utmattade; och jag tycker dem vara raske kämpar, men en af dem är så stark, att han bär de andra i land." — Jarlen mälte: "gå då till dem, och tag emot dem vänneligen, om det är *Frithiof*, min vän *Thorsten* herses **) son, så berömd i alla idrotter."

Då tog en man till orda, hvilken hette *Atle*, en stor viking: "nu skall det utrönas som är berättadt, att *Frithiof* gjort ett löfte, att han aldrig skall först bedja någon om fred." — De voro tillsammans tio elake och arge män; de gingo ofta berserks-

*) Den var troligen af fiskblåsor, hvilka ännu begagnas på Island, i stället för glasrutor.

**) *Herse* var egentligen en högare härförare (af *her*, här). Betecknade de förnämne i landet, som ej voro af konglig hörd.

SCANDINAVIAN DRINKING-HORN
AND LUR. (TRUMPET)

18 11 18 18

gång *), och då de mötte *Frithiof* och hans följeslagare, mälte *Atle*: "det är nu rådligast, *Frithiof*, att vända dig emot oss; ty med näbbarne mot hvarann klösas örnarne. Nu är tillfälle, *Frithiof*, att hålla ditt ord och ej först tala om fred." — *Frithiof* vände sig emot dem, och quad visan:

Ej mäanden J
Gitta oss kufva,
Skräckuppfylde
Ö-skäggar **).
Helre vill jag gånga,
Än om fred bedja,
Ensam till strid
Emot eder tio.

Då kom *Halvard* till och mälte: "det vill jarlen, att J skolen alla vara välkomne och skall ingen anfalla eder." — *Frithiof* svarade: "gerna emottaga vi det; men äro beredde på beggedera." — Derefter gingo de emot jarlen, och han tog väl emot *Frithiof* och alla hans män. Hos honom förblefvo de öfver vintern, och höllos i mycken ära af jarlen. Han sporde dem ofta om deras resa, och *Björn* quad en visa:

Öste vi, medan
Svallet gick öfver
Raske kämpar,
Från båda borden,
I tio dagar;
Täljer jag öck åtta,

*) Ett slags krigiskt vansinne påkom stundom vissa af de gamla kämparne, hvarvid de med samma ursinnighet anföllo vänner och fiender, lefvande och döda ting. Emedan de då rusade fram i striden utan brynja och harnesk, fingo de namn af *berserkar* (brynjölöse), och deras framfart kallades *berserkgång*.

**) Öhoer.

Som Rans möar *)

Tröttade hafvets häst.

Jarlen mälte: "Konung *Helge* har svikit eder ²⁰⁾, och det är illa bestäldt med sådana konungar, som ej hafva förmåga till annat, än att förgöra män genom trolldom." — "Jag vet ock," sade *Angantyr*, "att det är ditt ärende hit, *Frithiof*, att du är skickad efter skatten, och vill jag genast lemna dig det svar härpå, att konung *Helge* ej får någon skatt af mig; men du skall erhålla af mig så mycken lösegendom du åstundar, och må du kalla det skatt, om du vill, eller med annat namn ²¹⁾, om du så tycker." — *Frithiof* sade sig vilja taga emot penningarne.

KAP. VIII.

Konung *Ring* får *Ingeborg*.

Nu skall det berättas, hvad som skedde i Norrige, sedan *Frithiof* var bortrest. Då läto bröderna bränna hela gården Framnäs; men då systrarne hullo på med seiden, föllo de ned från trollhällen och bräckte begge ryggen.

Samma höst kom konung *Ring* norrut till Sogne, till sitt bröllop; och det blef ett ståtligt gästabud, då han drack bröllop med *Ingeborg*. Han sporde henne, hvarifrån hon fått den kostbara ringen hon hade på sin hand ²²⁾. Hon svarade, att hennes fader ägt den. — Konungen sade: "detta är *Frithiofs* nöt; och tag den genast från din hand, ty guld skall icke fattas dig, när du kommer till Alfheim." — Då gaf hon ²³⁾ ringen åt *Helges* hustru, och bad henne lemna den åt *Frithiof*, när han kom tillbaka. För så konung *Ring* hem med *Ingeborg*, och fattade mycken kärlek till henne.

*) Böljorna.

Engraved by J. L. Reichsbaugmeister, St. Petersburg.

Described by J. von Lundgren.

SCANDINAVIAN BATTLE FIELD (Stagfält)

*With the Burial - Cairns of the Chiefs.
(Med Ålms - Högarna öfver - Högen.)*

KAP. IX.

ildes

iof;

var

iof:

farit

taga ;

vilja

rand.

Disa

bad

kepp,

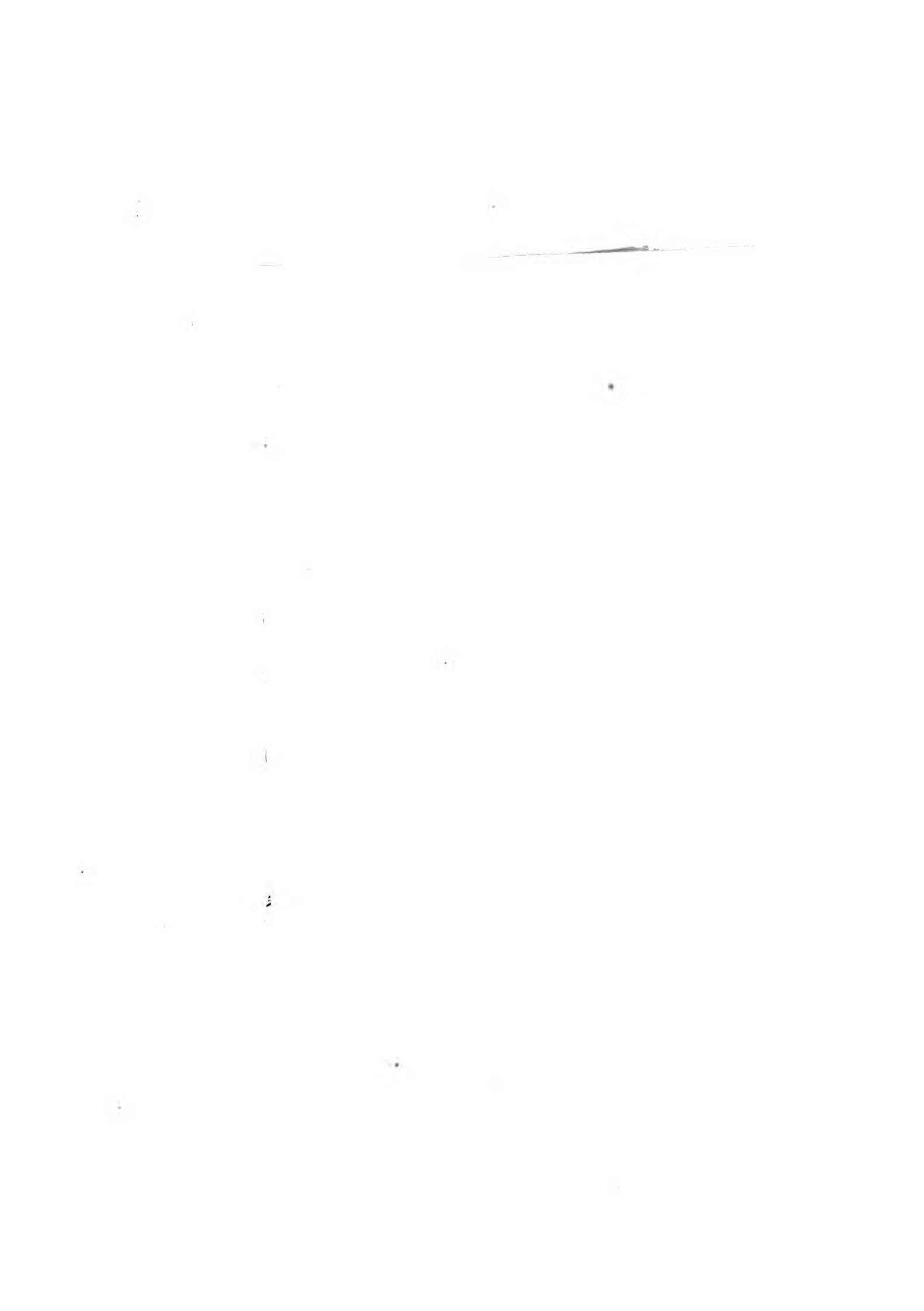
. Se-

Fri-

, om

iföre,

Föga folk jag tarfvar
Herrskarne att finna.

KAP. IX.

Frithiof kommer tillbaka med Skatten.

Våren derpå reste *Frithiof* från Orkney öarne, och skildes från *Angantyr* med kärlighet. *Halvard* for med *Frithiof*; men då de kommo till Norrige sporde han, att hans gård var nedbränd, och när han anlände till Framnäs, mälte *Frithiof*: "svartnat har huset härstädes, och här hafva ej vänner farit fram;" och han qvad en visa:

Drucko vi förr
På Framnäs,
Raske svenner
Med fader min;
Nu ser jag byn
Nedbränd vara!
Ädlingar har jag
Ondt att löna.

Då rådfrågade han sina män, hvad beslut han skulle taga; men de bådo honom sjelf se sig före. Han sade sig först vilja aflemna skatten. Derpå rodde de öfver fjorden till Syrstrand. Här sporde de, att konungarne voro i Baldurshage, vid Disa offret. Då gingo *Björn* och *Frithiof* dit upp, och denne bad *Halvard* och *Asmund*, att under tiden sönderborra alla skepp, små och stora, som funnos i granskapet; och de gjorde så. Sedan gingo *Frithiof* och *Björn* till dörren af Baldurshage. *Frithiof* ville träda in; men *Björn* bad honom fara varsamt, om han ville gå in ensam. *Frithiof* bad honom stadna utanföre, och emellertid hålla vakt, och qvad en sång:

Ensam vill jag gånga
In i gården;
Föga folk jag tarfvar
Herrskarne att finna.

Kasten eld i
 Konunga borgen,
 Om jag ej kommer
 I qväll tillbaka.

Björn svarade: "detta är väl qvädit." — Nu gick *Frithiof* in, och såg att litet folk fanns i Disar salen. Konungarne voro der vid Disa offret, och sutto vid dryckesbordet. Eld var upp-tänd på golvet, och deras qvinnor sutto vid elden och värmdo gudarne; men andra smorde och torkade dem med dukar. *Frithiof* trädde fram till konung *Helge*, och mälte: "nu vill du väl hafva skatten." — Och dermed tog han upp pungen hvaruti silfvret låg, och slog honom öfver näsan så hårdt, att två tänder lossade ur munnen på honom, och han föll afdånad ur högsätet. *Halfdan* fattade uti honom, så att han ej föll i elden; men *Frithiof* qvad:

Tag nu mot skatten,
 Du männernas drott,
 Med främsta tänderna,
 Om mer du ej fordrar.
 Silfver är på botten
 Af pungen denna;
 Det har jag och *Björn*
 Begge hit hemtat.

Få män voro i stugan; de drucko på ett annat ställe. Men då *Frithiof* gick tillbaka utåt golvet, såg han den kostbara ringen på handen af *Helges* hustru, der hon värmdo Baldur vid elden. *Frithiof* grep fatt i ringen; men denne satt hårdt på handen, och han drog henne ut efter golvet nedåt dörren; men Baldur föll ned i elden. *Halfdans* hustru grep hastigt uti henne, och då föll äfven den guden i elden, som hon värmdo. Elden fattade nu i begge gudarne, hvilka förut voro smorde, och derpå upp i taket, så att huset stod i låga. *Frithiof* er-

THE TEMPLE OF THE WHITE GOD (BALDER)
Den i vester Glaston (Balder's Tempel).

som hon gick ut i skogen, och såg en gammal man
 som satt på en bänk i skogen. Han såg henne och
 sade: "Hej, vad är det för en dag?"

Helg, det är en ganska bra dag.
 Hur länge har du varit här?
 Hålls du här länge?
 Nej, jag har varit här en dag.
 Det låter bra, vad gör du?
 Jag har varit här en dag.
 Vad gör du här?
 Jag har varit här en dag.

Han såg på henne och sa: "Vad är det för en dag?"
 Hon svarade: "Det är en ganska bra dag."

Han sa till henne: "Vad gör du?"
 Hon svarade: "Jag har varit här en dag."
 Han sa till henne: "Vad gör du?"
 Hon svarade: "Jag har varit här en dag."
 Han sa till henne: "Vad gör du?"

KAP. X.

Historien om den gamle mannen

En gång i tiden levde en gammal man i en liten by.
 Han var mycket gammal och hade varit gift många gånger.
 Han hade många barn och barnbarn. Han var mycket
 kärleksfull och gillade att vara tillsammans med sin familj.
 En dag fick han veta att hans älskade hustru hade
 gått bort. Han blev mycket ledsen och saknade henne
 mycket. Han hade varit gift med henne i många år och
 de hade varit mycket lyckliga tillsammans. Han hade
 många barn och barnbarn som han älskade. Han hade
 varit gift med henne i många år och de hade varit
 mycket lyckliga tillsammans. Han hade många barn
 och barnbarn som han älskade. Han hade varit gift
 med henne i många år och de hade varit mycket
 lyckliga tillsammans.

höll ringen, innan han gick ut. Då sporde *Björn* hvad som tilldragit sig, medan han var inne; men *Frithiof* höll upp ringen, och qvad denna sång:

Helge fick hugget af pungen,
Hurtigt på nidinge-näsan;
Halkade *Halfdans* broder
Ned från högsätes midten.
Der börja *Baldur* att brinna,
Ringens bragte jag till mig;
Sedan från eldens lågor,
Dristigt drog jag den böjde.

Andra sade, att *Frithiof* kastat eldbränder mot takrefvet, så att hela salen stod i låga, och qvad dervid:

Skyndom ²⁴⁾ nu till stranden,
Sedan råd vi fatta;
Ty blåa lågan sprakar
Midt i *Baldurshage*!

Derefter gingo de ned till sjön.

KAP. X.

Frithiof flyr ur Landet.

Så snart konung *Helge* kom sig före, bad han sitt folk hastigt fara efter *Frithiof*, och dräpa honom, jemte alla hans följeslagare; "den mannen har förverkat sitt lif, ty han aktade intet ställe heligt." — Nu blåstes allt husfolket tillsammans, och då de kommo ur Disarsalen, sågo de att den stod i ljusan låga. Konung *Halfdan* skyndade dit, med en del af manskapet; men konung *Helge* drog efter *Frithiof* och hans män. Men desse voro redan komne på skeppet, och läto det sakta skrida fram.

Konung *Helge* och hans män funno nu, att alla deras skepp voro sönderborrade, hvarföre de måste lägga i land och förlorade de några män. Konung *Helge* vardt så vred, att han rasade. Han spände sin båge och lade pil på strängen, och ville skjuta *Frithiof*; men gjorde det med sådan häftighet, att begge båghalsarne bräcktes af. Då *Frithiof* såg detta, grep han tvenne åror på Ellida och rodde med sådan styrka, att äfven de brusto, och då qvad han denna sång:

Kyste jag unga
Ingeborg,
Beles dotter,
I Baldurshage.
Så skola åror
På Ellida
Begge brista,
Som Helges båge.

Nu blåste vinden opp utefter fjorden; de hissade då segel och seglade. *Frithiof* bjöd dem, att de skulle så tillstålla, att de ej behöfde dröja länge derstädes. De seglade sedan utefter Sogne; då qvad *Frithiof*:

Seglade vi ur Sogne;
Så vi sednast foro,
Då eldens lågor lekte
Öfver odalhemmet.
Men nu börjar bålet brinna,
Midt i Baldurshage,
Derför må jag *varg i vcum* *)
Veta att jag kallad varder.

*) Den som vanhelgat ett heligt ställe. En sådan brottsling förklarades fridlös och landsflyktig. — Talesättet betyder egentligen: *varg i helgedomen*.

BALDERS BÅL.

Accomp. of E. DRÆBE.

Melodien af G. S.

Röst.

Pianoforte.

The first system of music features a vocal line on a single staff with a treble clef and a 6/8 time signature. The piano accompaniment is written on two staves (treble and bass clefs) with a 6/8 time signature. The piano part consists of a rhythmic accompaniment with chords and moving lines in both hands.

The second system continues the piano accompaniment from the first system, showing the continuation of the rhythmic and harmonic patterns in both hands.

The third system continues the piano accompaniment, showing further development of the musical texture.

The fourth system includes the piano accompaniment and the beginning of the vocal line. The lyrics "Med nathe so len på ber - gen satt." are written below the piano part. The piano part includes dynamic markings such as *pp* and *ppp*.

blodröd till ett skä- da, Mid natt: so ten på ber- gen satt,

blod-röd till ett skä- da, det var ej dag, det

var ej natt, det väg-de e-met-ten bå- da, det var ej dag, det

var ej natt, det väg-de e-met-ten bå- da.

Björn sade till *Frithiof*: "hvad skola vi nu företaga, fosterbroder? — "Icke kan jag förblifva här i Norrige," svarade *Frithiof*; "derföre vill jag lära känna härmanna sed och fara i viking." — Sedan ströfvade de på öar och utskär om sommaren, och förvärfvade sig gods och rykte; men om hösten höllo de mot Orknej äarne, och *Angantyr* tog väl emot dem, och sutto de der under vintern.

Då *Frithiof* var faren ur Norrige, höllo konungarne ting, och gjorde *Frithiof* biltog från allt deras land, och lade under sig alla hans ägodelar. Konung *Halfdan* satte sig ned på Framnäs och bygde upp gården, som var nedbränd, och derefter iståndsatte bröderna åter hela Baldurshage, och det hade varat länge, innan elden blef släckt. Det bedröfvade konung *Helge* mest, att guden uppbrändes; och vardt det stor kostnad, innan Baldurshage blef uppbygd till fullo så god som förut. Konung *Helge* satt nu på Syrstad ²⁵).

KAP. XI.

Frithiof besöker Konung *Ring* och *Ingeborg*.

Frithiof hade förvärfvat sig ägodelar och rykte, hvar han for fram; han dräpte illgerningsmän och grymma vikingar, men bönder och köpmän lät han fara i fred, och blef han nu ånyo kallad *Frithiof den Djerfve*. Hos honom hade samlat sig talrikt och raskt manskap, och han vardt mycket rik på lösören. Men sedan han legat fyra år i viking, for han österut och lade in i Viken. Då sade *Frithiof*, att han skulle gå i land: "men J skolen ligga i härnad under vintern; ty jag börjar ledas vid härtågen. Jag vill fara till Upplandet och tala med konung *Ring*; men J skolen möta mig här i sommar, då jag kommer hit den första sommardag." — *Björn* mälte: "detta företag är

icke klokt; men du må sjelf råda. Jag ville att vi foro norr ut till Sogne, och dräpte de båda konungarne *Helge* och *Halfdan* — *Frithiof* svarade: "det gagnar till intet, och vill jag helre fara att besöka konung *Ring* och *Ingeborg*." — *Björn* genmälte: "nödigt bifaller jag, att du öfverlemnar dig ensam i hans våld; ty *Ring* är en klok och storättad man, ehuru han är något till åren." — *Frithiof* sade sig vilja råda häruti: "och skall du, *Björn*, under tiden råda för stridshären."

De gjorde såsom han bjöd dem; men *Frithiof* for om hösten till Upplandet, ty han var nyfiken att se konung *Rings* och *Ingeborgs* kärlek. Och förrän han anlände dit, drog han öfver sina kläder en stor kofta, hvilken var öfver allt luden. Han hade tvenne stafvar i händerna och en mask för ansigtet, och gjorde sig så gammal som möjligt. Sedan träffade han några vallgossar, stumlade fram och frågade: "hvarifrån ären J?" — Men de svarade: "vi äro hemma i Streitaland, vid kungsätet." — Gubben sporde: "är *Ring* en mächtig konung?" — De svarade: "det synes oss som du måtte vara så gammal, att du borde känna till konung *Ring* i alla hänseenden." — Gubben sade, att han mera vårdat sig om saltbränning, än konungaseder.

Derpå begaf han sig hem till konungahuset och då det mörknade gick han in i hallen, och stälde sig mycket svag, stadnade ned vid dörren, stjelpte kofthättan öfver hufvudet och dolde sig deri. Konung *Ring* sade till *Ingeborg*: "en man kom in i hallen, som är mycket större än andra män." — Drottningen svarade: "det är en ringa tidning." — Han talade då till tjenstemannen, som stod vid bordet: "gå du och spör, hvem denne kofteman är, eller hvadan han kommer, eller hvar han har sin slägt?" — Svennen lopp utåt golfvet till den nykomne, och mälte: "hvad heter du, man, eller hvarest var du i natt, eller hvar har du din slägt?" — Koftemannen svarade: "mycket

FRITHIOF KOMMER TILL KUNG RING.

Accomp^t of E. DRAKE.

Melodien (imitation, i.e. English Ballad style) of G.

Röst.

All^o Moderato.

Kung RING han satt

Pianoforte.

hög-bänk om ju-len och druck njöd; hos

ko-nom satt hans drott-ning så hvit och ro-sen-

-röd. som vår och höst dem bä-da man

säg bred vid kvarn. hon var den fri ska

Credo
vå - - ren. den kat - na höst var han. hon

var den fri - ska vå - ren, den kat - na höst var

han.

spör du, sven, eller kan du redogöra därför, om jag säger dig det? — Han sade sig väl kunna det. — Koftemannen genmälte: ”*Thiof* heter jag; hos *Ulf* var jag i natt; i *Ånger* vardt jag uppfödd.”

Svennen lopp tillbaka till konungen, och sade honom koftemannens svar. Konungen mälte: ”du har fattat det väl, sven, och jag vet ett härad, som heter Ånger; men det kan ock hända, att mannen icke haft hugnad af lifvet, och han synes mig en förständig man, och jag sätter mycket värde på honom.” — Drottningen sade: ”det är en underlig sed, att J viljen så gerna tala med alla tiggare, som komma hit, eller hvad värde har han?” — Konungen mälte: ”ej vet du det bättre än jag, och synes han tänka mera än han talar, och han skådar mycket omkring sig.” — Derpå sände konungen en man efter honom, och gick han fram till konungen, mycket nedböjd, och helsade honom med låg röst. Konungen sade: ”hvad heter du, store man?” — Koftemannen svarade, och qvad denna visa:

Då hette jag *Frithiof*,
 När jag for med vikingar;
 Men *Herthiof*,
 Då jag bedröfvade enkor;
Gerthiof, när jag
 Kastespjut kastade;
Gunthiof, då jag
 Gick i striden;
Eythiof, när jag
 Utskär härjade;
Helthiof, då jag
 Mördade småbarn;
Walthiof *), när jag

*) Dessa namn utgöra en ordlek, och betyda uti Isländskan: *Fridtjuf*, *Härtjuf*, *Spjuttjuf*, *Stridstjuf*, *Ötjuf*, *Heltjuf* och *Slagtjuf*.

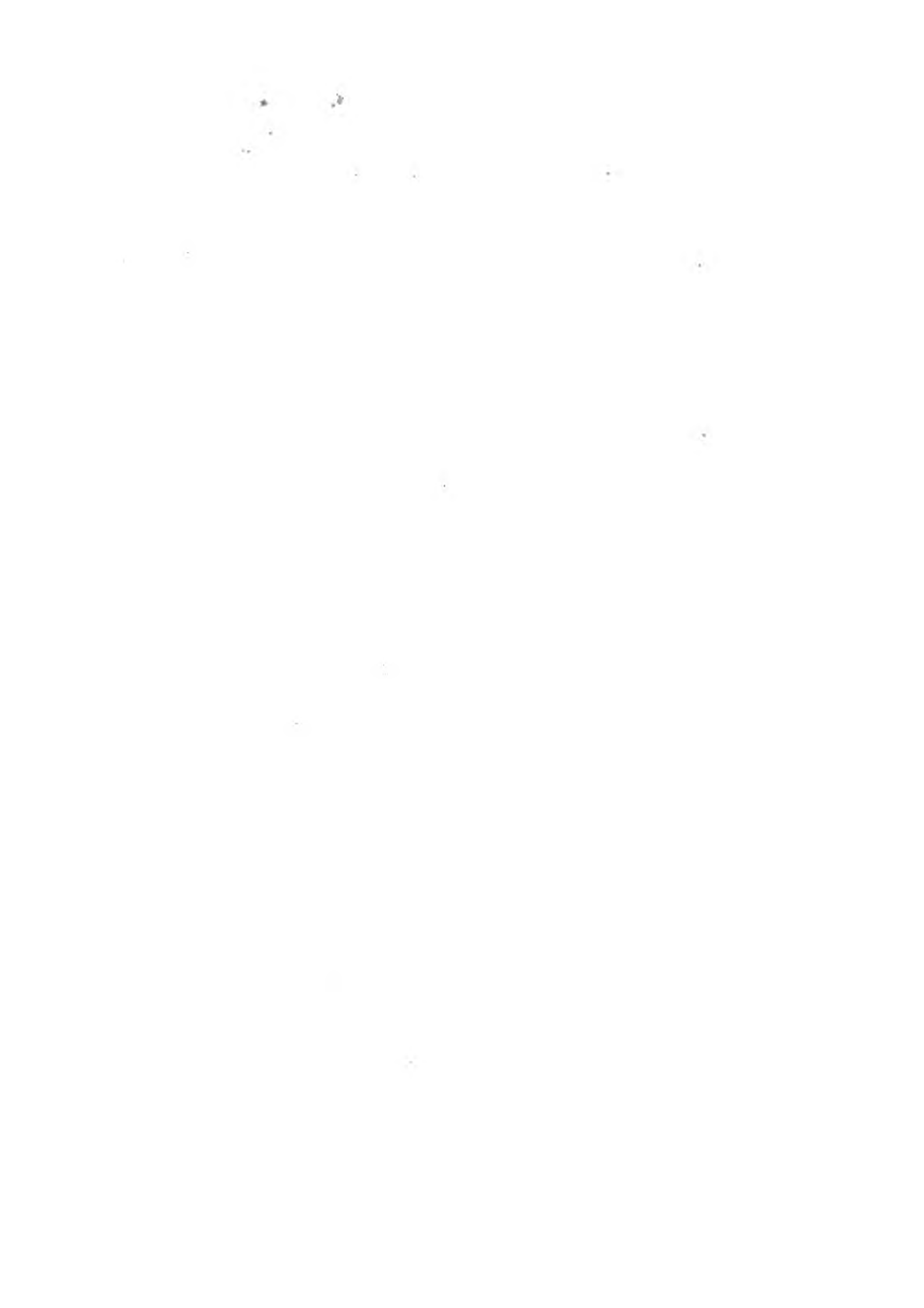
Besegrade männen!
 Kringsimmat har jag sedan
 Med saltkarlar,
 Behöfvande hjälp,
 Innan jag hitkom!

Konungen mälte: "af mycket har du tagit tjufsnamnet; men hvar var du i natt, eller hvar är ditt hem, eller hvar är du uppfödd, eller hvad dref dig hit?" — Koftemannen svarade: "i Ånger vardt jag uppfödd; hos Ulf var jag i natt; hugen dref mig hit, men hem jag icke äger." — Konungen genmälte: "så må det vara, att du blifvit uppfödd i Ånger någon tid ²⁶); men så kan det ock hända, att du varit född i frid ²⁷). Uti skogen har du varit i natt, ty ingen bonde finnes här i närheten, som heter Ulf; men då du säger, att du ej äger något hem, så måske tyckte du det ringa värdt emot den hug som dref dig hit." — Då sade *Ingeborg*: "far du, *Thiof*, till annan gästning, eller i gästestugan." — Konungen svarade: "jag är nu så gammal, att jag kan här sköta om gästerna; och lägg af din kofta, nykomling, och sätt dig vid min andra sida." — Drottningen sade: "ålders svag är du nu, då du sätter stafkarlar *) vid din sida." — *Thiof* qvad: "ej höfves det, herre, utan är det bättre som drottningen säger; ty jag är mera van att bränna salt, än att sitta hos höfdingar." — Konungen mälte: "gör som jag vill; ty jag må råda denna gång."

Thiof tog då af sig koftan, och var derunder en mörkblå kjortel **) och han hade den kostbara ringen på sin hand. Han bar ett tjockt silfverbälte om lifvet, och deruti en stor pung, med blanka silfverpenningar, och ett svärd gjordadt vid sidan. På hufvudet hade han en stor skinnhufva, ty han var mycket svagögd, samt luden öfver hela anletet. — "Så finner jag det

*) Tiggare.

**) Lång rock.

KING RING'S SLEDGE.

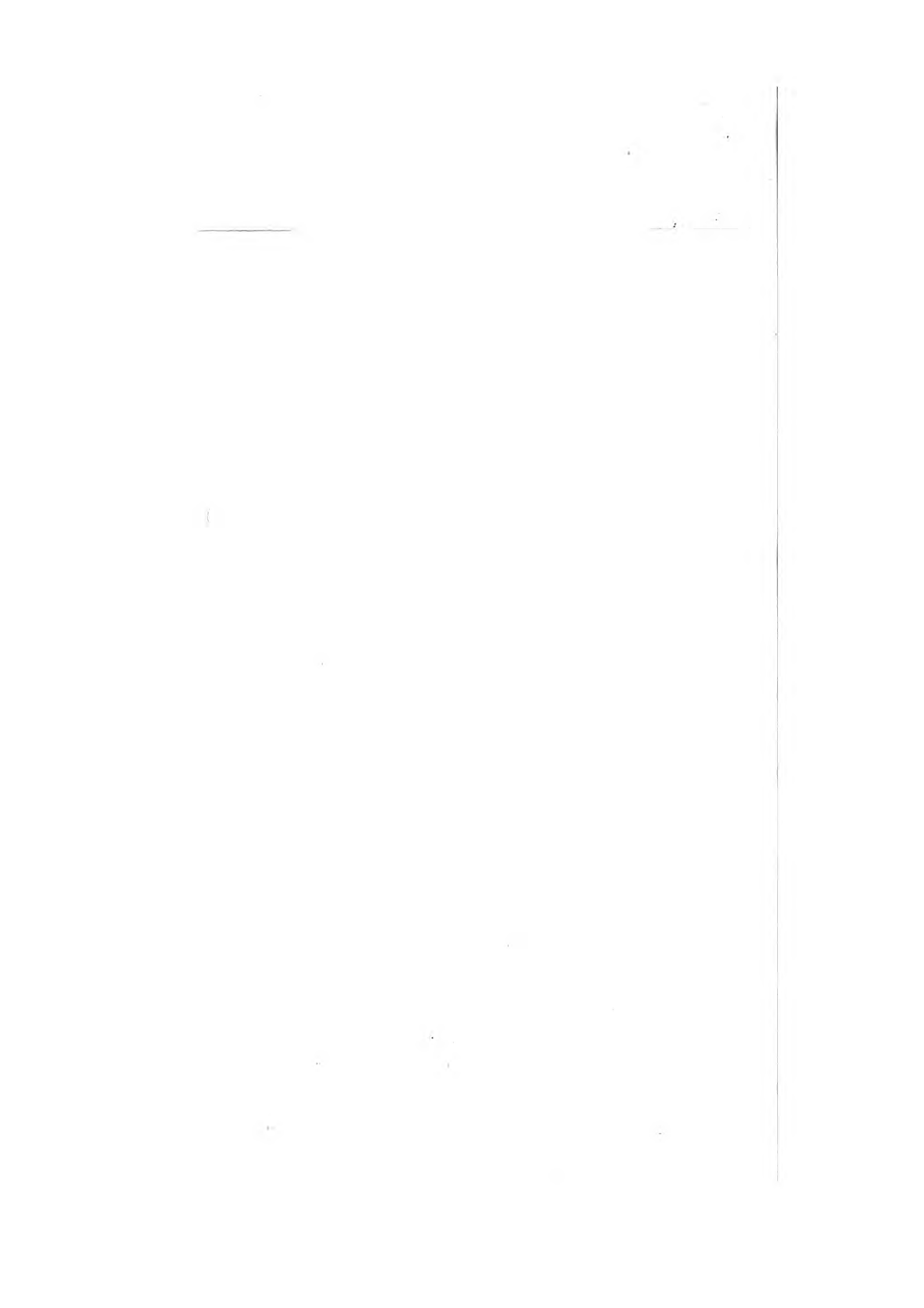
King Rings Sledge.

Des. by Eyron Luvedgren.

Engr. by J. B. Woodhouse, Sen.

Handwritten musical notation on a vertical staff, consisting of several measures of notes and rests.

A musical score snippet featuring two staves. The top staff is in treble clef and the bottom staff is in bass clef. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The music consists of several measures of notes and rests.

ISFARTEN.

*Musik anonym
(Svenskt original.)*

Röst.

Allegretto.

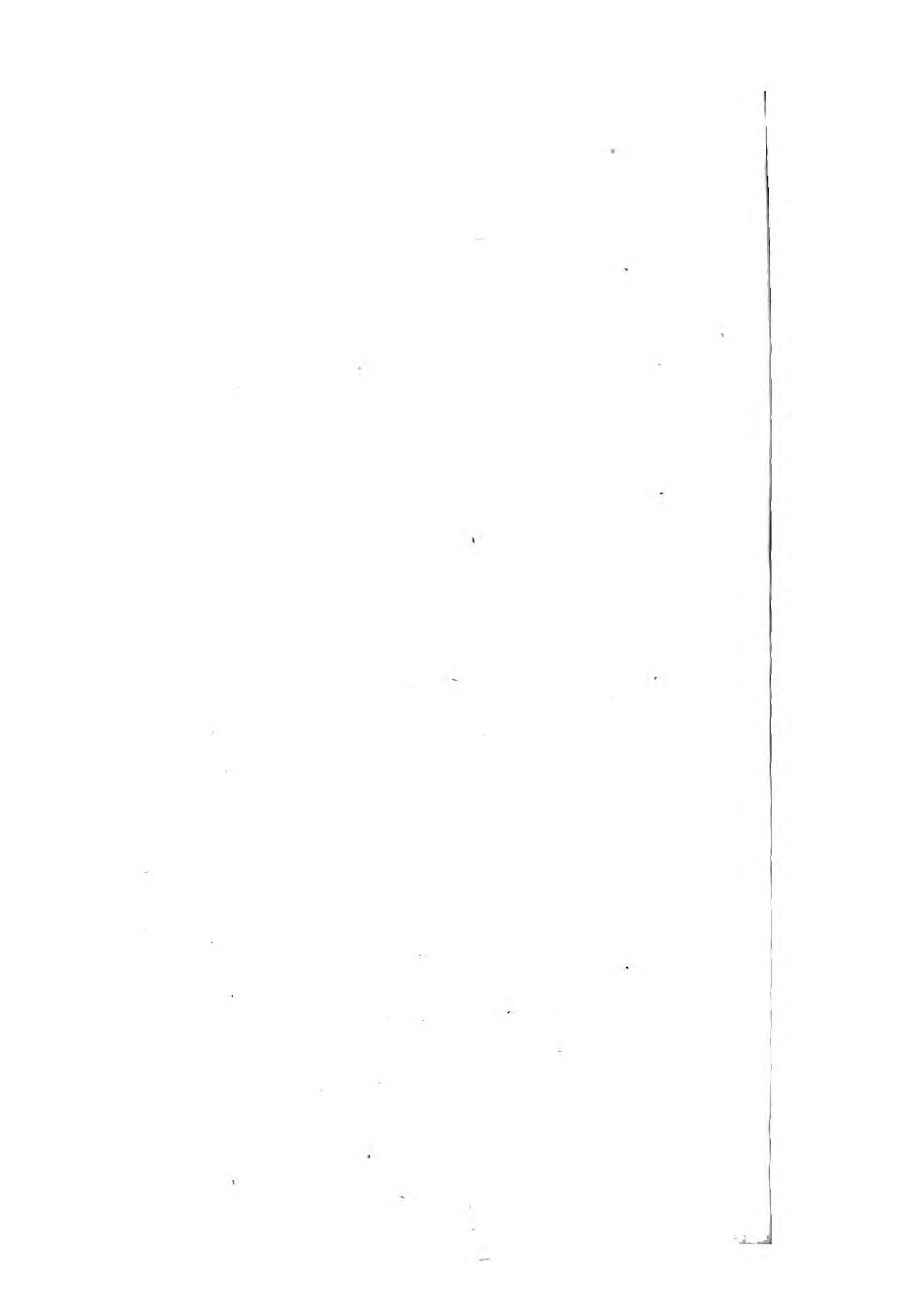
Kung RING med sin drottning till

Pianoforte.

gä- ste- bud- far, på sjön står i- sen så spe- gel-

- klar. Lat- lat- lat- lat- lat- lat- la lat- lat- lat- lat- lat-

- lat på sjön står i- sen så spe- gel- klar.

bättre," sade konungen, "och skall du, drottning, få honom en god kappa, såsom honom höfves." — Drottningen mälte: "J skolen råda, herre; men föga tyckes mig om denna *Thiof*."

Sedan gaf man honom en god kappa, och han satte sig i högsätet hos konungen. Drottningen vardt blodröd, då hon såg den goda ringen; men likväl ville hon icke vexla något ord med honom. Men konungen var mycket gladlynt emot honom, och mälte: "en godan ring har du på handen, och länge må du hafva bränt salt för den." — Nykomlingen svarade: "den är hela mitt fädernearf." — "Kan väl vara," sade konungen, "att du har mera än den; men få saltbrännar karlar tror jag vara dina likar, om ej åren alltför mycket försvagat mina ögon."

Thiof blef nu der under vintern i god välfägnad, och alla tyckte väl om honom. Han var gifmild och glad mot alla. Drottningen talade sällan med honom; men konungen var ständigt glad och vänlig emot honom.

KAP. XII.

Konung *Ring* far till Gästabud.

Det förtäljes, att konung *Ring* en gång skulle fara till gästabud, jemte drottningen och många följeslagare. Konungen sade då till *Thiof*: "hvad vill du, fara med oss eller blifva hemma?" — Han svarade sig helre vilja vara med dem. — "Det likar mig bättre," sade konungen. — Derpå reste de, och hade att färdas öfver en is. *Thiof* sade till konungen: "osäker synes mig isen, herre, och mig tyckes vi farit ovarsamt." — Konungen mälte: "ofta finnes det, att du tänker väl för oss."

Kort derefter brast isen sönder. *Thiof* lopp då till, och ryckte upp vagnen, med alla dem som sutto deruti. Konungen och drottningen voro begge der. Alla dessa ryckte *Thiof* upp på isen, jemte hästarne, som voro spände för vagnen. Konung

Ring mälte: "det var ett godt tag, *Thiof*, och *Frithiof* den *Djerv* hade ej gripit starkare, om han varit här, och äro sådana följesvenner handfaste." — Nu kommo de till gästabudet, och der timade ingenting; och konungen for hem med hederliga gåfvor. Led så högvintern; det vårades, vädret började mildras, skogen att grönska, gräset att gro och skeppen att gå landemellan.

KAP. XIII.

Konung *Ring* rider till Skogen.

En dag talade konungen till sina hofmän: "nu vill jag, att ni far ut i skogen med mig, för att roa oss, och bese landets vackra läge;" och så gjorde de. En stor hop följde med konungen ut i skogen. Det lämpade sig så, att konungen och *Frithiof*²⁸⁾ blefvo allena tillsamman i skogen, långt ifrån andra män. Konungen sade, att han kände sig tung: "och måste jag sofva." — *Frithiof* svarade: "faren hem, herre; ty sådant höfves bättre förnäme män, än att ligga ute." — Konungen genmälte: "icke må jag det." — Derpå lade han sig ned, och somnade hårdt och snarkade högt.

Thiof satt nära honom, och drog svärdet ur skidan och kastade det långt bort ifrån sig. En stund derefter satte konungen sig upp och sade: "var det ej så, *Frithiof*, att der kom dig mycket i hugen, det du dock väl emotstod? Derföre skall du ock hafva stort anseende hos oss. Men jag kände dig straxt, första qvällen du kom i vår hall; och skall du icke så snart skiljas vid oss; mycket månne dig ock här förestå."

Frithiof svarade: "väl och vänligen hafven J emottagit mig, herre; men bort måste jag nu, ty mina följeslagare komma mig snart till mötes, såsom jag förut bestämt det." —

Sedan

FRITHIOF PÅ SIN FADERS HÖG.

Accomp^t of H. DRAKE.

Melodien af G. S.

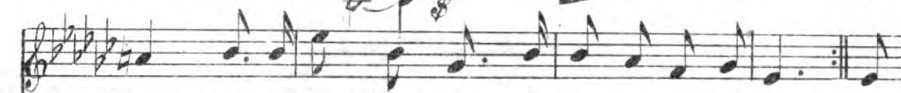
Röst.

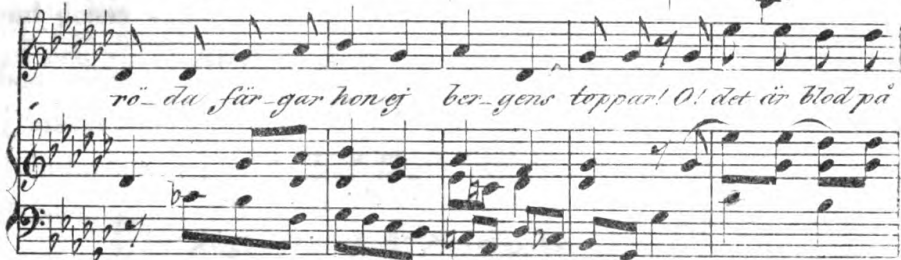
Mesto.

Hur skönt ler solen, hu-ru väntigt
All-fa-ders blick, i af-ton-daggens

Piano forte.

hop-pardes mil-da strå-le i-från gren till gren! Hur
ärop-par, som i hans verlds-haf, vi-ka klar och ren!

rö-da fär-gar hon ej ber-gens toppar! O! det är blod på

Balders of-fer-sten! I natt är snart det he-la land be-grafvet, snart

sjunker hon, en gyfne sköld, i hafvet.

Sedan redo de hemåt; samlades så konungens folk hos dem från skogen, och de foro hem till hofsalen, och drucko väl om aftonen. Vardt då uppenbart för alla, att *Frithiof den Djerfve* vistats der hela vintern.

KAP. XIV.

Frithiof får Ingeborg.

En morgon tidigt bultades på dörren till hallen, der konungen och drottningen sofvo, jemte många andra män. Konungen sporde, hvem som klappade på dörren. Då svarade den som stod utanföre; "här är *Frithiof*, och är jag nu redo till bortfärden." — Då öppnades dörren, och *Frithiof* gick in, och qvad denna sång:

Storliga skall jag dig tacka,
 Ståtelig gaf du mig gästning;
 Färdig är kämpen att fara,
 Åror fram till att svänga.
Ingeborg skall jag minnas,
 Medan vi lefva än begge.
 Lefve hon väl, och njute
 Gåfvan för många kyssar!

Derpå kastade han den kostbara ringen till *Ingeborg*, och bad henne behålla den. Konungen smålog vid sången, och sade: "så vardt det dock, att henne gafs bättre tack för vintervistelsen än mig, ehuru hon ej tett sig vänligare mot dig än jag." — Nu sände konungen sina tjenstemän att hemta dryck och mat, och sade, att de skulle alla äta och dricka, innan *Frithiof* drog bort: "sitt du, drottning, också upp, och var munter!" — Hon sade sig ej kunna äta så tidigt. — Konungen mälte: "vi skola

nu alla äta tillsamman;" och så gjorde de. Och sedan de druckit en stund, sade konung *Ring*: "jag ville att du stannade kvar här, *Frithiof*; ty mina söner äro ännu barn till åren, men jag är gammal och kan ej värna landet, om någon anfäller detta rike med ofred." — *Frithiof* svarade: "brådt skall jag fara, herre," och han qvad visan:

Lef du, *Ring*, konung
 Lyckligt och länge,
 Ättstörste herrskare,
 På jorderingen!
 Vakta väl, höfding,
 Vif*) och landet!
 Ej jag och *Ingeborg*
 Mer skola råkas.

Då qvad konung *Ring*:

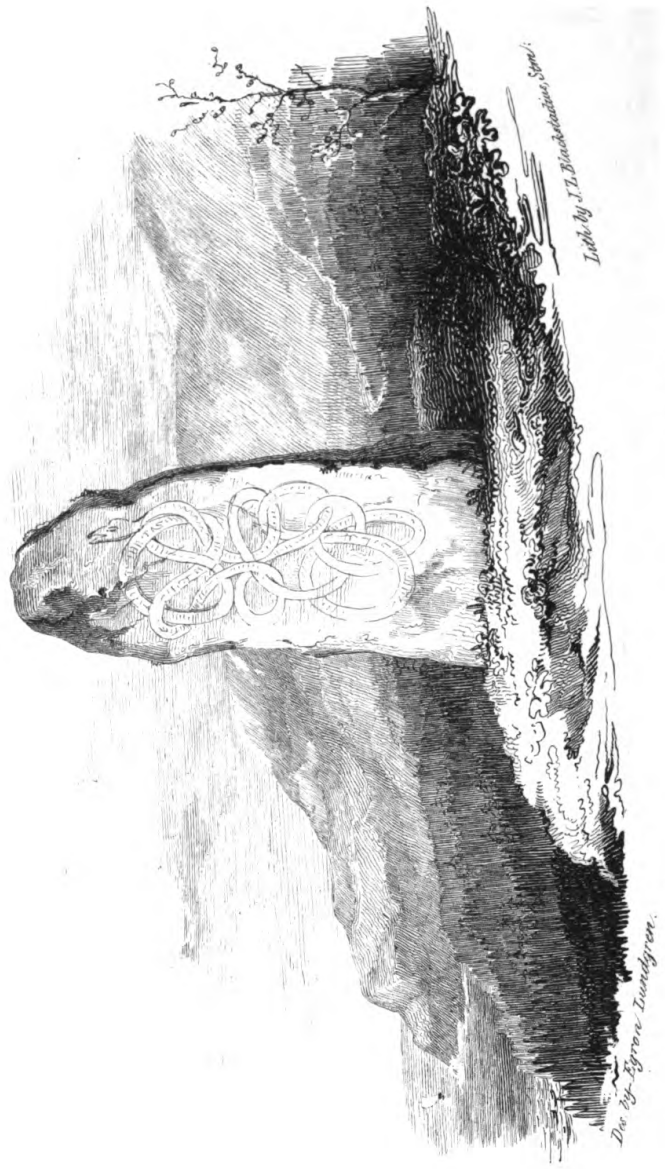
Far du ej så,
Frithiof, hädan,
 Herrlige hjelte,
 Mörk uti hugen!
 Dig må jag gälda
 Gåfvorna dina,
 Visst bättre än du
 Sjelf dig det väntar!

Och yttermera qvad han:

Ger jag frägdade
Frithiof hustru,
 Och alla mina
 Ägodelar!

*) Qvinna, hustru.

SCANDINAVIAN RUNE-STONE.
Scandinavisck Run - Stein.

Frithiof genmälte och qvad detta:

Jag vill ej gifvas

Gäfvor: detta

ke

lst

ge.

ola

ru."

väl-

nera

iver

ulle

yra

än-

stad

tun-

ans

ngs

fter

tbar

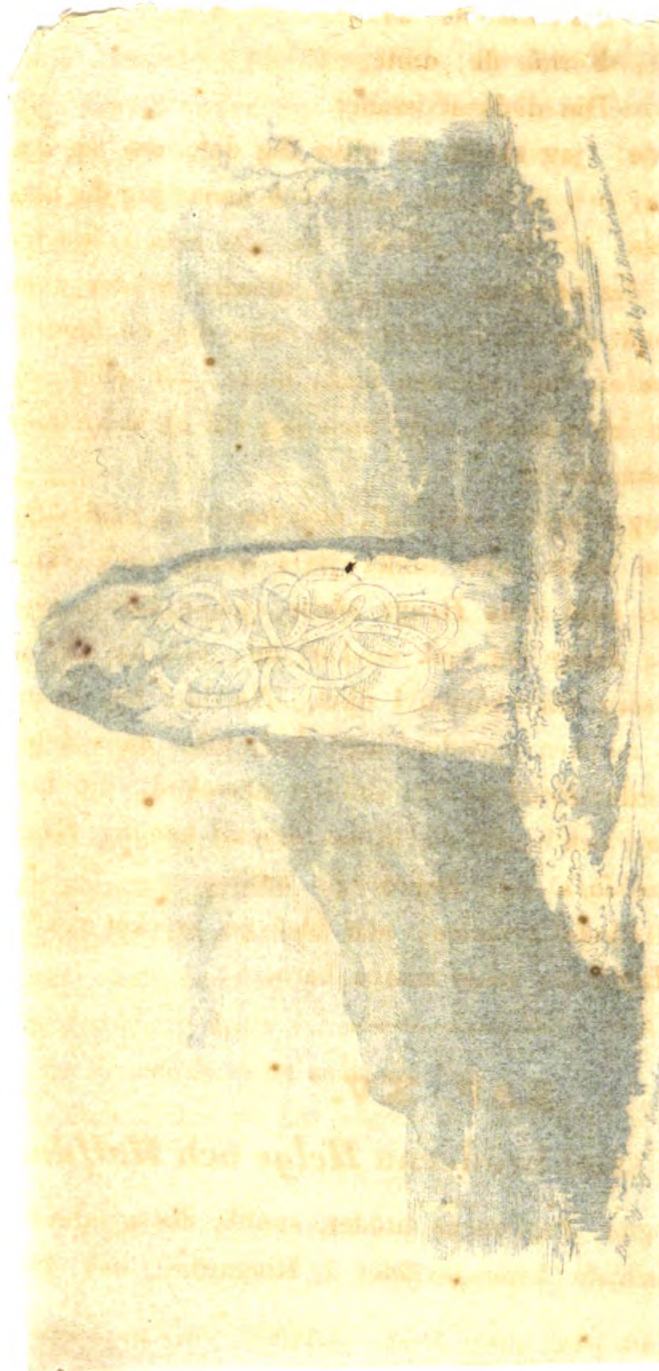
m.

der,

ctat

nera

kallas rang.

AN ANDI-VAVIAN RITE-S-LOGO
1857 1860 1862 1864

Frithiof genmälte och qvad detta:

Jag vill ej gifvas
 Gåfvorna dessa,
 Förrän du, drott,
 Din dödssot känner.

Konungen sade: "jag skulle ej gifva dig det, om jag icke kände att så vore; och är jag nu sjuk, och unnar jag dig helst att njuta detta gifte, ty du är förmer än alla män i Norrige. Jag må ock gifva dig konunga namn; ty hennes bröder skola mindre än jag unna dig värdigheter och fästa dig en hustru."

— *Frithiof* svarade: "haf mycken tack, herre, för eder välgerning, större än jag väntade mig; men jag vill ej hafva mera än jarls namn i namnbot*)."

Då gaf konung *Ring* åt *Frithiof*, med handslag, välde öfver det rike han hade styrt, och tillika jarls namn; och skulle *Frithiof* råda der, intill dess *Rings* söner sjelfve kunde styra sitt land. Konung *Ring* låg sjuk en kort tid, och då han ändades vardt stor sorg efter honom i riket. Nu blef hög kastad öfver honom, och mycken egendom lagd deri, efter hans åstundan. Sedan gjorde *Frithiof* ett ståtligt gästabud, dit hans män äfven kommo; och vardt då tillika druckit konung *Rings* graföl, samt *Frithiofs* och *Ingeborgs* bröllop. — Derefter emottog *Frithiof* rikets styrelse, och blef en mycket ryktbar man. Han och *Ingeborg* hade många barn.

KAP. XV.

Om *Frithiof*, samt bröderna *Helge* och *Halfdan*.

Konungarne i Sogne, *Ingeborgs* bröder, sporde dessa tidender, att *Frithiof* innehade konungaväldet i Ringarike, och äktat

*) *Nafnbót*, namnförbättring, titel; deraf: värdighet, eller hvad numera kallas rang.

deras syster *Ingeborg*. *Helge* sade då till *Halfdan*, sin broder, att detta vore oerhördt och en stor djerfhet, att en herses son skulle äga henne. De samkade nu mycket folk och drogo dermed ut till Ringarike, för att dräpa *Frithiof*, och lägga landet under sig. Men då *Frithiof* erfor detta, samlade han sitt manskap och sade till *Ingeborg*: "ny ofrid är kommen öfver vårt rike; huru den ock må slutas, vilja vi dock ej se en ovänlig uppsyn af eder." — Hon svarade: "så långt är nu kommit, att vi månde låta dig vara den högsta."

Nu var *Björn* anländ östan ifrån, till bistånd åt *Frithiof*; de foro till strids, och blef det då som förr, att *Frithiof* gick främst i vapenskiftet. Konung *Helge* och han kommo att skifta hugg, och gaf *Frithiof* honom bane. Då lät *Frithiof* hålla upp fridsköld *), och striden upphörde. *Frithiof* sade nu till Konung *Halfdan*: "två stora vilkor äro dig för handen, antingen att du lägger allt i mitt våld, eller får du samma bane som din broder; ty det synes, att jag har bättre sak än J." — Då emottog *Halfdan* det vilkoret, att lemna sig och sitt rike under *Frithiof*.

Nu tog *Frithiof* väldet öfver Sognefylke; men *Halfdan* skulle vara herse i Sogne och gällda *Frithiof* skatt, så länge han styrde Ringarike. Åt *Frithiof* gafs då konunga namn öfver Sognefylke, från den tid han lemnade Ringarike åt konung *Rings* söner; och derefter vann han under sig Hordaland. *Frithiof* och *Ingeborg* hade två söner, *Gunthiof* och *Hunthiof*; och vordo de sedan stora män för sig.

Och ändas nu här sagan om *Frithiof den Djerfve*.

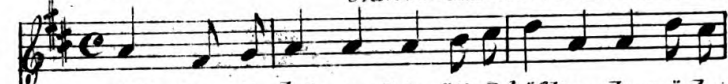
*) En uppsatt sköld, till tecken att striden skulle upphöra.

RINGS DRAPA.

Andante con moto.

Musik (frittills utgiven) af
Grevinnan MATHILDE MONTGOMERY.

Röst.

Sit - ten i hö - gen hög ättad höfding, stagsvärd vid

Piano forte.

si - dan, sköl den på arm! Gån garen gode gnäggar den in nej

skrapar med gullhof grundmurad graf.

ANMÄRKNINGAR.

Frithiofs tidsålder kan ej med någon säkerhet bestämmas. Enligt den mest antagliga gissningen, utsättes den till omkring 6 eller 700 år efter Kristi födelse. — Sagan tyckes vara upptecknad vid slutet af trettonde eller början af fjortonde århundradet. Likväl synes det icke osannolikt, att den redan förut länge lefvat bland folket, såsom episk dikt, innan den, genom glömska, upplöste sig i en prosaisk saga, der en mängd sånger qvarstå, och utgöra lemningar af den ursprungliga formen.

Ehuru afsigten icke varit, att lemna en kritisk behandling af denna saga, har man likväl ansett nödigt, då öfversättningen avviker från de förut kände, att vidfoga de varianter, efter hvilka närvarande försvenskning rättat sig. Öfvers. har begagnat *Björners Nordiska Kämpadater*, en pappers handskrift tillhörig Kongl. Bibliotheket i Stockholm, signat. F. k. 7, samt *Fornaldar Sögur Nordlanda*, Bd. II. Den förstnämnde är nedanföre betecknad med B., den andra med F. och den tredje med FS.

- 1) B., F. *vel*; — FS. best. frændi! segir hann, þess vil
2) B., F. *Han var*; — FS. en ek biðja ik, frændi! at
var. 5) B., F. *sagt*; — FS. fyrisagt. (Nottecknet hör stå vid ordet: *sagt*).
3) B., F. *Kongur hjelltt þorsteini veitslu annat hvort ár*; — FS. konúngr hêlt veizlu 2 ár þorsteini. 6) B., F. *Hann qvaþ, sier licki hugur á*; — FS. honum qveðst leika hugr á.
4) B., F., *til Friðþiofs frændasins, thess vil ek biðja þig at*; — FS. til Friðþiofs: 7) B., F. *á haugi föþur sins*; — FS. á haugi.

- 8) B., F. *i Noregt*; — FS. í Noregi líka.
- 9) B., F. *ey bregða því, - - ok vita hvort honum er forþat*; — FS. eigi bregða því, heldr mun ek setja at hinni rauðu töflunni, ok vita, hvort henni er forðat.
- 10) B., F. *á skip*; — FS. til skips.
- 11) B., F. *þat mun vera meiri stiorn*; — FS. þat mun fleiri ok meiri stjórni.
- 12) B. *ama þar*; F. *amadar*; — FS. maðjar.
- 13) B., F. *sal undir*; — FS. Sólundir.
- 14) B. *svell vífa þar*; F., FS. *svellvífaðar*.
- 15) B. *at straumana*; — F. at stafnana; — FS. at stamni.
- 16) B., F. *a skip hnuði*; — FS. á skip hrundi.
- 17) B., F. *orþugri*; — FS. öruggri.
- 18) B., F. *i kring um*; — FS. í hríng um.
- 19) B., *hafs meyu*; — F., FS. hafsmegn (*hafvets magter*).
- 20) B. *Helgi kongur hefur stigit yður*; — F. *sviked*; — FS. nærri hefir Helgi konúngr stigit yður.
- 21) B., F., FS. *oþru vis, öðru vis*; — Danskt mskpt. *öðru nafni*. (Se: FS.)
- 22) B., F., *sem hun hefði á hendi sier*; — FS. sem þú hefir á hendi.
- 23) B. *feck hann*; — F., FS. fékk hun.
- 24) B., F. *skundum nu*; — FS. stundu vèr.
- 25) B., F. *á Syrstodum*; — FS. á Sýrströnd.
- 26) B., F. *nockra hriþ*; — FS. nockra stund.
- 27) B., F. *firþi*; — FS. friði.
- 28) B., F. *baþir til samans tveir einir i skoginum*; — FS. báðir saman i skoginum.

ORT-FÖRKLARING.

Alfheim, se: *Viken*.

Baldurshage. — En ej osannolik gissning antager den hafva legat der man nu anträffar gården *Bale*, i Tjugums socken, vid *Balestranden*, på en udde i *Sognfjorden*, nordvest från *Framnäs*. Här finnes ännu en stor ättchög, kallad *Baldurs-höi*.

Effja eller *Efja* (läs *Evja*). — *Mainland* eller *Pomona*, en af *Orknej öarne*, har en köping kallad *Evie*. Uti detta namn förmodar man sig återfinna det gamla *Efja*.

Framnäs. — På det ställe, der *Sognfjorden* delar sig i tvenne grenar och den ena får namn af *Systrands-fjord*, ligger gården *Vangsnæs*, vid södra sidan af densamma. Här anser man det gamla *Framnäs* hafva varit beläget. Der skall ännu qvarstå en ättchög, med en deröfver upprest sten.

Jadar, det nuvarande *Jæderen*, inom *Stavangers amt*.

Orknej Öarne, kallas vanligen *Orkadiska öarne*; men hafva bland *Engelsmännen* bibehållit sitt gamla namn, hvilket betyder *Skäl-Öarne*, af *Isländska* ordet *Orkn*, skäl (*Phoca*).

Ringarike eller *Hringarike*, vid *vestra kusten* af *inre Christianiafjorden*, upptog det nuvarande *Ringerige*, *Modum* och *Nummedal*.

Sogne, det land som utgjorde *Sogne- eller Signa-fylket*.

Sognefjorden, en djup invik i *Norrige*, belägen inom *Norra Bergenhuus amt*, i *Sogns fögderi*. Den sträcker sig 16 mil inåt landet.

Sognefylket eller *Sygnafylket*, det nuvarande *Sogns fögderi*, på begge sidor om *Sognfjorden*.

Soknarsund, nu *Soknesund*, beläget inom *Rennesö pastorat*, af *Stavanger amt*, söder om *Bukkens-fjord*, emellan öarne *Sokken* och *Broe*.

Solundar öarne, vid utloppet af *Sognefjorden*. Benämnas numera öarne *Yttre- och Indre-Sulen*.

Streitaland, konung *Rings bostad*. En gissning har ansett den hafva stått på samma ställe, som det nuvarande hemmanet *Helgeland* uti *Hole socken*. Vid nämnde gård finnes ännu en stor ättchög.

Syrstad, *Syrstrand*, belägen midt emot Framnäs, på norra sidan af Sogn-fjorden, hvilken här har en bredd af ungefär 3000 alnar. Sundet bibehåller derstädes ännu namnet *Systrands-fjorden*.

Upplandet upptog de nuvarande Christians- och Hedemarkens amter, jemte Öfver-Römmerige.

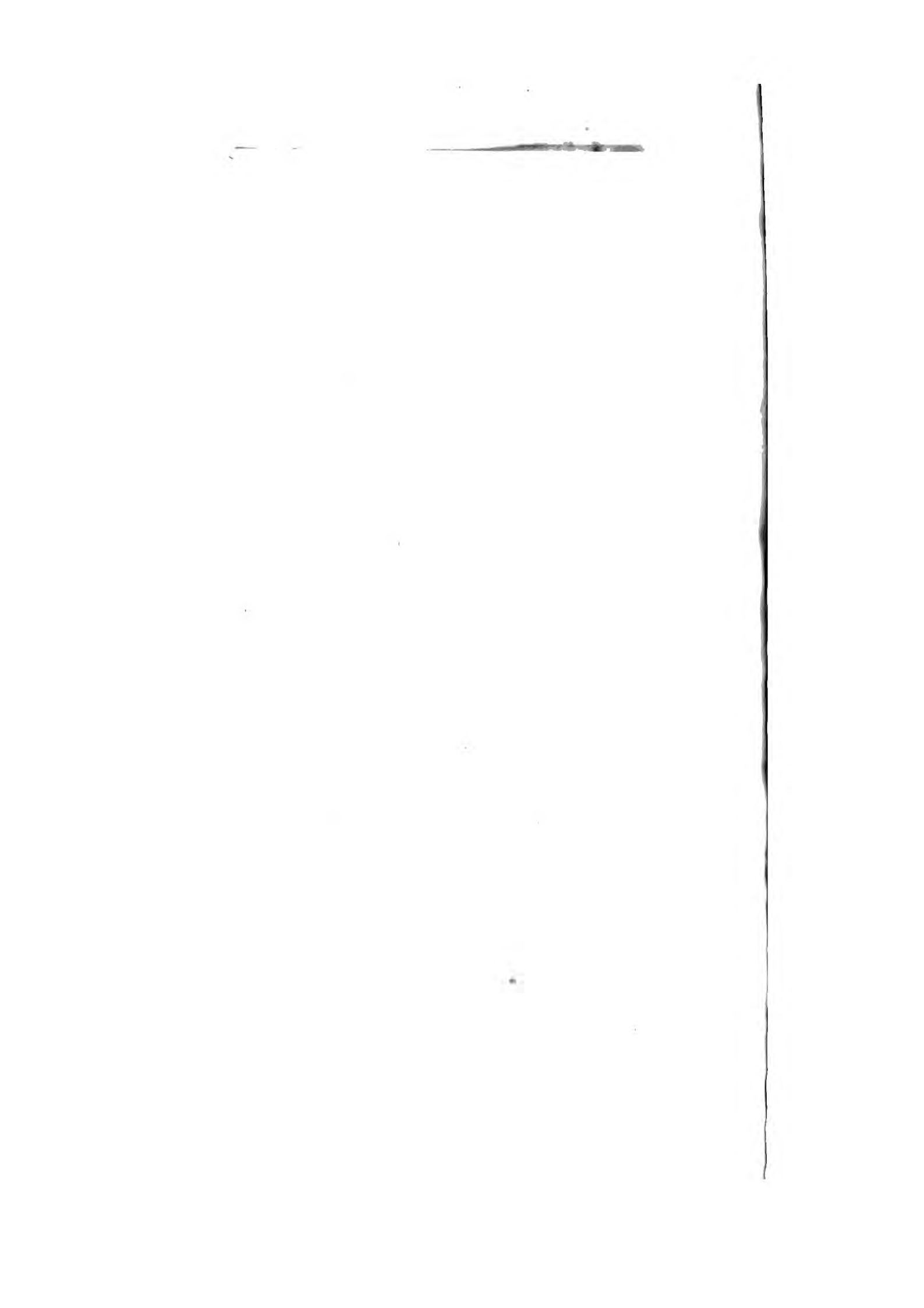
Viken eller *Alfheim*, den del af Bohuslän och Norrige, hvilken ligger på båda sidor om hafsviken, som åtskiljer dem. Denne sistnämnde kallades *Vikina*. Stundom betecknade *Alfheim* endast Bohuslän.

Erithiof.

LEFNADSTECKNING

ÖFVER

ESAIAS TEGNÉR.

AF

F. M. FRANZEN.

1. The first part of the document is a list of names and addresses.

2. The second part of the document is a list of names and addresses.

3. The third part of the document is a list of names and addresses.

4. The fourth part of the document is a list of names and addresses.

LEFNADSTECKNING

öfver

ESAIAS TEGNÉR

af

F. M. FRANZÉN.

Tre af Sverges Landskap täfla att särskilt tillegna sig det för hela riket ärofulla, för hela nationen älskliga namnet Tegnér. Det första är det malmrika Wermland, der den store Skalden föddes och uppvexste. Det andra det fruktbara Skåne, vid hvars högskola han ifrån en ovanlig lärning, som till det mesta lärde sig själf, blef i hast en ypperlig Lärare och derifrån hans poetiska rykte flög kring hela Sverge och snart kring Europa. Det tredje är det trefliga Småland, der han såsom stiftets Styresman och Läroverkens Vårdare vunnit ett nytt anseende, en ny ära. Till detta stift hör han ursprungligen genom sin far, som der var född, och genom sitt namn, som hans förfäder tagit från Tegnaby, hvilken hör under Biskopsstolen. Till den var således för Tegnér själfva hans namn ett förebud.

Fadren, som äfven hette Esaias Tegnér och var en god predikant en glad sällskapsman en driftig åkerbrukare, hade blifvit utnämnd till Kyrkoherde i Millesvik; men i väntan att få tillträda det, bodde han ännu på Hyrkeruds Comministers-boställe i By Pastorat, då hans maka, S. M. Sidelius den 13 Nov. 1782 födde sin fjerde son Esaias.

Faderlös redan i sitt 9:de år blef han af brist på tillgångar och då hans äldre bröder höllos till studerande, dömd att på

annan väg söka sin bergning. En Smäländning, således landsman, förmodligen ock nära vän till hans far, Assessor Branting, tog gossen i sitt hus, der han uppföddes till biträde på fogdekontoret. Snart lärde han allt hvad dertill hörde och följde med sin fosterfar på alla uppbördsstämmor. Som Fögderiet var vidsträckt, så lärde han på dessa resor känna och beundra den skönhet, hvarmed detta landskap i sina många sjöar speglar sina skogar och berg. Derom vittnar hans vackra poem: *Till min hembygd* det första som gjorde honom af allmänheten känd.

När han först begynte skriva vers, kan han ej sjelf erinra sig. Redan som barn besjög han hvarje händelse af någon märkvärdighet i hans enformiga lif. Äfven en större dikt företog han sig under namn af Atle hvartill ämnet var taget ur Björners kämpadater, således ur samma fornsago-samling der han vid sin mogna ålder fann rå-ämnet till Frithiof.

De Nordiska sagorna voro ibland hans första och käraste bekantskaper, då han okunnig i annat språk, än sitt modersmål, läste allt hvad han öfverkom, helst i vitterhet och historia. Med bok i hand satte han sig hvar som helst, än på en sten, än på en stege; och då han en gång under bergningstiden skulle vakta en grind, glömde han sitt åliggande för någon ting, som han ifrigt läste, och släppte in boskapen i den ännu icke bergade ängen.

Så uppvexpte han, lik en vildappel i skogen, ända till sitt fjortonde år, då Branting, som länge varit uppmärksam på hans håg för läsning, händelsevis upptäckte med hvad nytta han läste. En afton, då de reste hem ifrån Carlstad, och det var stjernklart, tog sig hans fosterfar, en gudfruktig man, af gammalt skrot och korn, deraf anledning att tala om Guds skapade verk och Hans i dem synbara allmagt. Gossen svarade derpå med en kännedom af verldsbyggnaden och lagarna för himlakropparnes rörelse, som förvånade gubben. "Huru vet du det?" sade han. "Jag har läst derom i Bastholms Philosophie för

olärde," svarade ynglingen. Branting teg; men några dagar derefter sade han. "Du måste studera." Hvilket afgörande ord. Huru viktigt icke blott i Tegnér's lefnad, utan i Svenska vitterheten, der hans namn gör en epok. Och hvad mångfaldigt godt i kyrkan och vid läroverken skulle icke utan detta ord gått förloradt. Derpå berodde ock det uppseende och det nöje, som hans på så många språk öfversatta arbeten gjort i hela Europa. Huru väl förtjenar icke den hederliga Brantings minne den belöningen, att, med sin fostersons odödliga namn, gå till efterverlden! Men var det blott hans verk? — Om man ock icke kan anse det för en omedelbar ingifvelse, att han begynte tala om stjernorna för denna skrifvar-gosse, i hvilken ett så stort ämne låg förborgadt; så kan man dock ej i det hela af denna händelse misskänna den ledning af försynen, som i det enskilda lifvet, ej mindre än i verdens gång, är så synbar och likväl så öfversedd.

Att få studera, hade länge varit gossens hemliga önskan; men han hade icke vågat framställa den. Äfven nu, ehuru glad åt denna glimt af en oväntad dager, anmärkte han sin meddelöshet. "Gud förser väl offret" svarade Branting. "Du är född till någonting bättre, än hvad du hos mig kan bli. Du måste fara till din äldste Bror: han skall leda dina studier. Jag skall ej heller glömma dig."

Detta löfte uppfyllde han, icke blott med betydliga bidrag till hans understöd vid Academien utan ock med ett faderligt deltagande i allt hvad honom rörde; ehuru han nu måste öfvergifva det hopp, som han i hemlighet hade hyst, att med tiden kunna lemna honom sin tjenst och derjemte sin yngsta dotter.

I Mars månad 1796 begaf sig Esaias till sin bror Lars Gustaf, som då var Philosophie Candidat och vistades i Wermland. Denne då redan genom en ovanlig lärdom utmärkte man, som vid promotionen täflade om primatet med sin yngre broder Elof och enligt mångas tanke bort vinna företräde, blef nu den yng-

stes lärare. Dennes underbara framsteg bevisa hvad en allvarlig vilja i förening med utmärkta anlag förmå, i synnerhet i ungdomens drifvande årstid.

Efter trefjerdedels års undervisning af brodern, som gick till väga på det gamla grundliga sättet, var han i stånd att på egen hand studera; och gjorde sedan under loppet af året 1797 bekantskap med en mängd latinska prosaister och i synnerhet poeter. De sednare fäste sig så i hans ovanligt starka minne, att han ännu i dag kan ur dem upprepa betydliga stycken. Äfven i Grekiskan och Fransyskan tog han sig fram utan biträde.

Redan i det följande året måste den ännu icke sextonårige ynglingen, för att skaffa sig medel till sin vidare bildning, åtaga sig andras undervisning. Brukspatronen sedermera Bergsrådet Myhrman på Råmen kallade honom till informator för sina barn. Äfven deri var en skickelse, som verkade icke blott på hans närmaste omständigheter, utan på hans framtida sällhet. Sjelfva stället var märkvärdigt genom en vild, men storartad natur. Det hörde till den vidsträckta skogsmark, dit "Yfvakarl," som Carl den IX:de ännu på orten kallas, hade inbjudit nybyggare från Finland. Brukets ägare var en driftig Bergsman, men tillika en för sitt yrke ovanligt bildad man. Sjelf kunnig icke blott i flere nyare språk, utan ock i det latinska, ägde han i sitt bibliotek till och med Grekiska böcker. Ibland dessa var en foliant, som snart blef ett föremål för den poetiske ynglingens ifrigaste studium. Det var Homerus. Alla de svårigheter, som de många anomaliska dialekterna lade för hans ännu icke rillräckligt underbyggda kännedom af språket i det hela och i dess egenheter, afskräckte honom icke. Att ej vika tillbaka, hörde då redan till hans lynne, utom det att det røjde den energi, som utmärker ett större snille. Äfven med Xenophon och Lucianus gjorde han här bekantskap. Men den, som jemte Homerus upptog hans förnämsta uppmärksamhet och mesta tid var

Horatius, hvilken han nu först lärde känna. Men han försummade icke heller den Fransyska Vitterheten, med hvars yppersta arbeten denna boksamling var rikt försedd. Så grundlades hos honom då redan den sjelfständighet hvarmed han bestridt alla ensidiga och inskränkande omdömen öfver den gamla så väl som den nya Litteraturen. Men då han i detta bibliothek ej fann någon enda Tysk poet, utan lärde sig detta språk blott genom vanliga läroböcker, fattade han emot det en fördom, som länge bibehöll sig. Med Engelskan deremot gjorde han en poetisk bekantskap genom Ossian i Macphersons öfversättning, hvilken grep honom så, att han på egen hand lärde sig språket.

I ungdomens vanliga nöjen och förströelser, i umgänget i allmänhet, deltog han föga eller intet; saknade det ej heller; ty hans böcker gäfvö honom full sysselsättning. Äfven att skriva vers, tog han sig nu mera sällan tid. Dock gaf honom en tidning om Bonapartes död i Egypten anledning till en lyrisk dikt, hvaraf Myhrman, som mycket beundrade den Fransyska hjälten, fattade ett stort hopp om den unga Skalden. Detta på ett falskt rykte grundade poëm är dock aldrig utgifvit.

Om hösten 1799 begaf han sig vid 17 års ålder till Lund och begynte sin Akademiska bana. Hans mål dervid var i början endast att bereda sitt inträde i Konungens Kansli. Dock ville han lemna ett offentligt prof af sin kunskap i Latinska och Grekiska språken, och skref en afhandling på Latin om Anakreon. Med den begaf han sig till den för sin orientaliska lärdom namnkunnige Doktor Norberg, till hvars Profession då äfven Grekiska litteraturen hörde. Icke blott den uppmuntrande godhet, hvarmed den lika älskvärde, som lärde mannen emottog den lofvande ynglingen, utan ock hela hans väsende, på en gång genialiskt och naift, originelt och enkelt, gjorde på honom ett outplånligt intryck. Ur den sköna teckningen af hans bild, som Tegnér har ställt framför sitt honom tillagnade poëm: *Nattvardsbarnen*, må här anföras åtminstone följande drag:

Du Orientens vän och Nordens heder,
 Du man från fabelns glömda dar af gull,
 Med patriarkens språk, med deras seder,
 Som åldern vis, som barnet oskuldsfull.

Norberg är bland dem, som hufvudsakligen verkat på Tegnér's framtid. Genom det råd han gaf honom att vända sina studier ifrån den civila embetsexamen åt Magistersgraden, kvarhöll han honom vid Akademien, fästade honom vid litteraturen och beredde honom vägen till den plats, han nu har i den Svenska kyrkan.

Norberg erbjöd honom kostnadsfri undervisning i Arabiskan; men den Österländska lärdomen var för den unga skalden motbjudande. Den store Orientalisten var mästare äfven i det Romerska språket och täflade deri med Professor Lundblad, hvars Latinska skola då var i sitt högsta flor. Den förres stil liknade Taciti i korthet, kärnfullhet, antithetisk sinrikhet. Den sednare deremot, som studerat i Leipzig och der bildat sig efter Ernesti, hade i Sverge infört dennes ciceronianism. Med stränghet höll han dertill den ungdom han ledde, så väl med egen föresyn, som med undervisning. Att välja emellan dessa tvänne mästare var ej det lättaste för en yngling. Tegnér slöt sig till den Lundbladiska skolan, dertill föranledd af sin bror Elof, som då var Docens vid Akademien och ansågs för en af Lundblads yppersta lärningar.

På en studerande af så utmärkta egenskaper, kunde det icke undgå, att äfven de öfrige Professorerne fäste en stor uppmärksamhet. Han sjelf erkänner i synnerhet den uppmuntran han erhöll af Munthe och Lidbäck. Den förre, som var Lärare i Moralphilosophien och en ifrig Kantian, är af Tegnér ibland hans "Minnen," som utgöra en så skön, hans hjerta ej mindre än hans snille hedrande flock af hans Skaldestycken, i den mest intagande teckning, framställd såsom en af de äldste
 män,

män, som någonsin suttit på en akademisk lärostol. Med den sednare, som nyss hade blifvit professor i æsthetiken och försökt sig såsom poet utan synnerlig framgång, kom han i ett eget förhållande, som ej bättre kan uttryckas, än genom dessa verser af Tegnér *):

— — — — En som sednast har bortgått
 Tog mig i faderlig vård, och lärde mig skalan till sången,
 När jag var ung och behöfde hans råd; och han harmades icke,
 Om jag ej följde dem jemt, men försökte, som ynglingar pläga,
 Vingarnas kraft, i rymder ej hans: det var ädelt af honom.

I de matematiska vetenskaperna hade han föga eller ingenting läst, innan han kom till universitetet. Men då han nu skulle bereda sig till magistergraden, gjorde han med sitt klara förstånd äfven i dem hastiga framsteg, nästan utan allt biträde. Föreläsningar hörde han endast i physiken och uti differentialkalkylen, hvori hans anteckningar sedermera gingo i län ibland hans bekanta och berömdes för reda och precision. Äfven vid akademien fortfor han att vara en *αὐτοδίδακτος*, ehuru genom böcker. Vanligtvis arbetade han 18 till 20 timmar om dagen, och sof så litet som möjligt. I förströelser, som hörde till hans ålder och till det vanliga studentlivet, deltog han icke, och ansågs därför som folkskygg, förlägen och besynnerlig.

Hvem skulle tro detta om ett så lifligt snille och en så glad, så qvick, så älskvärd umgängesman, som han i en sednare tid befunnits vara. Men endast på det sättet kunde han inom så kort tid förvärfva sig så mångfaldiga och så grundliga kunskaper.

Genom understöd af Myhrman, så väl som Branting, hade han kunnat tillbringa nära ett år vid akademien, utan att genom

*) I ett poëm vid magister-promotionen i Lund 1829, der T. företrädde Biskop Faxes ställe såsom Pro-Kansler, samt äfven Oehlenschläger var närvarande och emottog lagerkransen och diplommet.

andras undervisning behöfva afbryta sina egna studier, men hans grannlagenhet tillät honom icke, att längre tid begagna deras ädelmod, utan eget bemödande för sin utkomst. Han sökte derföre och erhöll en akademisk kondition i Småland hos Baron Leyonhufvud på Yxkullund. Hans discipel, sedermera Hofrätts-Präsidenten, Baron Abraham Leyonhufvud är bland alla dem han undervist, den han mest högaktat och älskat: en känsla, som mer än 30 år bibehållit sig oförändrad. Hans lefnadssätt på Yxkullund var, detsamma, som vid akademien, ensligt, arbetsamt, umgängeslöst; men då han vid en familjehögtid skrifvit några Fransyska verser, började man betrakta den förlägne och dystre studenten med förundran och aktning.

Sedan han på denne herregård tillbragt sommarn 1800, återvände han till Lund, åtföljd af sin discipel, och blef af Professor Lidbäck kallad till extra ordinarie amanuens vid det akademiska biblioteket, hvars föreståndare denne var. Dermed följde väl ingen lön; men det var en ovanlig utmärkelse för en 18-årig yngling, som ännu icke tagit magistergraden.

Till denna beredde han sig nu med fortfarande ifver, och studerade för det mesta philosophie, dels i Platos dialoger, dels i Kants skrifter och några af Fichtes. Sjelf har han förklarad, att han med sitt concreta sinne ej var fallen för dessa abstrakta spekulationer och ledsnade att fullfölja en längre systematisk deduction, som icke gaf några hållpunkter för fantasien. Hans akademiska afhandlingar bevisa dock en skarpsinnig och klar uppfattning af philosophiska frågor. Hvad som isynnerhet fäste honom vid Kantiska criticismen, var dess ursprungligen skeptiska natur och dess resultat, som stannar vid ett obekant och outgrundligt.

Vid kandidatexamen, den han tog i två afdelningar om hösten 1801 och våren 1802, erhöll han det högsta betyget eller

laudatur af alla professorerna, med undantag af Norberg. Detta var oväntadt, helst då Tegnér i Grekiskan, hvilken den tiden hörde till samma profession, som de Österländska språken, var erkänd för den skickligaste af alla promovendi. Men Norberg gjorde mera afseende på den sednare litteraturen, i hvilken han vunnit äfven utländsk namnkunnighet.

Med så höga betyg var Tegnér sjelfskrifven primus vid promotionen och skulle besvara magisterfrågan. Emellertid inträffade en händelse, som hotade att skilja honom för alltid från akademien, förstöra alla hans utsigter derstädes och ge hans öde en helt annan rigtning.

Lundagård kallas en af åldriga träd beskuggad akademisk spatsergång, der den studerande ungdomen plär, om ej i Sokratiska samtal, dock med mer eller mindre Platoniska känslor af det sköna, tillbringa de oskyldigaste af sina aftonstunder. En afton var det dock icke oskyldigt, hvad den der företog. Tegnér visste af ingenting, då han ensam efter vanligheten skulle gå dit för att förfriska sig efter trägen studering. Då fann han der en ovanligt stor samling af studenter, alla beväpnade med grenar, huggna från de gamla vördnadsvärda träden. Huggningen hade dock icke skett af dem, utan på consistorii befallning, för att befordra trädens växtlighet och göra deras kronor mer lumiga. Ungdomen missförstod denna afsigt och trodde detta kapande åsyfta att förstöra deras kära Lundagård, helst de funno att hela träd voro fällda. Dessa voro dock gamla utdömda, hvilka ansågos böra ge rum för yngre. Missnöjet vändes hufvudsakligen emot akademiens då varande Rector Magnificus, som ej var älskad och troddes ensam hafva tillställt denna förstörelse. Tegnér, hvilken genast vid sin ankomst blef omringad af hela svärmen med utrop: "Primus måste med," gjorde föreställningar emot detta upplopp; men förgäfves. Öfverröstad och beväpnad, som de andra, med en gren, måste han följa med. Tåget gick

till rectors hus, der först ett skallande "pereat Rector, vivat Lundagård", uppstämdes; hvarpå alla grenarna nedkastades framför ingången och tillbommade dörren. Derifrån gingo de vidare grassatim uppför gatan, och ropade vivat för flere professorer. För theologen Hylander ropades icke, utan messades vivat. Vid återtaget, då rector ännu en gång helsades med pereat, voro hans fönster nära att bli sönderslagna. Detta hindrades af Tegnér och Magister Wallenberg, sedermera biskop i Linköping, blott genom den föreställningen, att fruntimmer bodde åt gatan.

Dagen derpå kallades Tegnér till enskilt förhör inför rector och berättade sannfärdigt hela förloppet, utan att neka sin egen felaktighet. Hans Magnificens gjorde ej afseende på denna upprigtighet, eller på Tegnér's bemödanden att förekomma upptåget. "Ni är," sade han, "redan embetsman vid akademien, är utnämnd till primus vid förestående promotion, och kunde vänta er mycken framgång vid läroverket. Detta är nu förbi. Akademiska konstitutionerna stadga tydligen, att ni måste "relegari cum infamia." Det gör mig ondt om eder förspillda lycka. Dock kunde måhända," tillade han efter en paus, "allt hjälpas och nedtystas, om ni endast ville säga mig deras namn som tillställt upploppet." — Tegnér, häröfver uppbragt, svarade, icke utan hetta, att, huru det än ginge honom sjelf, skulle han dock aldrig uppträda såsom åklagare emot sina kamrater. "Vi voro två till trehundra personer," sade han, "och det var blott få ibland dem jag kände; men äfven dessa förräder jag aldrig."

Emellertid förföll saken af sig sjelf; ty alla de öfriga professorerne satte för högt värde på de ovanliga egenskaperna hos den äfven till sina seder oförvitlige ynglingen, för att icke räd- da honom ifrån den olycka, hvarmed han hotades af en man, som icke ens af sina kamrater var uppburen.

Vid denna tid erhöll Tegnér den sorgliga underrättelsen, att hans äldste blott trettioårige broder hade aflidit, allmänt

saknad såsom en ypperlig predikant och i alla afscenden ett mönster för sitt stånd. Esaias kände sig vid hans död ånyo faderlös; ty icke blott till den lärdom, för hvilken han nu såsom den främste ibland 40 skulle erhålla lagerkransen, hade han af honom fått sin första ledning, utan ock vid sjelfva inträdet i den farliga ungdomsåldren blifvit stadfäst i de religiösa och moraliska grundsatser, han redan som barn uppfattat, men ännu icke varit i tillfälle att använda. Djupt skakad af denna förlust, skref han deröfver en elegie som belöntes af Vitterhets-Sällskapet i Göteborg, och tillika med den förut nämnda sången "Till min hembygd", hvilken han vid samma tid hade författat, först begynte fästa den allmänna uppmärksamheten på den uppgående skalden.

Efter promotionen reste han till Wermland, för att besöka sin mor och sina välgörare Branting och Myhrman. Den största glädje en välartad yngling har af sina bemödandens framgång, är utan tvifvel den, att dermed gläda sina föräldrar och andra, som burit om honom faderlig eller moderlig vård. Men föga mindre, kanske större är äfven dessas glädje, när denna vård haft en sådan följd, som nu förhållandet var.

Besöket hos Myhrman förbytte den barnsliga vänskap, hvilken redan förut ägt rum emellan hans dotter och Tegnér, till en allvarlig förbindelse, hvartill hennes föräldrar lemnade sitt bifall. Dock förgingo fyra år, innan omständigheterna tilläto dem att träda i äktenskap.

Under denna resa såg han första gången den sedan såsom skald, häfdateknare och tänkare namnkunnige Geijer, hos hans far på Ransäter i Wermland. Han var då ännu blott student i Upsala; men hade redan vunnit stora priset i Svenska akademien för sitt äreminne öfver Sten Sture. Om denna bekantskap har Tegnér sjelf yttrat följande ord. *) "Redan vid detta vårt

*) Detta och andra i denna biografi anförda yttranden af Tegnér, har han vänskapfullt meddelat författaren i en enskilt skrifvelse angående sin lefnad.

första möte röjde sig den stora skiljaktigheten i vår åsigt af lifvet och litteraturen, som med tiden allt mer utbildat sig. Vår sammanvaro var en fortgående disputationsakt, dock utan all bitterhet och ovänskap. Jag lärde redan då skatta honom, såsom en af de snillrikaste och ädlaste naturer i vårt land.”

Vid sin återkomst till Lund, blef Tegnér af Lidbäck kallad till docens i æsthetiken; men fick tillstånd att på en tid lemna akademien för att vistas i Stockholm, dit han begaf sig i början af året 1803 och blef informator i Öfver-Directören Strübing's hus. Der lefdes på stor fot; men Tegnér's lefnadssätt var, såsom i Lund, enskildt och afsöndradt. Då blef han bekant med skalden Choræus, hvilken han fann vara en glad, qvick och älskvärd, ehuru något besynnerlig man. De meddelade hvarandra sina poetiska försök; och ehuru Choræus i snille var Tegnér vida underlägsen, kunde han dock, enligt hvad denne sjelf har uppgifvit, såsom äldre och mera erfaren i konstens utöfning, gifva honom goda råd. De brevexlade någon tid, sedan Tegnér farit till Lund, dit han följdes af sina disciplar.

Såsom förlofvad, önskade han snart någon bosättning och sökte gymnasii adjunkten i Carlstad. Förbigången af Consistorium vann han den genom besvär hos Konungen, som då vistades i Baden. Men kort derefter utnämnd till Adjunkt vid akademien i Lund, tillträdde han aldrig tjensten i Carlstad. Såsom adjunkt i æsthetiken förestod han professionen i denna vetenskap ett helt år, under Professor Lidbäck's rektorat och dessutom vid flere tillfällen.

Det sätt hvarpå han lät sina åhörare sjelfva se och känna det sköna, hvarom denna hade endast talat och anført åtskilliga tänkares meningar, gjorde skillnaden emellan dem begge alltför märkbar. Dock bibehöll den af sin lärning fördunklade läraren emot honom ännu samma vänskap och välvilja. Utan afsigt att förringa det ädla i Lidbäck's tänkesätt, mer än det grundliga i

hans lärdom, må dock anmärkas, att Tegnér's eget sätt att tänka och vara gör hans öfverlägsenhet, ja, sjelfva hans sarkastiska qvickhet äfven för dem, som den drabbar, behaglig och älskvärd.

Det var en annan man i Lund, som i Tegnér fann en farlig medtäflare, den för sin nordiska harpa ej mindre än för sin på vetenskapliga grunder byggda gymnastik namnkunnige Ling. Dem begge ej mindre än Geijer, som lät höra Vikingens sköna sång och bød den Sista Kämpan och den Sista Skalden åter lifvande uppstå ur ätthögen, tillhör den äran att, i likhet med hvad Oehlenschläger och Grundtvig i Danmark gjort, hafva väckt i den Svenska vitterheten ett nytt lif, genom användandet af den Skandinaviska sagan och mythen. Men om Asarnes skald äfven, såsom Grundtvig, låter oss mer känna den fordna kämpaåldern i dess egen ursprungliga art af rå kraft och idel storhet, så har deremot Frithiofs sångare, lika med Oehlenschläger, genom en skönare och mera idealisk framställning af det poetiska i dessa fornbilder, vunnit åt dem en allmännare uppmärksamhet. Redan före den tidpunkt, då hvarderas åsigter och bemödanden kommo i dagen, kunde Tegnér och Ling ej rätt öfverensstämma. Besynnerligt nog var fäktmästaren, som framställde sitt nakna bröst för stötar, icke af floretter utan af värjspetsar, dock i sitt lynne långt mera retlig och ömtålig. Men hvarderas lika redliga och rättsinniga, som öppenhetiga väsende, gjorde, att de, oakadt söndringar för ögonblicket, alltid förblefvo uppriktiga vänner och erkände hvarandras värde och förtjenst.

År 1806, då han med adjunkten i æsthetiken fick förena v. bibliothekarie-tjensten och tillika var notarie i filosofiska faculteten, kom han i tillfälle att fullända sitt äktenskap med mamsell Anna M. G. Myhrman, som gjort honom äfven i husligt hänseende lycklig. Hennes omsorg och skicklighet såsom husmoder, i förening med hans flit såsom lärare, gjorde, att

churu hans lön ej var större än 60 tunnor spanmål, de dock hade sin bergning.

Vid denna tid stiftades af några bland de yngre af akademistaten ett slags klubb, som kallades herberget, i hvilken Tegnér deltog. Den hade ingen politisk syftning och i allmänhet inga stadgar. Öfver litteraturen talades allehanda och isynnerhet öfver den akademiska styrelsen, "Här knöt sig," skriver Tegnér, "kärnan till åsigter och tänkesätt, hvilka sedermera ej blefvo utan inflytande på akademien. Man kastade boll med ideer och infall, ögonblickets barn, som väl kunde förtjent att blifva allmänna bekanta." — Den som af de öfrige helst hördes, både för sin träffande qvickhet och sin älskvärda karakter, var Tegnér, hvilken nu, då han ej behöfde anstränga sig för sina studier och lefde ett treffligt familjelif, hade blifvit en munter sällskapsman. Af dem, som bivistade denna klubb, hafva flera vunnit anseende såsom lärare, dels vid akademien dels vid kyrkan. Jemte Tegnér såsom skald, har Agardh såsom vetenskapsman utländsk namnkunnighet. Tre äro biskopar: Tegnér i Wexjö, Agardh i Carlstad, Heurlin i Wisby. Den sistnämde är tillika föredragande statssekreterare i de ärenden, som angå kyrkan och undervisningsverken. Både Heurlin och Agardh hafva äfven vid riksdagen utmärkt sig, och äga ett politiskt anseende, det Tegnér, churu aktad för sin sjelfständighet, icke sökt förvärfva sig.

Genom åtskilliga lyriska stycken, hvilka röjde ett snille af högre ordning, hade Tegnér redan vunnit ett stigande rykte såsom skald, då hans af Svenska akademien år 1811 med det stora priset belönta skaldestycke *Svea* gjorde ett allmänt uppseende, genom sin fosterländska anda, ej mindre än genom sin poetiska skönhet. Ibland annat, som gör detta poëm märkvärdigt, är den brytning i formen, hvilken sker vid dess slut. Ifrån Alexandriner af den sinnrika styrka, samt lugna, jemt underhållna harmonie, som denna versart fordrar, öfvergår skalden, plötsligt

hänförd, till en dithyrambisk sång, hvars mångfaldiga ljud svara emot det rikt omvexlande i dess innehåll. Detta är en poetisk syn, der den forngamla diktens mythiska bilder beteckna hvad Svea folk i den närvarande tidpunkten tänkte och kände, erfor och hoppades. Om det ock icke låg i skaldens afsigt, så visar dock denna förening af tvenne olika vitterhetslag, hans tänkesätt i afseende på den då uppkomna schismen i Svenska vitterheten.

Utan att nedsätta den äldre vitterheten, beredde han sjelf en ny; men slöt sig aldrig till phosphorismen, så kallad af Phosphoros, en vitter tidskrift, som skulle båda en ny dag på Svenska parnassen. Se här hvad han sjelf skrifver derom. "De Tyska teorierna, med den gängse karfunkelpoesien, voro mig vidriga. En brytning i Svenska poesien ansåg jag väl nödvändig; men den kunde och borde ske på annat sjelfständigare sätt. Den nya skolan syntes mig dock alltför negativ, och dess kritiska framfart alltför orättvis. Jag deltog derföre icke i striden, på några roligheter när, som jag sade eller skref."

Såsom Lord Byron, oaktadt den missaktning, hvari hans hänförande sånger bragte äldre skalder, sjelf gjorde dem rättvisa och satte stort värde, ibland andra, på den af hans beundrare isynnerhet föraktade Pope, så har ock Tegnér på det högtidligaste sätt förklarad sig emot Phosphoristernas bemödanden att nedsätta våra äldre skalder, förnämligast Leopold, hvars alfvar samma poesi täflar med Popes i tankestyrka, och hvars skämtsamma sångmö, ehuru hon icke upfunnit en så sinnrik dikt som *The Rape of the Lock*, likväl i lekande qvickhet, hvilken mera liknar Voltaires, öfvergår den Engelske satyristen.

Personlig bekantskap med Leopold, så väl som med Rosenstein och andra medlemmar af Svenska akademien, gjorde Tegnér under ett besök i Stockholm i början af året 1812, och tillvann sig den uppriktigaste aktning och vänskap af dem, hvilkas beundran han förut vunnit.

Utom det Phosphoristiska kottieriet, som i visst hänseende kunde jemföras med *the Poets of the Lake* i England, ibland hvilka Wordsworth i djup af tanke och känsla anses hafva någon likhet med Atterbom, uppstod ett annat vittert förbund, under namn af Göther, hvars föremål var den nordiske fornsagans och mythens kännedom och användande i skön konst. "Sveas" författare inbjöds till medlem deri; och i dess tidskrift *Iduna* utkommo de första profven af Frithiof, hvilka genast väckte en stor väntan.

Ett nytt fält för Tegnér's verksamhet vid universitetet i Lund öppnades år 1812, då den Grekiska litteraturen, hvilken förut hört till samma profession som den Österländska, skildes derifrån. Norberg behöll den sednare; och på hans förord blef Tegnér, såsom en allmänt erkänd Hellenist, med hvilken ingen annan vid akademien kunde jemföras, af hennes kansler, Statsministern von Engström anmäld och af Kongl. Majestät utan vanliga omvägar utnämnd till professor i den Grekiska litteraturen, hvarjemte han erhöll, som præbende, Stäffe pastorat.

Han inträdde således nu i det andeliga ståndet, och skref, i anledning deraf, det af en himmelsk skönhet strålande stycket *Prestvigningen*. Men då hans egentliga syssla var vid universitetet, egnade han åt den hufvudsakligen sin tid och möda, och det med särdeles nit och kraft. Det förstås af sig sjelft, att han med sitt poetiska sinne skulle göra ungdomen uppmärksam på det sköna i den Grekiska vitterheten, och derigenom intaga henne för detta språk. Men dermed förenade han, hvad man ej af en poet skulle väntat, en sträng fordran af grundlig insigt i den grammatikaliska organismen och bragte det Grekiska studium i ett förut vid Lunds akademi okänt flor.

Norberg, som för hans skull hade afsagt sig denna lärdomsgren, om han ock fann sig af sin efterträdare öfverträffad, røjde dock icke (och kände icke heller, ty allt hvad han kände

röjde han) någon förtrytelse deröfver. Det vänskapliga förhållandet emellan dem var icke ett ögonblick stördt.

Under tiden växte äfven Tegnér's ära såsom skald, dels genom en mängd af lyriska stycken, det ena förträffligare än det andra, ehuru af de mest skilda slag, dels genom de större äfven på utländska språk öfversatta poemerna *Axel* och *Nattvardsbarnen*. Derfor kunde icke heller Svenska akademien dröja att kalla honom till sin ledamot. Han blef det efter Oxenstjerna, hvars bild i hans inträdestal har en skönhet, som, ehuru troget tecknad efter föremålet, i koloriten röjer den Tegnér'ska penseln.

Epilogen vid promotionen i Lund 1820, med flera andra af omständigheterna föranledde stycken, gaf honom ett serskilt anseende af en frisinnig, lika klart som djupt tänkande man, hvilken följde med sin tid, utan att hänföras af dess bländsken. Huru väl han kunde, om han ville, uppfatta och utföra äfven en mystisk idé, bevisar hans *Sång till Solen*, hvilken Leopold, ehuru han ännu mindre än Tegnér älskade det hemlighetsfulla och fantastiska, dock ville sätta främst ibland hans mindre dikter, dels för tankarnes lika ljusa som höga flygt, dels för uttryckets renhet och i den svåraste versart underhållna välljud. Men det är isynnerhet Frithiof, som upphöjt Tegnér ibland de främsta af den nyare tidens skald, och spridt hans rykte icke blott omkring Europa utan ock till andra verldsdelar *).

Samma år 1824, som denna beundransvärda dikt begynte upphöja honom såsom skald, vann han inom Svenska kyrkan en oväntad befordran. Ehuru han i theologisk väg ej haft tillfälle eller anledning att utmärka sig, hade han dock såsom lärare för den akademiska ungdomen och medlem af Domkapitlet i Lund, vunnit den aktning hos andliga ståndet, att han, vid ledigheten af biskopsstolen i Wexjö, erhöll det första rummet på

*) Se *Bihaget*.

förslaget, genom nästan enhällig kallelse. Förmodligen hade äfven hans idyll Nattvardsbarnen bidragit till det förtroende för hans religiösa sinne, som denna kallelse förutsätter. Utänämnd till biskop 1824, rättvisade han genast genom sin nitfulla vård om läroverken denna utnämning. Ett serskilt uppseende gjorde hans vid högtidliga tillfällen i gymnasium och skolorna hållna tal, i hvilka han, på det honom egna, snillrika sätt, utvecklat sina ljusa åsigter öfver dagens frågor, angående föreslagna reformer i den allmänna undervisningens inrättning. De äro äfven utrikes kända, genom en Tysk öfversättning. Huru han såsom kyrkans föreståndare uppfyller sitt kall, visa de märkvärdiga Handlingarna angående prestmötet i Wexiö 1836. Emot vanligheten hafva de icke stannat inom stiftet eller ståndet, utan fäst äfven den större allmänhetens uppmärksamhet, samt öfvertygat henne att han, såsom theolog och prest och vårdare af hvad till religionen och kyrkaväsendet hör, ej mindre förtjenar sitt anseende, än såsom undervisningsverkens lika sakkunnige som nitiske styresman.

Vid riksdagarne, dem han såsom biskop är skyldig att bivista, har han väl icke varit särdeles verksam; men så ofta han höjt sin röst, har den lyssnande väntan af någonting både väl grundadt och snillrikt, funnit sig på en gång öfverraskad och tillfredsställd.

Redan såsom professor prydd med Nordstjernan, hvilken, ehuru nu mera en vanlig utmärkelse för Svenska lärde af förtjenst, på den från Nordens fjerran lysande skaldens bröst påminner om sin ursprungliga betydelse, blef han straxt efter sin befordran utänämnd till kommandör af samma orden.

Antingen hans embete, ehuru det icke upptagit all hans tid, vändt hans håg ifrån skaldekonsten, eller hans vacklande helsa förstämt hans ömsom glädtiga, ömsom svårmodiga lynne, så har han, sedan Frithiof utkom, blott tillfälligtvis låtit höra sin lyra, som likväl ej röjt någon förändring i de toner, med hvilka

hon är van att på en gång intaga och förvåna. Ännu hoppas man dock att han fulländar, ibland andra större poemer, ett länge efterlängtadt, hvaraf han lemnat hänförande prof under namn af *Gerda*. Sjelf behöfver han dock icke för sin ära mer än hvad han redan åtnjuter, såsom ett af den nyare tidens yppersta snillen.

Att våga en karakteristik af Tegnér såsom skald, tilltror sig icke författaren af denna lefnadsteckning, till hvilken den icke heller nödvändigt hör. Men skaldens eget omdöme öfver orsaken till hans popularitet måste i dubbelt hänseende väcka uppmärksamhet, såsom en karakteristik både af hans sångmö och af honom sjelf. Se här hvad han derom yttrat.

”Svensken liksom Fransosen älskar i poesien företrädesvis det lätta, klara, genomskinliga. Äfven det djupa fordrar han, ja, värderar; men det skall då vara ett genomskinligt djup. Han vill kunna se guldsanden på vågens botten. Allt grumligt och mörkt, som ej ger honom någon klar bild, vore det än så djupsinnigt, är honom vidrigt.”

”Det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta”

tror han, och klarheten är ett nödvändigt villkor för allt som skall verka på honom. Härigenom skiljer han sig ifrån Tysken, som till följe af sin kontemplativa natur, icke blott fördrar, utan äfven föredrar, det mystiska och nebulösa, hvori han älskar att ana något djupsinnigt. Han har mera ”Gemüth” och tungsint allyar, än Svensken, som är ytligare och lättsinnigare. Deraf komma känslomystiken och hemorrhoidalkänningarne i Tyska poesien, som vi icke ha sinne för.”

”I afseende på sjelfva andan och verldsåsigten hos poeten, så älska vi isynnerhet det lefnadsfriska, raska, modiga, ja, öfvermodiga.”

”Detta gäller äfven om Svenska national karakteren. Ehuru förslappadt, flärdfullt och förderfvadt folket må vara, ligger dock alltid en vikingaåder på botten af nationallynnet, och män äl-

skar att igenkänna den äfven hos skalden. Fornjoterska ätten är ännu icke utdöd. Något trotsigt och titaniskt går som ett slägtdrag genom folket."

Nordens kraft är trots, och falla
 Är en seger för oss alla;
 Ty om ock man föll till slut
 Fick man ändå kämpa ut.
 Stormar det, han gerna brottas
 Emot stormen, gerna blottas
 Ludet bröst, att åskan må
 Veta hvar han bäst kan slå.

Gerda, I Sången.

"En kall, men klar och frisk vinterdag, som spänner och stål-sätter alla människans krafter, för att kämpa emot och besegra en hård natur, är den rätta naturbilden för nordiska lynnet. Hvar detta klara väder finnes, denna friska anda blåser, der känner nationen sitt eget inre lif, och öfverser för dens skull med andra poetiska brister. Jag vet ingen bättre förklaringsgrund."

Alla, som genom Tegnér's arbeten blifvit bekanta med hans härliga genius, veta dock en annan förklaringsgrund, jemte denna, hvilken utan tvifvel är lika riktigt som skarpsinnigt uppfattad och gäller icke blott i afseende på hans Svenska popularitet, utan ock hvad hans Europeiska ryktbarhet angår. Men oaktadt det Nordiska dels i andan, dels i ämnet af hans dikter, har hans poesi en sydländsk yppighet och skönhet. Med afseende på sina friska färgor och sin rikedom af bilder och tankar, kunde hon jmföras med en orangekrona, hvars starka och rena grönska prydes af mogen frukt bredvid den nyss spruckna blomman.

BIHANG.

Första Upplagan af *Frithiofs Saga* utkom i Stockholm 1825. Andra upplagan samma år. Tredje 1827. Fjerde 1828. Femte 1831. Den sjette måste snart föranstaltas. Hvarje upplaga har utgjort 2 à 3,000 exemplar, så att 12 till 15,000 exemplar kunna anses utspridda.

I. Öfversättningar,

A. Fullständiga:

- Tyska. 1. *Ludolf Schley*, Upsala 1826. Ett eftertryck utkom i Wien 1827.
2. *Amalie von Helwig*, geborne von Imhoff. Stuttgart, 1826.
Andra upplagan 1832.
3. *Gottlieb Mohnike*; Stralsund, 1826. Andra upplagan 1830.
Tredje, Leipzig 1836.
4. *E. J. Mayerhoff*; Berlin, 1835.
- Danska. 5. *H. Foss*, Bergen 1826. Andra upplagan, Christiania 1827.
6. *J. P. Miller*, Kjöbenhavn 1826. Häri är Rings Drapa öfvers.
af *Finn Magnussen*.
7. *A. E. Boye*, Kjöbenhavn 1838.
- Franska. 8. *Mille du Puget*, Paris 1838. Är på prosa.
- Engelska. 9. *Rev. William Strong*, London 1833.
10. Flere anonyma (*H. G.*, *W. E. F.*, och *R. C.*) London och
Paris, 1835.
11. *R. G. Lathman*, M. A. London 1838.
12. *G. S.* Stockholm och London, 1839.

B. Partiella (Uti periodiska skrifter, Reviews, &c.)

1. *K. Lappe*, på prosa, i *Wiener Zeitschrift für Kunst, Literatur und Theater*.
2. *C. A. Valentiner*, uti *Originalien aus dem Gebiete der Wahrheit, Kunst, Laune und Phantasie*, Jahrg. 1832. N:o 29.
3. *Wilh. v. Souhr*, i *Das Morgenblatt*, N:o 149—151.
4. *Herman v. Pommer Ephe*, i *Sundine* 1834.
5. *J. J. Ampère*, Ingeborgs klagan, på franska. Ifr. *Litterarische Blätter der Börsenhalle*, 1832.
6. *Blackwood's Edinburgh Magazine*, Febr. 1828.

7. Foreign Quarterly Review; No. V. Sept. 1828.
8. Professor Longfellow, i North American Review, Boston and New-York, No. 96. July 1837.

II. Musikalier.

1. Tolf Sångur ur Frithiofs Saga, af *B. Crusell*. Sthm, 1826. Utkommo scdermera i Leipzig 1827.
2. Sångur ur Frithiofs Saga af *Crusell*, arrangerade för guitarre af Hildebrand; 4 Häften.
3. Tre Sångur ur Frithiofs Saga, af (Grefvinnan) *Hedda Wrangel*. Sthm, 1828.
4. Sångur ur Frithiofs Saga, satte i Musik af *P. C. Boman*. Sthm, 1828.
5. Fyra Sångur ur Frithiofs Saga, componerade af *Adolf Sandberg*. Sthm, 1829.
6. Tre Sångur ur Frithiofs Saga, satte i Musik af *S. M. Zanders*. Sthm, 1830.
7. Schwedische Lieder aus Axel und Frithiof, in Musik gesetzt von *Caroline Ridderstolpe*. Sthm, 1829.
8. Vikinga-Balk (XV Gesang aus Frithiofs Sage) von *Joseph Panny*. Mainz, Paris, Antwerpen 1832.
9. Drey Lieder aus der Frithiofs Sage, von *F. Silcher*. Tübingen, 1836.
10. VI. Sångur ur Frithiofs Saga, i den Engelska öfersättningen af *G. S.*

III. Stentryck.

1. *H. Hamilton*, Tjugofyra teckningar till Frithiofs Saga, 4 Häften. Sthm, 1828.
2. Framnäs och Balestrand, Frithiofs och Ingeborgs hem, målade af *C. J. Fahlcrantz*, lithografierade af *M. J. Ankarsvärd*. Sthm, 1828.
3. *Holbergssons* 24 (misslyckade) teckningar till Frithiof, finnas i 5:te upplagan, 1831.
4. XVI Teckningar till Frithiofs Saga, i den Engelska öfersättningen af *G. S.*

FÖRKLARING

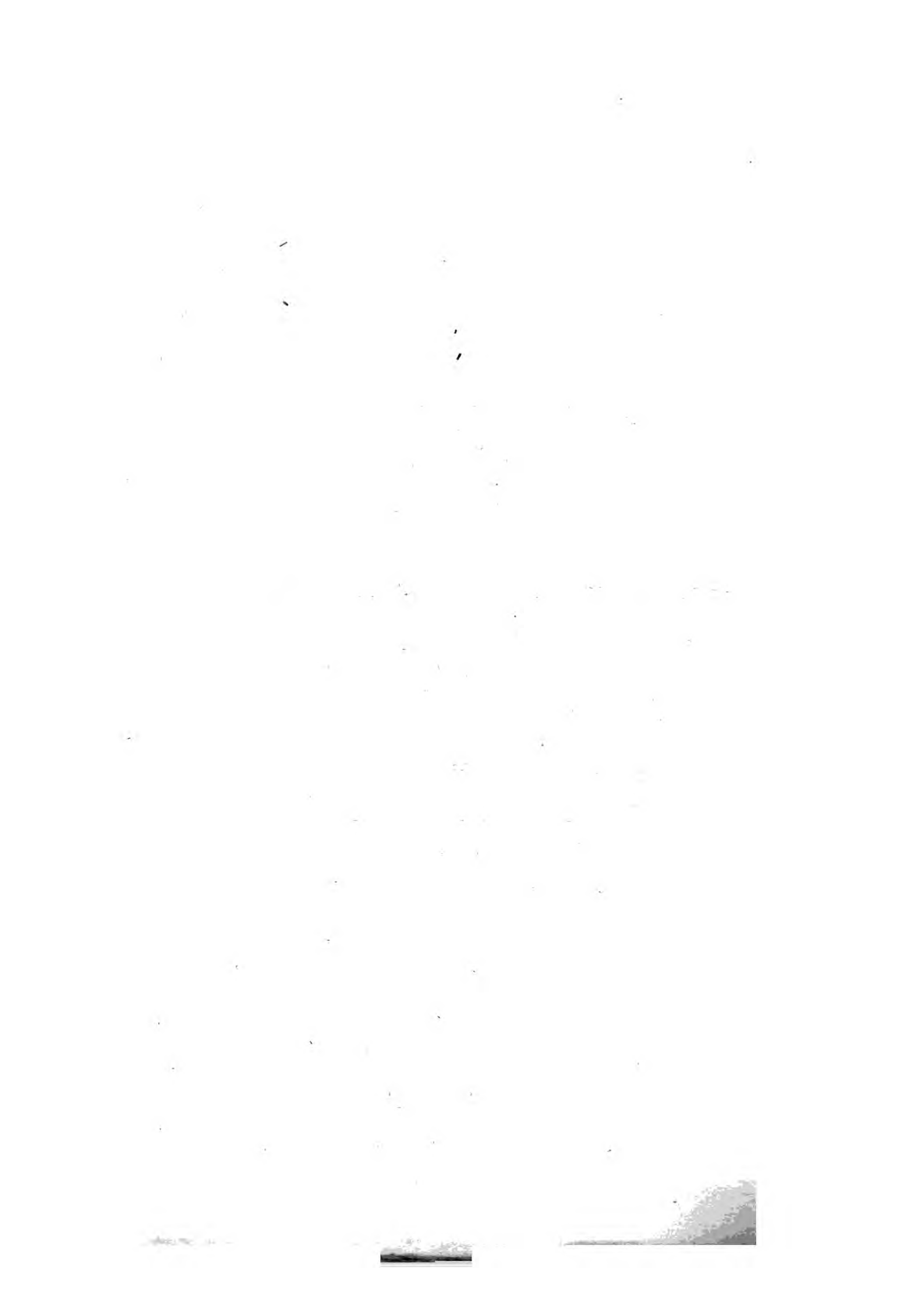
ÖFVER

Ingeborgs Arming.

AF

BROR EMIL HILDEBRAND,

Riks-Antiquarie, m. m.

FÖRKLARING

ÖFVER

Ingeborgs Armring.

AF

BROR EMIL HILDEBRAND,

Riks-Antiquarie, m. m.

Afvikande från den gamla sagans enkla ord, har skalden öfver detta smycke i tredje sången lemnat en poetisk beskrifning, som fullkomligt öfverensstämmer med forntidens anda. Den grundar sig på en af den äldre eller poetiska Eddans sånger, *Grimnismål*, i hvars beskrifning på gudarnes tolf borgar eller boningar, man med skäl trott sig finna en allegorisk framställning af de gamle Nordboarnes kännedom om zodiaken eller djurkretsen, och solens årliga lopp genom dess tolf tecken, af skalderna kallade *Solhus*. För dem, som ej känna den anförda Eddiska sången, torde en kort framställning af dess innehåll, så vidt det rör ifrågavarande ämne, med några upplysande anmärkningar böra meddelas.

I Götaland rådde en konung vid namn Gejröd, hvilken, genom sin äldre broders undanskaffande, kommit till regeringen efter sin fader. Hos honom infann sig en okänd man, som kallade sig Grimner, och ej ville lemna närmare besked om hvem han var, fastän man sporde honom derom. Konungen, genom Friggas sändebud Fulla varnad att akta sig för en trollkunnig man, som var kommen i landet och hvars beskrifning inträffade på Grimner, lät mot gästfrihetens lagar sätta denne mellan

tvenne eldar, för att tvinga honom att säga sitt rätta namn. Så satt Grimner och pinades i åtta nätter och elden började redan fatta i hans kappa, utan att någon velat förbarma sig öfver honom. Då kom Agnar, Gejröds tioårige son, hvilken ogillade sin faders grymhet, och räckte honom ett horn fullt med dricka, för att läska sig. Grimner, som slutligen befanns vara ingen annan än Odin sjelf, qvad till tacksamhet för den unge konunga-sonen en sång, efter gudens antagna namn, kallad *Grimnismál* (Grimners sång), en af de märkligaste bland Eddans mythiska qväden. Sedan han beskrifvit sin plåga af den ständigt tilltagande hettan, prisar han Agnar för hans medlidande och lofvar honom att en gång få ensam herrska öfver Götalanden.

Derefter besjunger han gudarnes tolf boningar sålunda:

1. *Y-dalir* (regndalar eller jagtens dalar), der Uller låtit bygga sin sal. Uller en son af Sif, och Thors stjuvson, var vinterns gud. Han var schön att skåda och så utmärkt bågskytt och skidlöpare, att ingen kunde jmföras med honom. Ullers borg motsvarar Skyttens tecken i zodiaken, och härifrån, ungefärligen den 21 November, räknade de gamle Nordboarne vinterns eller årets början.

2. *Álfheimr* (Ljusalfernas hem) var Freys boning, den han i tidens början fått som tandgåfva (tanfé) af gudarne. Frey, Niords son, var en af de förnämste bland gudarne; han kallas *den vise*, och rådde öfver regn och solsken, hvarföre man ofrade till honom för god årsvext. Alfheimr svarar mot Stenbokens tecken i djurkretsen (den 20 December och den 20 Januari). Julfesten, som under denna tid inträffar, var egentligen helgad åt Frey.

3. *Valaskjálf* (Vales i luften sväfvande slott), en präktig, hög borg, med skinande silfvertak, den Vale i tidens början utsett till sin boning. Han var son af Odin (himlen) och Rinda (den stelfrusna jorden), och var en bild af ljusets seger öfver

mörkret, hvarföre ock hans månad kallades *Liósberi* (Lucifer, ljusbringaren), och fester firades i anledning af det vexande dagsljuset. Den katholska *festum candelarum* (Kyndilsmessa, den 2 Februari) hade sålunda sitt ursprung i hedendomen, ehuru christendomen gaf den en annan betydelse. Valaskiálf motsvarar Vattumannens tecken i djurkretsen (omkring den 20 Januari — 19 Februari).

4. *Söckvabeckr* (den djupa, strömmande bäcken), öfver hvilken hafvets kalla böljor brusa, beboddes af *Saga*, historiens gudinna, hos hvilken Odin alla dagar plögade gästa och dricka mjöd ur gyllene kärl. Mythen synes hafva afscende på solens uppstigande ur hafvets böljor, som vid denna tid börja frigöras från isens band. *Söckvabeckr* motsvarar nemligen Fiskarnes tecken (omkring den 19 Februari — 21 Mars).

5. *Gladshheimr* (glädjens, ljusets hem) var den femte borgen, inom hvilken det herrliga, guldkimrande Valhall ligger, hvars salar voro täckta med lansar, behängda med sköldar och bänkarne belagda med brynjor. En varg står bunden vid dörren mot vester, och en örn sväfvar öfver ingången. Der sitter Hropter (ett af Odins många namn) och utkorar åt sig män som fallit i strid. *Gladshheimr* motsvarar Vädurens tecken (omkring den 21 Mars — 20 April), under hvilken tid ledungs-färderna togo sin början.

6. *Þrymheimr* (dundrets, åskans hem) beboddes af jätten *Thiasso*, som blef dödad af Thor, när han i örnhamn flög till Asgård, för att återtaga Idun, hvilken han, understödd af Lokes list, förut hade bortröfvat; men som blifvit återförd af Loke, på gudarnes befallning. Thiasses dotter *Skadi* kom beväpnad till Asgård, för att hämnas sin faders död; men lät försöna sig och blef Niords maka. Med honom skulle hon bo i Noatun vid hafsstranden; men, besvärad af hafsfoglarnes skri, uppehöll hon sig der blott 3 nätter i sender, drog derpå till sin

faders borg Þrymheimr på fjellen, för att löpa på skidor och jaga. Här uppehöll hon sig 9 nätter, återvändande derpå till sin make och fortfor på detta sätt att vexla bostad. Þrymheimr motsvarar Oxens tecken (den 20 April—21 Maj), då brytningen mellan våren och sommaren infaller.

7. *Breidablik* (den vidt-skimrande), var Balders hem, der intet orent kunde inkomma. Mythen om Balder, urbilden för allt skönt och ädelt, hans fall för den blinda Höders pil och Lokes list (mörkrets seger öfver ljuset), är alltför bekant, att här behöfva upprepas. Den utgör glanspunkten i Nordens mytologi, och intet hedniskt folk har någon skönare att framställa. Breidablik motsvarar Tvillingarnes tecken (d. 21 Maj—21 Juni), då solen stiger högst på himlen, och slutligen, vid inträdet i nästa tecken, åter börjar sänka sin gång på fästet.

8. *Himinbiörg* (himlaberget) låg vid himlens ända, der Heimdal, gudarnes väktare, bodde för att vakta deras bro, Bifrost (regnbågen), att ej jättarne skulle öfverstiga den. Hans syn är så skarp att han ser hundra mil omkring, och hans hörsel så fin att han hör hur gräset på marken och ullen på fåren växa. När Muspels söner, jättevidundren, komma tågande till den sista striden (ragnarök) blåser han i sitt horn (gjallarhorn), hvars ljud höres kring hela världen, för att varna gudarne och mana dem att rusta sig till strids. Hans borg motsvarade Kräftans tecken (den 21 Juni—23 Juli), då solen, från sin högsta punkt på himlen, börjar vända tillbaka.

9. *Fólkváng* (folkslätten) bebos af Freya, Niords dotter och Öders gemål. Hon var den nordiska mytologiens Venus, och hon mottager i sina salar hälften af de på stridsfältet fallna hjeltarne, af hvilka den andra hälften tillhör Odin. Fólkváng motsvarar Lejonets tecken (den 23 Juli—23 Augusti) eller röt-månaden, då den starkaste hettan infaller.

10. *Glitnir* (glänsande) var den tionde borgen, hvars silfvertak uppbars af guldpelare. Här bodde *Forsete*, en son af Balder och Nanna, den rättvisaste bland gudar och människor, från hvars domstol alla tvistande parter återvände förlikta. Hans borg motsvarar Jungfruns tecken (den 23 Augusti—24 September), hvilken slutas med höstdagjemningen, då dagen och natten blifva lika långa och solen ingår i Vågens tecken. Under denna månad hölls höstetinget i Norden.

11. *Noatún*, (den tadelfrie Niords hem), låg på hafsstranden. Niord var af Vanernes släkt; men blef såsom gislan, utlemnad till Asarne och derefter bland dem upptagen. Han var luftens och vattnets gud, hvarföre man offrade till honom för lycka på hafvet. Af dessa offer kallades månaden fordom Blot- eller offer-månad. Noatun motsvarar Vågens tecken (den 24 September—22 Oct).

12. *Landvidi* (det vidsträckta området) var en stor slätt, bevuxen med ris och gräs. Der uppehöll sig Vidar, Odens son, den tyste guden, näst Thor den starkaste bland Asarne, som vid verdens undergång skall döda Fenrisulfven, sedan denne slagit hans fader. Motsvarar Skorpionens tecken (den 22 October—22 November), och var den sista månaden i året, efter de gamles beräkning.

Sedan Grimner sålunda besjungit gudarnes 12 borgar eller de tolf himmelstecknen, öfvergår han till andra ämnen i den nordiska guda-sagan och slutar med förbannelse öfver konung Gej-röd för hans förhållande. Då konungen märkte att det var Odin sjelf och hans egen fosterfader, hvilken han plågat, springer han upp för att befria guden från sina band; men snafvade dervid och föll död på sitt svärd. Då försvann Odin, och Agnar blef sedan länge konung i landet.

Fullständigare förklaringar rörande dessa 12 gudaboningar och deras astronomiska betydelse, meddelas af den lärde Profes-

sor *Finn Magnussen* i dess Danska öfversättning af den äldre Eddan, Köpenhamn 1821—1823; i dess "Eddalære," Köpenhamn 1824—1826, samt dess "Mythologiska Lexicon öfver Eddorna," åtföljande 3:dje Tomen af "Edda Sæmundar hins Fróða," Köpenhamn, 1828. Man jemföre äfven *Mone*, "Geschichte des Heidenthums in nördl. Europa," 1 Theil. Leipzig und Darmstadt, 1832 pag. 387; *Ling*, "Eddornas Sinnebilda-Lära," Stockholm, 1819; *Geijer*, "Svea Rikes Häfder," Upsala 1825, sid. 347 o. följ.; *Studach*, "Sæmunds Edda des Weisen," 1:r Abth. Nürnberg 1829, s. 75 o. följ.

Utom den anförda sången ur Eddan, skulle kunna framläggas många andra bevis på de forna Skandinavernas kännedom om solens gång genom djurkretsen, t. ex. Odins tolf namn, hvilka synas hafva afseende på samma astronomiska förhållande; Jordanes uttryckliga vitsord om presternas lärdom bland Göterne, hvarvid han serskildt nämner kunskapen om de tolf himmelstecken och planeternas lopp genom dem (Jordanes, cap. 11); m. fl.

Ännu i dag träffar man hos allmogen i Sverige en förtrogen bekantskap med flera astronomiska stjernbilder, hvilken synes hafva fortplantat sig från äldsta tider (enligt Jordanes kände och namngåfvo Göterne 346 stjernor), och med denna kunskap hjälper sig ännu mångenstädes den svenske bonden att beräkna tiden på dygnet, att bestämma sina landtliga göromål och att styra sin kosa på hafvet. Redan från äldsta tider ägde Nordbon sin egen perpetuela kalender, ristad med runor och andra tecken, vanligen på en flat trädiskifva eller på en käpp, staf, hvarföre den vanligen kallas *Runstaf*, *Årsstaf*, äfven *Primstaf*, af ordet Prim, hvilket betyder hvad i katholska kalendern kallas Gyllental. Stundom använde man äfven för detta ändamål tunnare skifvor eller blad af träd eller ben, sednare äfven af pergament, hvilka hopfästades i form af en bok; och icke sällan anbragtes den på vapen, verktyg, husgeråd och prydnader, t. ex.

på lansstången, på yxskäftet, på askar, m. m. Sådana runkalendrar eller runstafvar förvaras i stor mängd i offentliga samlingar inom de tre nordiska rikena, och träffas icke sällan hos enskilde personer äfven bland allmogen, och deras allmänna bruk har först småningom efter 1600-talets början blifvit undanträngdt, genom tillgången på de årliga almanachorna. Ehuru man icke nu äger någon runstaf, som med visshet kan påstås tillhöra den hedniska tiden, kan man likväl, dels af runornas användande för tidsberäkningen, dels af åtskilliga tecken som på de äldre deribland förekomma, jemte flera andra skäl, sluta att runkalenderns bruk varit känt i Skandinavien, innan christendomen och dess *computus ecclesiasticus* hit infördes. Då detta är ett för de Nordiska folken eget förhållande, har öfversättaren trots sig bereda sagans läsare utanför Norden ett nöje, då han bifogat en af nu mera aflidne Riks-Antiquarien, Kanslirådet J. G. Liljegren meddelad teckning af en runkalender, sådan den skulle kunna tänkas hafva varit ristad på Ingeborgs armring. För att göra bruket af densamma mera lättfattligt, och då dessutom, enligt hvad redan är anfördt, någon hednisk runstaf icke funnits att tillgå, har bemälda Kansliråd trots sig kunna våga en anachronism, i det han låtit detta forntida smycke prydas med en runkalender af mera modern inrättning och med tecken, som hafva afsecnde på christendomens helgon och fester.

Runkalenderns inrättning var enkel; men fullkomligt ändamålsenlig. Den var afdelad efter årets 12 månader. För dagarnes betecknande använde man de 7 första runorna i alfabetet: \mathfrak{F} (motsvarar vårt F och kallas Frej), \mathfrak{U} (U—Ur) $\mathfrak{Þ$ (Engelskt Th—Thorn), \mathfrak{O} eller \mathfrak{Os} (O—Os), \mathfrak{R} (R—Reder), \mathfrak{K} (K—Kön), \mathfrak{H} (H—Hagel), en för hvarje dag i veckan, hvilka runor i samma ordning upprepas för årets 365 dagar, på samma sätt som i medeltidens och äfven nyare kristna kalendrar det Latinska alfabetets 7 första bokstäfver: A B C D E F G begagnas för samma

ändamål. Då man således visste på hvilken dag året börjades, följde deraf att runan \wp under hela året utmärkte samma dag i veckan. Den runan, som betecknade söndagen, kallades *Söndags-runna* eller *Söndags-bokstaf* (*litera dominicalis* i romerska kyrkokalendern). Hvert fjerde år, eller under de så kallade skottåren, insköts vid den 24 Februari en dag, som på runstafven icke betecknad (skottdag, *dies bissextilis*), hvaraf följde, att man i skottår fick två söndagsrunor, af hvilka den första gälde intill den 24 Februari, hvarefter intill årets slut den nästföregående runan i veckoraden blef söndagsruna. Då dessa veckodagarnes förändringar, efter loppet af 28 år, på lika sätt förnyas, kallades en sådan tiderymd af 28 år en Solcirkel eller Solcykel, och genom en serskild beräkning kunde man igenfinna söndagsrunan för ett visst år. Se "Liljegrens Runlära", Stockholm, 1832, sid. 196.

Under den nämnde runraden för veckodagarne, förekommer på runstafven en annan runrad, hvilken likväl icke blifvit utsatt på den bifogade teckningen, bestående af 19 runor eller tecken: \wp , Π , β , \neq , \mathbb{R} , Υ , $*$, \mid (I—Is), \dagger (A—Ar), \mathbb{H} (S—Sol), \uparrow (T—Tyr), β (B—Birkal), \uparrow (L—Lager), Ψ (M—Mader), \mathbb{A} (Ö som vokal, \mathbb{R} som konsonant — Ör eller Stupmader), \uparrow (Al—Almaga), \mathbb{X} (Tvemaga eller Tvimader), Φ (Belgthor), kallade *Prim*, *Primstafvar*, motsvarande kyrkokalenderns 19 siffror, eller så kallade *Gylental*, hvilka anvisa månans Tungelskiften eller nytändningar, som efter 19 års förlopp inträffa på samma dagar. Sättet att finna ett visst års Prim- eller Gylental bestod i en enkel uträkning, hvilken kan ses i Liljegrens citerade arbete, sid. 198, jemte andra skrifter öfver medeltidens *computus ecclesiasticus*.

För de årligen på vissa, bestämda dagar inträffande festerna, sattes öfver runraden för veckodagarne vissa tecken, hvilka skulle påminna om dessa fester, t. ex. för Julen ett lindebarn,

för Nyårsdagen en knif (omskärelsen), Trettondagen en stjärna; Mariedagarne en krona, o. s. v. De så kallade rörliga festerna, t. ex. alla fastelagshögtiderna, Pingsten, m. fl. rättade sig efter Påsken, hvilken inföll olika för olika år, likasom Adventssöndagarne rättades efter Julen, hvarföre dessa högtider icke kunde på runstafven betecknas. Men jemte dessa förekomma på runstafven äfven andra tecken, hvilka hafva afscende på årstidernas och vegetationens förändringar samt andra naturförhållanden, eller på arbeten och företag som tillhörde vissa tider på året, m. m. På den åtföljande teckningen af Ingeborgs arming, har Kanslirådet Liljegren insatt åtskilliga af dessa tecken, ehuru de, för att gifva det hela ett mera symmetriskt utseende, icke kunnat erhålla plats noggrannt öfver de bestämda dagar, hvilka de tillhöra.

Vi gå nu till förklaringen af denna teckning.

Öfverst förekomma månadernas nu brukliga namn och derunder djurkretsens 12 tecken, sådana de vanligen afbildas, insatta i en arabesk, utförd af gravören med slingersirater och fantastiska figurer i gammalnordisk smak. De fyra små vignetterna i densamma, framställa bilden af nordiska landskap under olika årstider; i Februari: en stuga och några barrträd betäckta af snö, medan solen knapt höjer sig öfver det isbelagda hafvet; i Maj: den lifvande vårsolen öfver en af lummiga träd beskuggad hafsvik, der en båt seglar fram; i Augusti: sädesbergningen under de heta röt månadsdagarne; i November: den åter afklädda naturen, då solens strålar knapt förmå genomtränga de nedströmmande regnskurarne.

I nedersta kanten af teckningen upptagas månadernas gamla namn: þÞRI (Þuri, Thorre — Thorsmånad); ƳΠI (Gui — Göjemånad); BlÞI (Blidhi — Blidmånad); Π†R††† (Varant, äfven kallad Åstarmånad efter en gudinna af detta namn); *R†|H| (Hraisi — Faremånad); BlΠYH†RI (Blumstri — Blomstermånad); HΠYRI (Sumri — Somarmånad); †††|ÞR (Antidhr — Andetiden eller Skör-

demånad); *†∏∫†∏ (Hausti—Höstmånad); ß†∏†∏ (Bluti—Offer- eller Slagtmånad); ∏†††∏ (Vintri—Vintermånad); *∏∏∏ (Hiuli—Julmånad), hvilken stundom blifvit kallad √†∏√†∏ (Glugi—Glugmånad), antingen deraf att solens fönster (glugg) då syntes liksom tillslutet, eller dertföre att man här insatte de dagar som öfverskjuta 360 eller 12 månader, beräknade efter 30 dagar i hvarje månad.

Ofvanför månadernas gamla namn är månans af- och tilltagande under dess omloppstid af 28 dygn, betecknad genom skugga och ljus, samt en figur insatt hvilken har afseende på hvarje månads namn eller de företag som tillhöra densamma eller dylikt, neml. 1:o ett forntida domåresäte, bestående af en flat sten, hvilande på tre klumpformiga stenar, att utmärka vintertinget, samt tvenne dryckeshorn, hvilka hänsyfta på den ännu fortfarande Julfesten; 2:o en helig ring, med afseende på Disa-offret; 3:o Ett ägg, hönsens värpetid; 4:o en Orm, uppvaknandet ur vinterdvalan; 5:o ett domaresäte för sommaringet och en stork, hvilken fogel vid denna tid kommer till södra Sverige; 6:o en mjölkstäfva, emedan boskapen vid denna tid fördes ut på bete i aflägsna skogsängar eller sätrar; 7:o ett blomster under den högt strålande midsommarsolen (sommarsolståndet); 8:o en strålande sol, att beteckna hettan under röt månaden; 9:o ett domaresäte, för höstetinget och en bikupa, anvisande tiden för insamlandet af biens honung, hvilken var så nödvändig för beredandet af mjöd, nordbons älsklingsdryck; 10:o en oxe med slagtarens yxa, slagte-tiden; 11:o en gås, med afseende på Mårtens-festen; 12:o ett hjul, solens vändningspunkt, vintersolståndet, samt en glugg eller ett fönster med afseende på hvad som förut blifvit anmärkt om Julmånaden.

Derofvanföre följer runraden för veckodagarne, motsvarade af siffror under arabeskens nedra kant. Mellan dessa båda rader äro anbragta en del af de på runstafven förekommande märken,

hvilkas ändamål ofvanföre är omtaladt. Deras betydelse är följande:

Två dryckeshorn i kors (d. 1 Jan.), Nyårsfesten och den fortfarande Julfröjden, då hornen, fyllda med öl och mjöd, flitigt gingo kring laget.

En uppgående sol (s. d.), det börjande året, med det tilltagande dagsljuset.

En stjärna (d. 6 Jan.), Trettondedag Jul eller de heliga tre Konungars dag, då stjärnan stannade öfver Frälsarens krubba i Bethlehem.

Ett dryckeshorn (s. d.), den ännu fortfarande Jul-gästfriheten.

Ett omvändt horn (d. 13 Jan.), Tjugonedag Jul, Canutidag, då Julfesten ansågs slutad, enligt det gamla ordspråket:

Tjugonde dags Knut

Kör Julen ut.

En piska (s. d.), har afseende på Julens utkörning.

En slaga (d. 14 Jan.), tiden för landtmannen att åter börja sina arbeten.

En domare-sten (d. 19 Jan.), vintertinget.

Ett fisknät (d. 25 Jan.), tiden för vinterfisket med nät under isen, eller så kallad is-not.

Ett bloss (d. 2 Febr.), Kyndesmessodagen (festum candelarum). Har äfven afseende på en äldre hednisk fest, i anledning af dagsljusets tillväxt, enligt hvad ofvanföre är anmärkt.

Ett blåshorn (d. 3 Febr.), St. Blasii-dag; hänsyftar förmodligen på namnet Blasius, hvilken den mindre kunnige torde hafva ansett härledas af *blåsa*; anses äfven hafva afseende på den blåst och de stormar, som vid denna tid inträffa, hvarföre ock *Blåsmessodagen* hos de gamle ansågs som en olycklig dag.

En tång (d. 6 Febr.), St. Dorotheas dag, emedan detta helgon blef nupet med glödheta tänger. Tillhör stundom den 9

Febr. St. Appollonias dag, med afseende derpå, att detta helgons tänder blefvo uttryckta med sådana tänger.

En skosula (d. 10 Febr.), St. Scholasticas dag. Figuren synes hafva afseende på helgonets namn, hvilket i nordbons munart lätt förvandlades till skosula.

En timmeryxa (d. 15 Febr.), anvisar tjenligaste tiden att fälla skog till byggnadstimmer.

En sten (d. 24 Febr.), Matthias dag, tiden för islossningens början, enligt ett gammalt uttryck: *Matts kastar heta sten i sjön*, hvilket har afseende på det naturliga förhållandet, att isen först smälter kring stenar, som sticka upp ur vattnet.

En strålände sol (d. 1 Mars), påminner om de vackra solskensdagarne, som pläga inträffa i början af Mars. I stället för solen förekommer på runstafven ofta ett gubbhufvud med långt skägg, hvilket afser detsamma, enligt ett gammalt ordspråk:

*Mars, med sitt långa skägg,
Lockar barnen utom vägg.*

En arm och ett ben (den sednare figuren på teckningen origtig) (d. 7 Mars), St. Perpetuas dag. Hon blef kastad för vilda djur och rifven i stycken.

Ett träd utan löf (d. 12 Mars), tiden då trädens bladknoppar börja svälla.

En plog (d. 21 Mars), påminnelse att åkerredskapen borde sättas i ordning.

En biskopskåpa (d. 1 April), biskop St. Hugos dag.

En seglande båt (s. d.), öppet vatten till företagande af sjöresor.

Ett löfrikt träd (d. 14 April), löfsprickningen; Tiburtii dag. Kallas äfven Sumar eller Sommarnatt, emedan man fordom räknade sommarens början från denna dag.

En sköld (d. 20 April), St. Victors dag.

Ett spjut (d. 23 April), St. Görans dag, med afseende på spjutet, hvarmed han dödade draken.

En funa (s. d. och stundom d. 2 Maj), vikingafärdernas början; äfven sednare katholska processioner.

En fogel i ett träd (d. 25 April), gökens ankomst.

En fogel liggande på ägg (d. 1 Maj), liggtiden eller kläckningstiden, då fogeljäkt var förbjuden.

En uppåt flygande svala (d. 3 Maj), tiden för denna fogels ankomst. Om svalan, som för sin kärlek till människornas boningar har en viss helgd, tror Svenska allmogen ännu att hon icke flyttar, utan ligger i vinterdvala på sjöbotten, tills vårvarman lockar henne upp.

En braxen (d. 21 Maj), denna fiskarts lektid:

Ett sädesax (d. 18 Maj, enligt andra d. 25 Maj), tiden då vinterrågen börjar skjuta ax. Den sednare dagen betecknas ofta med några blommor.

En grep (d. 25 Maj, enligt andra d. 12 Juni), tiden för åkerns gödning, hvarvid ett sådant redskap användes.

Ett borrh eller *en nafvare* (d. 3 Juni), tiden att slöjda och snickra innan höbergningen börjas.

En mjölkstäfva (rätteligen d. 31 Maj), mjölkning till så kalladt maj-smör; — tiden då boskapen släppes i bet på skogen och der mjölkas.

En fogelunge (d. 5 Juni), tiden då skogsfoglarnes ungar börja flyga.

Ett metspö (d. 8 Juni), fisktiden.

En rofva (d. 17 Juni), St. Botolfs (rofgubbens) dag, då man borde så roffrö.

Midsommarsstången, eller som den vanligen kallas, *Majstången* (d. 24 Juni), dagen förut eller Midsommarafon, samlas ungdomen för att uppresas en hög med löf, blommor och band

m. m. prydligt utsirad stång, kring hvilken sedermera dansas hela natten under bar himmel.

En blomsterqvast (d. 29 Juni), tiden att insamla blomster och örter till medicinskt eller magiskt bruk.

En löfkärfve (d. 2 Juli), löfbrytningen, tiden då löfqvistar samlas och bindas i kärfvar, för att torkas och uppläggas till vinterfoder åt fåren.

En lie (d. 8 Juli), höslätterns början.

En räfsa och tomtningen till en lada (d. 15 Juli), höbergningen. I aflägsna ängar har man små lador eller hus, der det torkade höet inlägges och förvaras till vintern, då det lättare hemföres på släpdon öfver de tillfrusna sjöarne och strömarne.

Ett nät (dag obestämd), fisketid.

Ett ekollon (d. 25 Juli), tiden då eken börjar sätta frukt.

En sädeskrok (d. 29 Juli), St. Olofs dag. Emedan det förflutna årets förråd på säd och andra matvaror vid denna tid börja tryta, beklagar sig mången öfver *Olsmesse-kroken*.

En slaga (d. 10 Aug.), sädeströskningen af den nya grödan.

En harf (d. 15 Aug.), tiden att bereda jorden till höstsädet.

En humleranka kring en stång (d. 24 Aug.), tiden att insamla humlen, hvilken sedan användes till ölets brygd.

Ett svärd (d. 29 Aug.), Johannes döparens halshuggningsdag. Betecknas äfven med ett afhugget hufvud på ett fat.

Solen och en krycka (s. d.), solens eller dagsljusets aftagande.

En fruktorg (d. 8 Sept.), tiden för fruktens mognad i trädgårdarne.

En nedåt flygande svala (d. 14 Sept.), tiden då svalorna flytta bort, eller, enligt folktron, sänka sig ned på hafsbotten, att der tillbringa vintern i dvala.

En stöfvel (d. 22 Sept.), regntiden, då mera skyddande skoplagg behöfva anlitas.

Ett vattenpass, höstdagjemningen. Vanligen förekommer ett par vigtskålar (för d. 29 Sept.), att beteckna marknadstiden i vissa orter.

En fisk (d. 4 Oct.), höstfisket i hafvet.

En karda (d. 7 Oct.), tiden att börja spinna ull.

Ett aflöfvadt träd (d. 14 Oct.), löffällningen. Calixti dag. Kallas äfven Vinternatt, emedan man fordom härifrån räknade vinterns början.

En båge och en pil (d. 21 Oct.), elfva tusen jungfrurs dag. Dessa blefvo enligt legenden nedskjutna med pilar. Dagen utmärktes äfven med en hoprullad fana, som har afseende på årets slutade härnadståg.

En omstjelpat båt (d. 1 Nov.), slut på årets vikingafärder och andra sjöresor.

Flygande foglar (d. 2 Nov.), flyttfoglarnes (specielt svannornas) aftåg från Norden.

En gås (d. 11 Nov.), Mårtens-dagen. Till festens anrättningar på den föregående aftonen (i allmänhet tillhöra festliga måltider vigilierne eller aftonen före hvarje högtidsdag), hör alltid i de flesta af Sveriges landskap en stekt gås.

En hästsko (d. 19 Nov.), varning att sko hästarne säkert, på det de ej må halka på isarne eller de glatta vägarne.

Two skidor (d. 23 Nov.), tiden att löpa på skidor och att jaga på sporrnö (dagen betecknas äfven med en båge).

En stor sko (dagen oviss), behovet att förse fötterna med bättre skoplagg mot vinterkylan. Kan äfven hafva afseende på mythen om Vidar, som berättas bära en ofantligt stor sko.

En slüda (d. 4 Dec.), slädföre.

En kanna (d. 9 Dec.), tiden att brygga julölet.

Ett hjul, vintersolståndet.

Tvenne Furu-träd. (d. 20 Dec.): Gamla julen. Fordom brukades (och i vissa orter är det ännu icke bortlagdt), att på julafton nedsätta tvenne furu- eller granträd vid ingången till boningshuset. Ännu hör det till barnens julaftonsfröjd, att en liten gran uppställes åt dem, fullsatt med små ljusbitar, frukt och grannlåter.

Runstafven har efterhand undergått åtskilliga förändringar; emedan man dels sökt anordna den efter nya stilen, dels i annat afseende bringa den i öfverensstämmelse med nyare beräkningar. Ännu i början af 1600-talet var dess bruk allmänt känt; men utträngdes, enligt hvad redan är nämnt, småningom af de för hvarje år tryckta och således bekvämligare almanachorna. Dess kändedom ansågs likväl länge så vigtig, att Konung Carl XI, genom ett Kongl. Bref den 5 Juli 1684, på Antiquitets-Collegii underdåniga tillstyrkande, förordnade, att de som visade största skicklighet att skära runstafvar och att undervisa om deras bruk, och sålunda förmå allmogen att till allmänt begagnande återtaga desamma, skulle åtnjuta frihet från utskrifning och skatt till Kongl. Maj:t och Kronan. Nu mera förvaras de blott som antiqvariska curiositeter, och, med undantag måhända af någon aflägsen landsort, der allmogen ännu torde vara bekant med deras bruk, har deras förklaring hemfallit inom fornforskarens område.

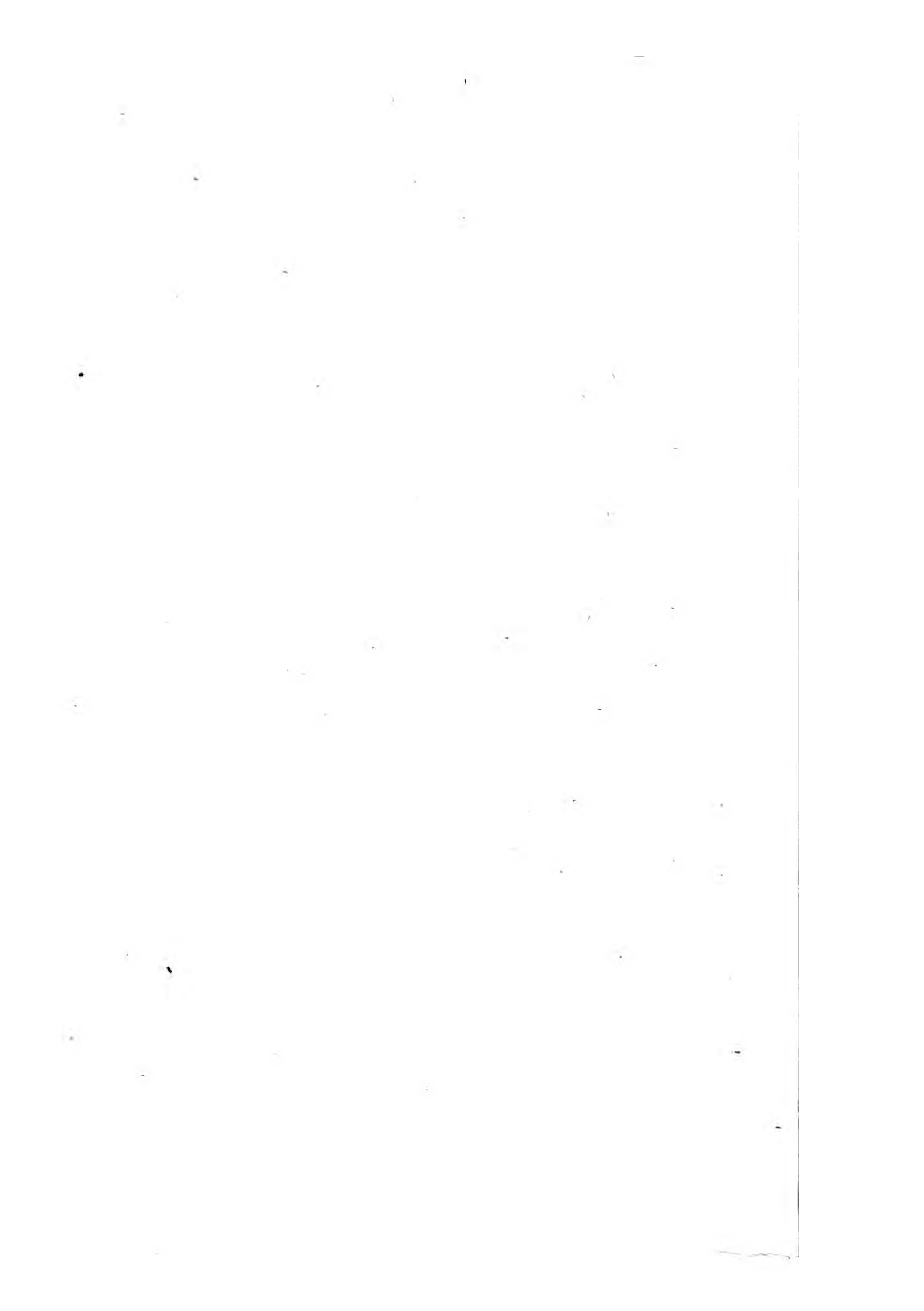
INLEDNINGS-BREF

TILL

FRITHIOFS SAGA

AF

ESAIAS TEGNER.

ANMÄRKNINGAR SÅSOM INLEDNING

till

FRITHIOFS SAGA.

(Utdrag ur ett bref.)

På den tid då Frithiof diktades, var ibland Svenska litteratörer (exempelvis bör jag endast nämna Leopold) den tanken gällande, att den så kallade Göthiske poesien, oaktadt all den talent man erkände derpå vara använd (Iduna hade redan länge varit utgifven) likväl i sin grund vore förfelad. Man påstod att denna poesie stödde sig ytterst på en råhet i tänkesätt och seder, en halfbildning i samhällsförhållanden, oförenliga med den nuvarande tidens poesi, den man riktigt nog ansåg för en dotter af den moderna civilisationen, och hvari tidehvarvet igenkände sina egna anletsdrag, endast förskönade och idealiserade. Det är också sannt, att all poesi måste återgifva sin tids lynne och bildningsgrad; men det ges dock allmänna mensklige förhållanden och passioner, som i alla tider måste förblifva oförändrade, och kunna betraktas som poesiens grundfond. Ling hade redan, ehuru mer eller mindre lyckligt, behandlat flera Nordiska ämnen, för det mesta i dramatisk form. Man har anmärkt att hans stora poetiska gåfva är mera lyrisk än dramatisk, och att han bättre målar den yttre naturen, än den inre med alla dess skiftningar. Att emedlertid Nordiska sagan kan med framgång äfven dramatiskt behandlas, visa Oehlenschlägers tragedier, och jag bör erkänna att det var hans Helge som gaf mig första idéen till Frithiof.

Meningen med denna dikt var emedlertid ingalunda att endast versifiera sagan, som dock många tyckas ha antagit. Den

flyktigaste jmförelse borde ha lärt, icke blott att hela upplösningen är annorlunda i sagan och poemet, utan äfven att flere afdelningar, t. ex. II, III, V, XV, XXI, XXIII, XXIV, ha antingen ingen, eller åtminstone en ganska aflägsen grund i sagan. Icke här, men väl i andra Isländska sagor skulle anledningen till den valda behandlingen kunna sammansökas. Min afsigt var att framställa en poetisk bild af det gamla Nordiska hjeltelifvet. Det var icke Frithiof som individu, utan tidehvarfvet, för hvars representant han antages, som jag ville måla. Väl bibehöll jag i detta afseende stommen och grundritningen af sagan; men ansåg mig derjemte berättigad att lägga till eller borttaga, hvad som ej passade för mitt ändamål. Detta ansåg jag höra till den poetiska friheten, hvarförutan ingen sjelfständig behandling af hvad poetiskt ämne som helst är möjlig.

I sagan förekommer mycket storartadt och heroiskt som gäller för alla tider, och derföre både kunde och borde bibehållas; men derjemte ett och annat rätt, vildsint, barbariskt, som antingen borde helt och hållet afsöndras, eller åtminstone mildras. Till en viss grad blef derföre nödvändigt att modernisera; men svårigheten var här att finna det rätta lagom. På ena sidan borde dikten ej alltför mycket stöta emot våra finare seder och mildare tänkesätt; men på den andra borde ej heller det nationella, lefnadsfriska, natursanna uppoffras. En kall vinterluft, en frisk nordanvind kunde och borde blåsa genom dikten; ty detta hör till lynnet både af Nordens klimat och karakter, dock icke så att qvicksilfret frös, och alla hjertats ömmare rörelser voro uteslutna.

Det är egentligen i hållningen af Frithiofs karakter, som jag sökt upplösa detta problem. Det ädla, högsinta, modiga, som är grunddraget för all heroism, borde naturligtvis ej saknas deri, och elementerna dertill förefinnas både i denna och många andra sagor. Men jemte denna allmänna heroism, har jag sökt att

i Frithiofs karakter nedlägga något individuellt Nordiskt, det lefnadsfriska, trotsiga, öfvermodiga som hör, eller åtminstone fordom hörde till nationallynnet. Ingeborg säger om Frithiof (p. 69):

Hur glad, hur trotsig, hur förhoppningsfull!

Han sätter spetsen af sitt goda svärd

På Nornans bröst, och säger: du skall vika!

Dessa rader innebära nyckeln till Frithiofs karakter, och egentligen till hela poemet. Äfven den milde, fridsälle, vänsälle, gamle Kung Ring förnekar ej denna nationella egenhet, åtminstone i sitt dödssätt; och af detta skäl har jag låtit honom "rista sig med yeirsodd", visserligen en barbarisk plägsed, men dock karakteristisk för tiden och folklynnet.

En annan egenhet i nordbons lynne, är ett visst anlag för vemod och tungsinnighet, vanlig hos alla djupare karakterer. Det går som en elegisk grundton genom alla våra gamla nationalmelodier, och i allmänhet genom allt det betydningfullare i våra häfder; ty den ligger på botten af nationens hjerta. Jag har någonstädes sagt om Bellman, vår mest nationela skald:

och märk det vemodsdraget öfver pannan,

ett nordiskt sångardrag, en sorg i *rosenrödt!*

ty detta vemod står icke i strid med det lefnadsglada och friska i nationallynnet; det ger det endast mera intensitet och spänstighet. Det gifves en lefnads glädje (allmänna opinionen skyller Fransmännen derföre), som ytterst hvilar på lättsinnighet; den nordiska hvilar på allvar. Derföre har jag också i Frithiof sökt antyda denna grubblande tungsinnighet. Hans ånger öfver den ofrivillige tempelbranden, hans grubblande farhåga för Balder, "som sitter i skyn, skickar tankarna ned, som förmörka mitt sinne alltjemt" (p. 118.)

hans längtan efter den slutlige försoningen och inre lugn, häntyda icke blott på ett religiöst behof, utan äfven och ännu mera på den för hvarje alfvarsammare sinne, åtminstone i nordens, naturliga lutningen till sorgmodighet.

Man har förebrått mig (som det vill synas mig, utan skäl) att hafva gifvit kärleken mellan Frithiof och Ingeborg (t. ex. i Afskedet), en alltför sentimental och modern karakter. I detta afscende bör jag anmärka, att vördnaden för qvinnan var, från urminnes tider, och långt före Christendomens införande, nationel hos de Germaniska folkslagen. Derföre var också den lättsinniga, blott och bart sinnliga åsigten af kärleken, som var gängse äfven hos de mest bildade antike folken, främmande för norden. Sagor och tradition äro fulla af berättelser om den mest romantiska kärlek och trohet i norden, långt innan chevaleriet gjorde qvinnan till mannens afgud i Söder. Förhållandet mellan Frithiof och Ingeborg synes mig alltså hvila på tillräcklig historisk grund, om icke personligen, dock i tidens seder och tänkesätt. Den grannlagenhet hvarmed Ingeborg vägrade att åtfölja sin älskare, och heldre uppoffrade sin böjelse, än undandrog sig sin brors och giftomans välde, synes mig tillräckligen motiverad i den bättre qvinnans natur, som i alla tider måste bli sig lika.

Det subjectiva, som på detta sätt ligger i sjelfva handlingen och karaktererne, fordrade eller åtminstone medgaf en afvikelse från den vanliga episka uniformiteten vid behandlingen. Att upplösa den episka formen i fria lyriska romanser, syntes mig derföre det lämpligaste. Jag hade Oehlenschlägers exempel i Helge för mig, och har sedermera funnit att detta blifvit följdt af flera. Det medför den fördelen, att kunna omvexla versformen efter det särskildta innehållet; och jag tviflar att t. ex. Ingeborgs Klagan (IX) på något språk skulle kunna med fördel behandlas i hexameter eller femmätige jamber, rimmade eller orimmade. Jag vet, att många anse detta stridande mot den episka enheten, som dock så lätt öfvergår till enformighet; men jag anser denna enhet mer än tillräckligt ersatt genom det friare utrymme och omvexling som härigenom blifva möjliga.

Men just denna frihet fordrar äfven, om den rätt skall användas, mera omtanka, förstånd och smak; emedan man för hvarje särskildt stycke måste vara betänkt på att uppfinna den passande formen, den man icke alltid finner färdig för sig i språket. Derföre har jag försökt (med mer eller mindre framgång) att efterbilda flera, i synnerhet antika versformer. Sålunda voro den femmätiga jamben, hyperkatalektisk i tredje foten (II), den sexmätiga (XIV), de Aristophaniska anapesterna (XV), den trochaiske tetrametern (XVI) och den tragiske senarius (XXIV) föga eller intet före mig försökta i Svenskan.

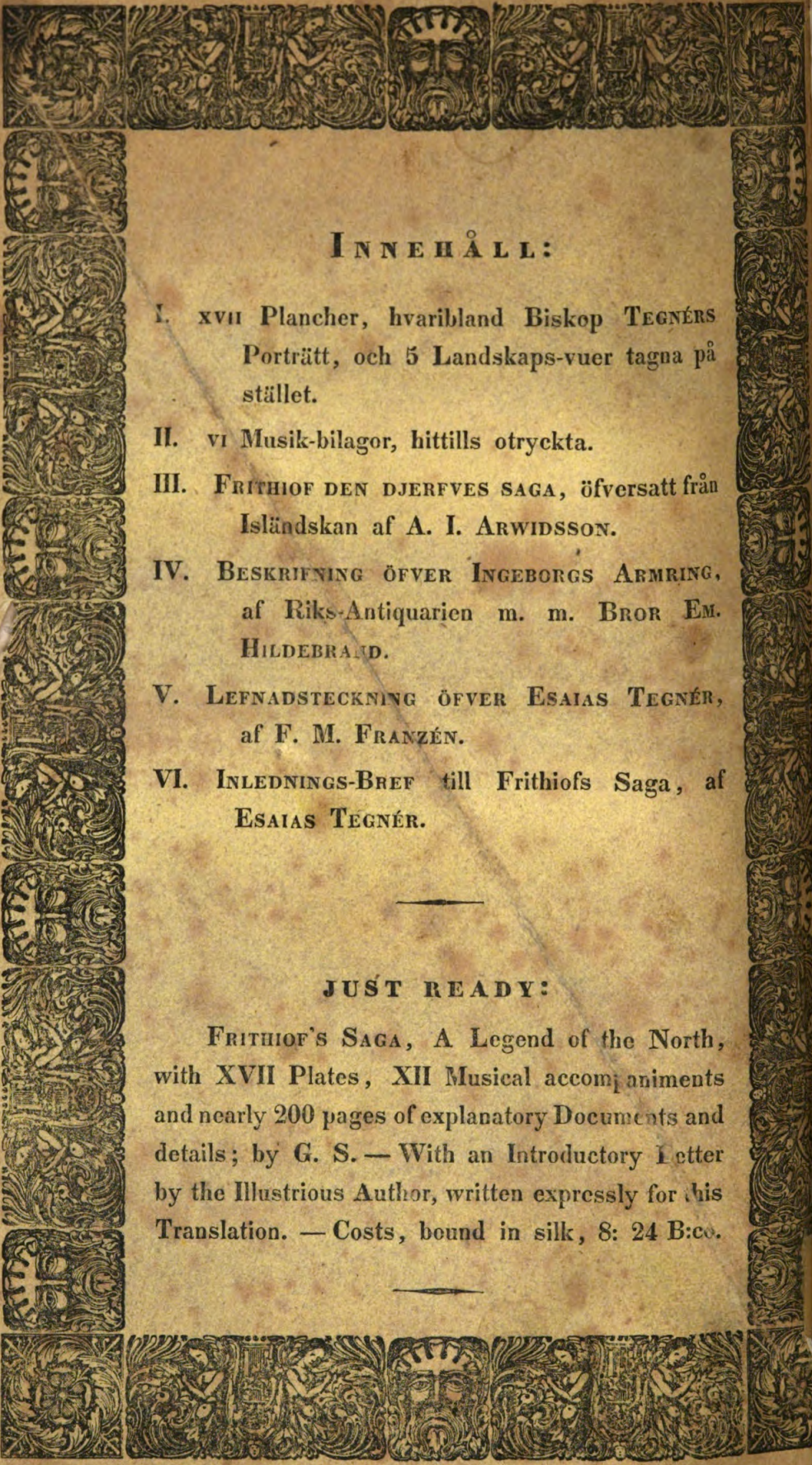
Hvad sjelfva språket angår, så inbjöd det forntida ämnet att någon gång begagna arkaismer, synnerligast sådana, som, utan att vara obegripliga, ansågos kunna medföra något särskildt eftertryck; en omsorg som i allt fall är förlorad utom landet, och stundom äfven ofta der. Den fordrar likväl mycken försigtighet, då det väsendtliga i en modern dikt naturligtvis alltid måste bli det gängse språket, äfven om det i vissa fall må kunna närma sig ett föråldradt.

Östrabo den 22 April 1839.

ES. TEGNÉR.

INNEHÅLL:

- I. xvii Plancher, hvaribland Biskop TEGNÉRS
Porträtt, och 5 Landskaps-vuer tagna på
stället.
- II. vi Musik-bilagor, hittills otryckta.
- III. FRITHIOF DEN DJERFVES SAGA, öfversatt från
Isländskan af A. I. ARWIDSSON.
- IV. BESKRIFNING ÖFVER INGEBORGS ARMRING,
af Riks-Antiquarien m. m. BROR EM.
HILDEBRAND.
- V. LEFNADSTECKNING ÖFVER ESAIAS TEGNÉR,
af F. M. FRANZÉN.
- VI. INLEDNINGS-BREF till Frithiofs Saga, af
ESAIAS TEGNÉR.

JUST READY:

FRITHIOF'S SAGA, A Legend of the North,
with XVII Plates, XII Musical accompaniments
and nearly 200 pages of explanatory Documents and
details; by G. S. — With an Introductory Letter
by the Illustrious Author, written expressly for this
Translation. — Costs, bound in silk, 8: 24 B.co.

